

Nr 155.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa
avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde
huvudtitel för budgetåret 1941/42; given Stockholms
slott den 7 mars 1941.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edwin Sköld.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 7 mars 1941.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld:

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag hava åtskilliga anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1941/42 kunnat upptagas med allenast beräknade belopp i avvaktan på att slutliga förslag rörande medelsanvisningarna i fråga skulle kunna föreläggas riksdagen. Beträffande två av dessa anslag — de båda anslagen till den militärmeteorologiska informationstjänsten — stå vissa pågående utredningar alltjämt hindrande i vägen för framläggande av slutliga förslag. I fråga om anslagen till ersättning till de olika delfonderna av försvarsväsendets fastighetsfond ämnar jag

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 1 saml. Nr 155.

föreslå, att slutliga medelsäskanden i särskild proposition denna dag framläggas för riksdagen. Sedan numera ytterligare utredning förebragts i fråga om medelsbehovet för nästkommande budgetår beträffande övriga i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln med allenast beräknade belopp uppförda anslag, anhåller jag nu att få återkomma till dessa anslagsfrågor. I anslutning därtill hava upptagits till behandling vissa efter statsverkspropositionens framläggande inkomna framställningar om kaderökningar m. m. En av dessa framställningar har föranlett mig att föreslå viss ökning beträffande det i statsverkspropositionen äskade anslaget till avlöningar till personal i arméns reserver. Vidare föreslås en viss uppräknings av det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till vapen och ammunition för flygvapnet.

Jag övergår härefter till behandling av de särskilda anslagsfrågorna.

B. CENTRALA FÖRVALTNINGSMYNDIGHETER.

Arméförvaltningen.

1. Arméförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.

[1.] För avlöning till personal vid arméförvaltningen är å riksstaten för innevarande budgetår upptaget ett förslagsanslag av 835,000 kronor.

Enligt den för arméförvaltningen genom Kungl. Maj:ts beslut den 21 juni 1940 fastställda avlöningsstaten är nämnda anslagsbelopp fördelat på följande sätt:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	kronor	454,000
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> ...	»	43,200
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	154,256
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	105,700
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	20,100
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal	»	873
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	56 871
Summa kronor		835,000.

Gällande personalförteckning för den civila personalen vid arméförvaltningen upptager följande personal:

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 generalkrigskommissarie	B 3
4 krigsråd	A 30
1 ombudsman	A 26
1 sekreterare	A 26
2 revisionskommissarier	A 26
3 sekreterare	A 24
1 pensionskamrerare	A 24
1 sekreterare och kamrerare	A 24
2 kamrerare	A 24
5 notarier	A 21
10 revisorer	A 21
2 bokhållare	A 21
1 kassör	A 15
1 kansliskrivare	A 11
8 kanslibiträden	A 7

Befattning	Lönegrad
1 förste expeditionsvakt	A 7
8 expeditionsvakter	A 5
16 kontorsbiträden	A 4

Tjänstemän å övergångsstat.

1 bokhållare	A 21
1 notarie (till och med den 31 mars 1941)	A 21
1 registrator	A 21
3 kansliskrivare	A 11
1 kanslibiträde	A 7

Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än 20.

1 notarie	Eo 21.
-----------------	--------

I enlighet med vad jag vid framläggandet av årets statsverksproposition (IV. H. T., punkten 1) anfört angående frågan om en ändrad uppställning av fjärde huvudtiteln böra under en gemensam underavdelning B) under huvudtiteln upptagas särskilda avlönings- och omkostnadsanslag för var och en av de tre centrala förvaltningsmyndigheterna, därvid det nuvarande anslaget till avlöning till personal vid arméförvaltningen kommer att erhålla benämningen Arméförvaltningen: Avlöningar.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget komma de ändrade grunder för uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter att tillämpas, för vilka en sammanfattande redogörelse lämnats i årets statsverksproposition under rubriken »För flera huvudtitlar gemensamma frågor».

På sätt jag vid framläggandet av årets statsverksproposition (IV. H. T., punkten 5) anfört, meddelade arméförvaltningen i sin skrivelse den 25 september 1940 med framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42, att vissa spörsmål rörande organisationen av ämbetsverkets tyg- och intendenturdepartement samt fortifikationsstyrelse vore föremål för utredning, till följd varav medelsbehovet under arméförvaltningens avlöningsanslag icke kunde i sin helhet överblickas. Med föranledande härav upptogs anslaget i statsverkspropositionen med ett allenast beräknat belopp, vilket i avsaknad av närmare beräkningsgrunder sattes till 835,000 kronor eller samma belopp som under anslaget anvisats för innevarande budgetår. I nyssberörda skrivelse har arméförvaltningen emellertid gjort vissa framställningar i fråga om utökning av den civila personalen vid ämbetsverket, till vilka jag i det följande återkommer.

Därefter har arméförvaltningen i skrivelse den 31 januari 1941 inkommit med förslag till avlöningsstat för arméförvaltningen, därvid särskilt behovet av icke-ordinarie personal gjorts till föremål för en ingående utredning.

Slutligen har arméförvaltningen i skrivelse den 18 februari 1941 inkommit med vissa ytterligare anslagsäskanden för budgetåret 1941/42, vilka delvis avse ämbetsverkets avlöningsanslag.

I *skrivelsen den 18 februari 1941* behandlas även bland annat de spörsmål rörande organisationen av arméförvaltningens tyg- och intendenturdepartement samt fortifikationsstyrelse, vilka omnämndes i skrivelsen den 25 september 1940. Jag vill här i korthet redogöra för de förslag som därutinnan framlagts.

Vad först beträffar tygdepartementets ämbetsområde föreslås till en början inrättande av en särskild civilmilitär »arméingenjörkår», avsedd dels för att utöka tygdepartementets möjligheter till materielvårdsinspektion, dels för att göra sakkunnig ingenjörpersonal tillgänglig vid vissa staber och truppförband. Kåren skulle stå under en särskild personalkårchef, vilken i denna sin egenskap skulle lyda direkt under chefen för armén men i övrigt under chefen för den förvaltningsmyndighet, där han placerats till tjänstgöring, d. v. s. med nuvarande organisation tygdepartementet. I kåren skulle ingå de 8 tygingenjörer, som för närvarande finnas uppförda på fälttygkårens stat. I samband med arméingenjörkårens tillkomst skulle för central handläggning av med kåren sammanhängande personalärenden m. m. inom tygdepartementet inrättas en särskild expedition, förslagsvis benämnd »arméingenjörsexpeditionen». Det sammanlagda behovet av ingenjörer för tygdepartementets del har beräknats till 29. Behovet av ingenjörer vid staber och truppförband har angivits till sammanlagt 22. Sammanlagda antalet arméingenjörer skulle sålunda uppgå till 51, inberäknat nu befintliga tygingenjörer. Av de 43 nya beställningarna hava 23 ansetts böra anställas under budgetåret 1941/42 och återstående 20 under budgetåret 1942/43.

I avseende å tygdepartementets inre organisation har vidare föreslagits, att den provisoriska extra byrå för handläggning av fordonsfrågor, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 augusti 1940 organiserats tillsvidare intill den 1 juli 1941, benämnd tredje materielbyrån, skulle från och med nästkommande budgetår erhålla permanent karaktär och sålunda ingå som en ordinarie byrå inom tygdepartementet.

För min del anser jag mig icke kunna i förevarande sammanhang taga ställning till den omorganisation av tygdepartementet som sålunda föreslagits. Särskilda inom försvarsdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om en omorganisation av försvarsväsendets centrala förvaltning (militära förvaltningsutredningen) hava den 24 februari 1941 avgivit ett betänkande med principförslag i nämnda fråga. Detta förslag är för närvarande föremål för remissbehandling. Innan jag varit i tillfälle att taga närmare ståndpunkt till förvaltningsutredningens förslag, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att några mera bestående ändringar i de nuvarande förvaltningsorganens organisation företagas. Den s. k. tredje materielbyrån inom tygdepartementet torde sålunda, därest den alltjämt finnes vara behövlig, även i fortsättningen böra bibehålla den provisoriska karaktär som avsetts

vid dess inrättande genom förenämnda beslut den 9 augusti 1940. — Vad beträffar den till nyinrättande föreslagna arméingenjörkåren är det otvivelaktigt, att handhavandet av materiellvårdens ledning och inspektion kräver tillgång till högt kvalificerad teknisk personal. Förslaget om inrättande av en särskild personalkår för ändamålet synes också innebära ett uppslag som är värt allt beaktande. Dock synes det vara lämpligast, att en dylik genomgripande organisationsfråga löses i samband med den under förberedelse varande frågan om genomförandet av en ny försvarsordning. Skulle ett ytterligare övervägande giva vid handen, att frågan om arméingenjörkåren lämpligen kan lösas för sig, lär det i varje fall bliva nödvändigt att underkasta förslaget en noggrann granskning i avseende å kårens erforderliga storlek, beställningshavarnas lönegradsplacering, rekryteringssättet m. m. I förevarande sammanhang är det sålunda uteslutet att kunna framlägga ett definitivt förslag i ämnet. Härav följer, att jämväl förslaget om att inom tygdepartementet inrätta en särskild arméingenjörsexpedition måste ställas på framtiden. — Rörande vissa av arméförvaltningen i förevarande sammanhang framställda förslag om utökning av fälttygkårens personal återkommer jag vid behandlingen av arméns avlöningsanslag.

Vad härefter beträffar intendenturdepartementets verksamhetsområde har arméförvaltningen i sin skrivelse den 18 februari 1941 erinrat om att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 juni 1940 medgivit, att inom departementet finge provisoriskt tillsvidare inrättas en ny byrå utöver de sex förut befintliga, benämnd industribyrån, vilken trätt i funktion från och med den 1 juli 1940. Hittills vunna erfarenheter hade tydligt givit vid handen, att för ärenden rörande krigstillverkningens planering i fredstid måste avses betydligt större arbetskraft än som hittills i fredstid stått till förfogande. För säkerställandet av planläggningsarbetet i fredstid vore det nödvändigt, att en särskild byrå härför ständigt funnes organiserad. Industribyrån borde därför givas permanent karaktär inom intendenturdepartementet och förses med tillräcklig arbetskraft i fredstid. Byrån borde under fred indelas i byråkansli m. m. samt fyra detaljer (textil-, läder-, diverse- samt kontroll- och besiktningsdetaljerna). För byrån erfordrades i skrivelsen närmare angiven såväl militär som civil personal.

Av samma skäl som förut anförts i fråga om förslaget att inrätta en ny permanent byrå inom tygdepartementet finner jag mig icke heller nu kunna tillstyrka, att den nuvarande provisoriskt inrättade industribyrån inom intendenturdepartementet införlivas med departementets ordinarie organisation, utan anser jag, att med frågan därom bör anstå till dess militära förvaltningsutredningens principförslag kunnat närmare övervägas. Industribyrån torde sålunda tillsvidare böra bibehålla sin provisoriska karaktär jämväl i fortsättningen.

I fråga om fortifikationsstyrelsens förvaltningsområde framläggas i skrivelsen den 18 februari 1941 vissa förslag, vilka emellertid icke direkt hänföra sig till fortifikationsstyrelsens inre organisation utan mera

till fortifikationskårens sammansättning. Till behandlingen av dessa förslag torde jag därför få återkomma vid framläggandet av anslagsberäkningen under arméns avlöningsanslag.

Jag övergår här efter till *beräkningen av de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten för arméförvaltningen.*

Under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i enlighet med de nya grunderna för avlöningsstaternas uppställning böra sammanföras avlöningarna till tjänstemän å ordinarie stat och å övergångsstat. Vad beträffar tjänstemännen å ordinarie stat har arméförvaltningen i sin förenämnda skrivelse den 25 september 1940 hemställt om vissa utökningar. Ämbetsverket har därvid erinrat, att ämbetsverket redan i skrivelsen angående lantförsvarets medelsbehov för innevarande budgetår hemställt om uppförande å staten av en för civila departementet avsedd befattning som förste revisor i lönegraden A 24, vilket förslag emellertid icke vunnit bifall. I sistnämnda skrivelse framhöll arméförvaltningen i förevarande hänseende, att en förbättring av arbetskrafterna å revisionen med en förste revisorstjänst vore oundgängligen erforderlig. Som motiv härför framhöll ämbetsverket, att revisionslotterna på grund av det knappa antalet revisorer hade en sådan storlek, att en dylik lott endast med svårighet kunde medhinnas av en revisor. Man hade därför nödgats gå ända därhän, att amanuenser och extra tjänstemän vid vakanser på grund av tjänstledigheter under längre tidsperioder fått övertaga fullt revisionsansvar. Det syntes vara uppenbart, att en dylik ordning i längden icke bleve hållbar. Ytterligare anförde arméförvaltningen i skrivelsen följande:

Än mer framträdande blir detta vid genomförandet av en sådan rationalisering av revisionsarbetet, att utöver den löpande revisionen truppförbandsvis genomgående undersökningar i skilda hänseenden genomföras för samtliga lokalförvaltningar. Detta är otvivelaktigt en av den kamerala revisionens viktigaste uppgifter. Med de nu tillgängliga arbetskrafterna kan, såsom av det anförda framgår, utförandet av en sådan arbetsuppgift icke medhinnas. Det torde dessutom få framhållas att dylika genomgående undersökningar — efter vad erfarenheten givit vid handen — icke lämpligen kunna fördelas å ett flertal revisorer, utan böra omhänderhavas av en befattningshavare, som icke blott har ingående kännedom om alla hithörande författningsbestämmelser samt lokal och central bokföringsorganisation utan även äger vana vid och fallenhet för inspektioner.

I sin skrivelse den 25 september 1940 har arméförvaltningen upprepat sin hemställan om anställande av en förste revisor och därvid anført, att enligt ämbetsverkets uppfattning ett starkt behov föreläge av en befattningshavare med de åligganden, som avsetts skola tillkomma förste revisorn. Förutom vad ämbetsverket i samband med föregående års anslagsäskanden anført i förevarande hänseende, ville ämbetsverket med stöd av vunnen erfarenhet ytterligare understryka värdet av att hava tillgång till en befattningshavare i angiven löneställning för utförande av genomgående specialundersökningar av truppförbandens m. fl. räkenskaper i skilda hänseenden.

I fråga om den kamerala revisionens personalbehov i övrigt har arméförvaltningen i skrivelsen den 25 september 1940 föreslagit inrättande av ytterligare en revisorstjänst i lönegraden A 21 och därvid anfört följande:

Såsom hjälpmedel vid granskningen av löneklassplaceringar och andra med avlöningsbestämmande sammanhörande spörsmål rörande arméns officerare, underofficerare och civilmilitära personal på aktiv stat, övergångsstat och reservstat samt icke-ordinarie personal, manlig och kvinnlig, har å revisionens avlöningsdetalj upplagts ett kortregister, som för närvarande omfattar cirka 6,000 kort, d. v. s. ett kort för varje ifrågakommande befattningshavare. Arbetet med ifrågavarande avlöningsgranskning, innefattande, förutom en mångfald olika detaljer, även förandet av nyssnämnda kortregister, har efter hand ökat till följd av kadrernas utsvällning och inordnandet av nya personalkategorier under de fastställda avlöningsreglementena. För utförandet av ifrågavarande arbete har från början avdelats en revisor. Dennes arbetsbörda har så småningom blivit synnerligen betungande och periodvis har arbetet icke kunnat utföras utan tillgripande av tjänstgöring i stor omfattning utom den vanliga arbetstiden.

Från och med den 1 juli 1940 gäller ett nytt avlöningsreglemente för fast anställt manskap, innefattande bland annat regler för manskapets löneklassplacering. För kontroll härå bör jämväl för manskapet uppläggas ett kortregister. Till följd härav och i betraktande av den beslutade utökningen av officers- och underofficerskadrerna torde ytterligare minst 8,000 kort behöva uppläggas. Då arbetet redan förut befunnits överstiga en tjänstemans förmåga, torde av lätt insedda skäl en höjning av antalet kvalificerade arbetskrafter å ifrågavarande detalj bli en tvingande nödvändighet. Vid bedömande av denna fråga bör särskilt ihågkommas vikten av att felaktiga löneklassplaceringar snarast möjligt rättas, helst utan den omgång, som utställande av revisionsanmärkning innebär. Hänsynen till såväl kronans ekonomiska intressen som vederbörande löntagare kräver, att felaktiga utbetalningar på grund av oriktig löneklassplacering ej få fortgå opåtalade under någon längre tid, varför granskningen bör ske snarast möjligt och helst omedelbart efter det att vederbörliga handlingar inkommit till revisionen.

Beträffande den form och omfattning vari ifrågavarande personalförstärkning lämpligen skall ske, bör beaktas, att de mera kvalificerade arbetsuppgifterna på grund av ovan berörda omständigheter måste förväntas undergå en avsevärd ökning. Det synes därför ofrånkomligt, att för ändamålet avses ytterligare en ordinarie revisor för granskningen av löneklassplaceringarna.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 6 december 1940 i fråga om den föreslagna utökningen av den ordinarie revisionspersonalen anfört följande:

Vad först angår befattningen som förste revisor, är densamma i första hand avsedd för utförande av genomgående specialundersökningar av truppförbandens m. fl. räkenskaper i skilda hänseenden. Allmänna lönenämnden vill erinra, att befattningar i dylik löneställning och med i viss mån motsvarande arbetsuppgifter numera finnas i riksräkenskapsverket. Med hänsyn härtill anser sig lönenämnden kunna tillstyrka inrättandet hos arméförvaltningen av en befattning som förste revisor i lönegraden A 24. Förslaget om inrättande av ytterligare en ordinarie revisorstjänst i lönegraden A 21 föranleder icke heller någon erinran från lönenämndens sida.

För egen del anser jag det framlagda förslaget om utökning av revisionspersonalen med hänsyn till vikten av revisionsarbetets behöriga skötsel vara

väl motiverat. Jag finner mig därför böra tillstyrka, att en ny tjänst som förste revisor och en ny revisorstjänst från och med nästkommande budgetår uppföras å arméförvaltningens personalförteckning. Dock anser jag, att dessa båda nya befattningar tillsvidare lämpligen böra uppföras som extra ordinarie i respektive 24:e och 21:a lönegraden. Medel för deras avlönande torde sålunda böra beräknas under anslagsposten till avlöningar åt övrig icke-ordinarie personal.

I enlighet med det anförda kommer den nu gällande personalförteckningen icke att undergå någon förändring beträffande tjänstemän å ordinarie stat.

Vad beträffar tjänstemän å övergångsstat bör den å personalförteckningen upptagna befattningen som notarie utgå, enär innehavaren av densamma från och med april 1941 inträder i pensionsåldern.

I fråga om den å personalförteckningen nu upptagna befattningen som kanslibiträde å övergångsstat i lönegraden A 7 har arméförvaltningen erinrat, att 1937 års riksdag medgivit, att ifrågavarande kanslibiträde tillsvidare finge anlitas som registrator i sjukvårdsstyrelsen mot åtnjutande av vikariatsersättning såsom för uppehållande av befattning i lönegraden A 11. Ämbetsverket har i anslutning därtill anført, att arméförvaltningens personalförening i en till ämbetsverket ställd skrift beträffande denna befattning framhållit, bland annat, att med densamma vore — i allt fall efter den numera genomförda omorganisationen av sjukvårdsstyrelsen — förenade samma ansvar och arbetsbörda, som åvilade registratorerna å tyg- och intendenturdepartementen samt fortifikationsstyrelsen. Det kunde därför icke anses med rättvisa och billighet överensstämmande, att en befattningshavare under en lång följd av år finge uppehålla en befattning, som ansetts böra hänföras till viss lönegrad, utan att äga möjlighet att uppnå med denna lönegrad förenade avlönings- och pensionsförmåner. I anledning därav hade personalföreningen hemställt, att den nuvarande registratorn å sjukvårdsstyrelsen måtte komma i åtnjutande av lön och pensionsrätt i lönegrad A 11. Så kunde måhända — utan att binda statsmakternas ställningstagande till frågan om tjänstens framtida bestridande — ske genom uppförande i arméförvaltningens ordinarie stat av en befattning såsom kansliskrivare i lönegrad A 11 samt införande av en anmärkning under staten, att befattningen vid uppkommande vakans icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande återbesättas. I sammanhang härmed borde kanslibiträdesbefattningen å övergångsstat uteslutas ur staten. — Personalföreningens ifrågavarande förslag ansåge sig arméförvaltningen på de av personalföreningen anförda grunderna böra biträda. Därest förslag i överensstämmelse med personalföreningens sålunda av ämbetsverket understödda hemställan icke ansåges böra föreläggas riksdagen, ansåge arméförvaltningen i allt fall billigheten kräva, att åtgärder vidtoges för beredande åt tjänstens nuvarande innehavare av fyllnad i avlöningsförmånerna i form av vikariatslön i lönegrad A 11. Då den ifrågavarande biträde nu tillkommande vikariatsersättningen utginge på grund av riksdagens medgivande borde måhända även frågan om beredande av vikariatslön åt henne underställas riksdagens prövning.

Allmänna lönenämnden har i sitt förenämnda yttrande ansett armé

förvaltningens förslag, att en ordinarie kanslibiträdestjänst i lönegraden A 11 skulle avses för registratorsgöromålen i sjukvårdsstyrelsen, befogat med hänsyn till den långa tid den nuvarande befattningshavaren fullgjort ifrågasvarande åligganden. Lönenämnden ville fördenskull icke framställa någon erinran mot berörda förslag. Beträffande arméförvaltningens i andra hand framställda förslag om vikariatslön åt ifrågasvarande befattningshavare ansåge lönenämnden, att Kungl. Maj:t ägde besluta därutinnan utan hänvändelse till riksdagen.

Med hänsyn till den ifrågasvarande befattningens karaktär av övergångsstatstjänst anser jag det knappast lämpligt att vidtaga någon förändring i befattningens lönegradsplacering. Däremot anser jag mig kunna biträda arméförvaltningens alternativa förslag, att befattningens innehavare så länge han bestrider registratorsgöromålen i sjukvårdsstyrelsen må åtnjuta vikariatslön i lönegraden A 11. Innan så sker, torde dock frågan böra för riksdagen omnämnas.

I enlighet med det ovan anförda kommer personalförteckningen för arméförvaltningen i vad avser tjänstemän å ordinarie stat och å övergångsstat icke att förete annan ändring i förhållande till den nuvarande tjänsteförteckningen än att den å övergångsstat upptagna notarietjänsten utgår ur förteckningen.

Anslagsposten till avlönningar till ordinarie tjänstemän bör i enlighet med de nya principerna för avlöningsstaternas uppställning beräknas till 480,000 kronor. Från denna anslagspost torde från och med nästkommande budgetår jämväl böra utgå det personliga lönetillägg, motsvarande skillnaden mellan nettolönerna enligt 26:e och 24:e löneklasserna i löneplanen A i civila avlöningsreglementet, vilket jämlikt riksdagens medgivande utgår till tjänstemannen K. G. Redin, så länge han kvarstår i 21:a lönegraden (se IV. H. T. 1937 sid. 24 och IV. H. T. 1939 sid. 29). I följd härav kan den nuvarande anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän utgå ur avlöningsstaten.

Vad därefter beträffar anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, är densamma i nu gällande avlöningsstat upptagen med 154,256 kronor. På sätt arméförvaltningen i sin skrivelse den 25 september 1940 närmare anförde torde under denna anslagspost böra beräknas ytterligare ett arvode å 2,130 kronor till en befattning som expeditionssunderofficer, avsedd för sjukvårdsstyrelsens materielbyrå. Anslagsposten i fråga skulle i enlighet härmed komma att uppgå till (154,256 + 2,130 =) 156,386 kronor. — I sin nyssberörda skrivelse har arméförvaltningen emellertid hemställt, att å staten för sjukvårdsinspektionen måtte uppföras en ny befattning som tandläkare med arvode motsvarande lönen i lönegraden Ca 22. Vid bifall härtill kunde det under förevarande anslagspost beräknade beloppet av 5,000 kronor till arvoden åt sakkunniga å sjukvårdsstyrelsen minskas med 2,000 kronor till 3,000 kronor. Som jag icke kommer att tillstyrka inrättande av den föreslagna nya tandläkartjänsten vid sjukvårdsinspektionen, torde den av arméförvaltningen beräknade minskningen

av nyssnämnda arvodespost icke heller böra äga rum. Jag föreslår sålunda, att förevarande anslagspost i avlöningsstaten upptages med ett belopp av 156,386 kronor.

I nu gällande avlöningsstat för arméförvaltningen är anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknad till 125,800 kronor, därav 105,700 kronor under delposten till grundavlöningar m. m. och 20,100 kronor under delposten till avlöningsförhöjningar m. m. Enligt de nya principerna för avlöningsstaternas uppställning skall den nuvarande uppdelningen i en obetecknad grundavlöningspost och en förslagsvis angiven avlöningsförhöjningspost upphöra. Hela icke-ordinarieposten skall i stället upptagas som en obetecknad anslagspost, dock med rätt för Kungl. Maj:t att enligt vissa grunder medgiva överskridande av anslagsposten. Från denna anslagspost skola i princip bestridas samtliga avlöningar till icke-ordinarie personal, alltså även till den del de avse vikariat å ordinarie tjänster, dock icke där vikariatslön utgår. Detta medför att förevarande anslagspost måste helt omräknas. En undersökning rörande omfattningen av den icke-ordinarie personal, som vid tiden före inträdet av de av den skärpta beredskapen betingade förhållandena avlönades från arméförvaltningens avlöningsanslag, har givit vid handen, att lönerna enligt löneplan till denna personal nu skulle uppgå till cirka 190,000 kronor. Härtill torde böra läggas ett uppskattat belopp av 5,000 kronor för vikariatsersättningar vid förordnanden å ordinarie eller extra ordinarie tjänster. I det föregående har jag redan tillstyrkt, att å personalförteckningen uppföres en ny tjänst som förste revisor i lönegraden Eo 24 och en ny revisorstjänst i lönegraden Eo 21. Detta medför en ytterligare belastning å förevarande anslagspost av cirka 15,000 kronor.

I sin skrivelse den 25 september 1940 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 har arméförvaltningen föreslagit, att medel beräknas för ytterligare en amanuens i lönegraden Eo 15 och två kanslibiträden i lönegraden Eo 7. Den nämnda personalen har avsetts för den kamerala revisionens behov, därvid amanuensen skulle ombesörja vissa registreringsarbeten som blivit nödvändiga på grund av den genom det nya manskapsavlöningsreglementet genomförda löneklassplaceringen av manskapspersonalen och kanslibiträdena skulle ombesörja detaljgranskningen av löneutbetalningarna till manskap.

Därefter har arméförvaltningen emellertid i sin förenämnda skrivelse den 31 januari 1941 framlagt ett betydligt längre gående förslag till utökning av den icke-ordinarie personal vid ämbetsverket, som enligt hittills tillämpade grunder avlönas från ämbetsverkets avlöningsanslag. Den föreslagna ökningen i förhållande till den icke-ordinarie personal, som hittills kunnat avlönas från de för detta ändamål avsedda posterna under avlöningsanslaget, synes omfatta icke mindre än 29 befattningshavare, nämligen 6 förste amanuenser i lönegraden Eo 18, 2 amanuenser i lönegraden Eo 15, 2 kanslibiträden i lönegraden Eo 7, 1 expeditiönsvakt i lönegraden Eo 5, 8 kontorsbiträden i lönegraden Eo 4, 1 skrivbiträde i lönegraden Eo 2, 1 extra expeditiönsvakt i lönegraden Ex 5 samt 8 extra skrivbiträden i lönegraden Ex 2.

I fråga om den sålunda föreslagna betydliga utökningen av den från avlöningsanslaget avlönade icke-ordinarie personalen har arméförvaltningen anfört, att orsaken bland annat vore att finna i den utvidgning av fredsorganisationen som arméförvaltningen ansåge oundgängligen erforderlig för mötande av de betydligt ökade arbetsuppgifter som komme att förefinnas vid återgång till en sådan organisation. Vidare hade kostnaderna för viss förstärkning av tygdepartementets icke-ordinarie personal under en följd av år med stöd av särskilda Kungl. Maj:ts beslut, senast den 21 juni 1940, avförts från lantförsvarets anslag till extra utgifter. Såvitt nu kunde bedömas måste med hänsyn till den utökning av tygdepartementets arbetsuppgifter som under de senare åren ägt rum behovet av denna förstärkning anses bliva bestående. Med hänsyn till svårigheterna att nu bedöma personalbehovet efter återgång till fredsorganisation hade dock åtskilliga befattningshavare som redan vore anställda i arméförvaltningen föreslagits skola erhålla lön enligt löneplanen Ex.

Avlöningarna till den icke-ordinarie personal som sålunda redan enligt hittills tillämpade grunder borde avlönas från avlöningsanslaget uppgå enligt arméförvaltningens beräkningar till sammanlagt 291,732 kronor. Härutöver har arméförvaltningen i sin skrivelse den 31 januari 1941 under förevarande anslagspost inberäknat avlöningar jämväl till ett stort antal icke-ordinarie befattningshavare som enligt hittills tillämpade grunder erhålla avlöning enligt militära icke-ordinariereglementet eller arvoden från andra anslag än avlöningsanslaget. Avlöningskostnaderna för denna personal, vilken finnes förtecknad å en särskild bilaga till nyssberörda skrivelse, beräknas av arméförvaltningen uppgå till sammanlagt 782,205 kronor. För »övriga ersättningar» har arméförvaltningen beräknat ett belopp av 10,000 kronor. Hela det under förevarande anslagspost av arméförvaltningen angivna anslagsbehovet uppgår således till $(291,732 + 782,205 + 10,000 =)$ 1,083,937 kronor, vilket belopp i förslaget till avlöningsstat avrundats till 1,084,000 kronor.

Vad först beträffar förslaget att till avlöningsanslaget överföra avlöningarna till den icke-ordinarie personal vid arméförvaltningen som enligt hittills tillämpade grunder avlönats från andra anslag än avlöningsanslaget, d. v. s. från anskaffnings- och underhållsanslag, är jag ense med arméförvaltningen om önskvärdheten av att en dylik åtgärd framdeles i en eller annan form kommer till stånd. Emellertid anser jag mig icke böra tillstyrka, att åtgärden i fråga vidtages redan från och med nästkommande budgetår. Detta beror framför allt därpå, att jag icke anser tillräckligt material föreligga för bedömandet av det permanenta behovet av den personal, vars överflyttande här föreslås. Vidare hava de i statsverkspropositionen äskade materiel- och underhållsanslagen beräknats utan hänsyn till den minskning i anslagsbehoven som bör bliva följden av ett dylikt överflyttande. Slutligen talar emot ett genomförande av åtgärden nu den omständigheten, att vid de i statsverkspropositionen framlagda anslagsäskandena för marin- och flygförvaltningarna motsvarande åtgärd för dessa myndigheters vidkommande icke ifrågasatts för nästa budgetår. Jag anser således, att den

ifrågavarande personalens avlöningar jämväl under nästkommande budgetår såsom hittills böra utgå från vederbörliga sakanslag. Emellertid synas åtgärder böra vidtagas för att till budgetåret 1942/43 söka möjliggöra ett överförande efter enhetliga grunder över hela försvarsförvaltningen av personal av ifrågavarande slag till att avlönas från förvaltningsmyndigheternas avlöningsanslag.

Beträffande därefter arméförvaltningens förslag om utökande av antalet av den icke-ordinarie personal, som redan efter nu tillämpade grunder avlönas från ämbetsverkets avlöningsanslag, hänföra sig de föreslagna utökningarna huvudsakligast till verksamheten å civila departementets kameralbyrå, enkannerligen revisionskontoren. Att den centrala revisionens arbetsuppgifter väsentligt ökats genom den utomordentliga utvidgning av försvarsverksamheten som under de senaste åren ägt rum är uppenbart, liksom ock att en väsentlig del av denna ökning kommer att kvarstå även efter en återgång till fredsförhållanden. Det synes också vara en ekonomisk angelägenhet av framträdande betydelse, att lokalförvaltningarnas räkenskaper bliva så fullständigt som möjligt granskade, icke endast genom stickprov. Även det arbete som genom tillskapandet av försvarsväsendets fastighetsfond ålagts kameralbyrån medför, att en utökning av byråns arbetskrafter måste sägas vara väl motiverad. Dock anser jag mig icke kunna för närvarande tillstyrka en så betydande utökning av den icke-ordinarie personalen som av arméförvaltningen föreslagits. Vål äro för närvarande i den kamerala revisionen sysselsatta icke-ordinarie befattningshavare till långt större antal än som av arméförvaltningen här föreslagits. Vid den nuvarande försvarsberedskapens upphörande måste emellertid en avveckling ske av den nuvarande ansvällningen av kameralarbetet. Jag förutsätter, att denna avveckling får äga rum under en förhållandevis lång tidrymd, därvid erforderlig extra arbetskraft liksom nu torde böra avlönas vid sidan av arméförvaltningens avlöningsanslag. Först efter det resultatet av en sådan avveckling kan överblickas lär det kvarstående mera permanenta personalbehovet kunna närmare bestämmas. Det förda resonemanget för fram till att jag för närvarande anser mig böra föreslå, att under förevarande anslagspost medel nu beräknas för en förhållandevis obetydlig del av den av arméförvaltningen i skrivelsen den 31 januari 1941 begärda personalökningen. Jag inskränker mig sålunda till att föreslå, att medel beräknas under anslagsposten för -- utöver förut av mig föreslagen icke-ordinarie personal -- följande nya befattningshavare, nämligen 1 amanuens i lönegraden Eo 18, 1 amanuens i lönegraden Eo 15, 2 kanslibiträden i lönegraden Eo 7, 3 kontorsbiträden i lönegraden Eo 4 samt 2 extra skrivbiträden i lönegraden Ex 2. Fördelningen av denna personal på arméförvaltningens olika departement och avdelningar torde det ankomma på arméförvaltningen att bestämma. Medelsbehovet för avlöning av den sålunda föreslagna personalen kan beräknas till cirka 30,000 kronor.

Slutligen torde under förevarande anslagspost böra beräknas ett belopp om 10,000 kronor för tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde.

I enlighet med det sålunda anförda torde anslagsposten till avlöning till övrig icke-ordinarie personal böra beräknas till $(190,000 + 5,000 + 15,000 + 30,000 + 10,000 =)$ 250,000 kronor.

Vad slutligen beträffar avlöningsposten till rörligt tillägg torde denna böra uppföras med ett för slutsummans avjämnande till 113,614 kronor beräknat belopp.

I enlighet med det anförda kommer det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag att för budgetåret 1941/42 uppgå till $(480,000 + 156,386 + 250,000 + 113,614 =)$ 1,000,000 kronor.

Tillika med en ny personalförteckning för den civila personalen vid arméförvaltningen torde en i enlighet med det anförda upprättad ny avlöningsstat för ämbetsverket böra föreläggas riksdagen för godkännande.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande personalförteckning för den civila personalen vid arméförvaltningen:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.		
1 generalkrigskommissarie		B 3
4 krigsråd		A 30
1 ombudsman		A 26
1 sekreterare		A 26
2 revisionskommissarier		A 26
3 sekreterare		A 24
1 pensionskamrerare		A 24
1 sekreterare och kamrerare		A 24
2 kamrerare		A 24
5 notarier		A 21
10 revisorer		A 21
2 bokhållare		A 21
1 kassör		A 15
1 kansliskrivare		A 11
8 kanslibiträden		A 7
1 förste expeditionsvakt		A 7
8 expeditionsvakter		A 5
16 kontorsbiträden		A 4
Tjänstemän å övergångsstat.		
1 bokhållare		A 21
1 registrator		A 21
3 kansliskrivare		A 11
1 kanslibiträde		A 7

Befattning	Lönegrad
------------	----------

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 förste revisor	Eo 24
1 notarie	Eo 21
1 revisor	Eo 21;

dels godkänna följande avlöningsstat för arméförvaltningen att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1941/42:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 480,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 156,386
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 250,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 113,614

Summa kronor 1,000,000;

dels ock till Arméförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,000,000 kronor.

C. FÖRSVARSKRAFTERNA.

ARMÉN.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

5. Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.

[2.] Vid framläggandet av årets statsverksproposition (IV. H. T. sid. 10) erinrade jag om att sakkunniga för utredande av frågan om en ändrad uppställning av riksstatens fjärde huvudtitel i sin den 6 maj 1940 avgivna utredning i ämnet förordat, att för varje försvarsgren skulle upptagas ett gemensamt anslag för samtliga avlöningar åt fast anställd personal, sålunda innefattande jämväl avlöningarna till reservpersonal av olika kategorier. På grund av vissa från hörda myndigheter gjorda invändningar har jag emellertid, ehuru de sakkunnigas förslag onekligen skulle innebära en förenkling av redovisningssystemet, ansett mig böra föreslå en sådan uppdelning av avlöningsanslagen, att särskilda anslag uppföras för personal å aktiv stat, å övergångsstat, å reservstat samt i reserven. I enlighet härmed har i årets statsverksproposition en sådan uppdelning ägt rum. Vad beträffar arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. har detta anslag, liksom marinens och flygvapnets motsvarande anslag, på skäl som närmare angivits i statsverkspropositionen i det framlagda riksstatsförslaget upptagits med ett allenast beräknat belopp, 48,000,000 kronor.

Innan jag ingår på den definitiva beräkningen av arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., vill jag något uppehålla mig vid de synpunkter på *de allmänna avlöningsanslagens konstruktion* som av de sakkunniga framlagts i förenämnda utredning.

De sakkunniga hava till en början påpekat, att man av den mångfald särskilda personalstater som enligt hittills gällande system upprättats för olika staber, kårer och truppförband m. fl. icke erhåller en samlad bild av avlöningskostnaderna för olika personalkategorier inom försvarsväsendet. På grund av det stora antalet avlöningsstater och anslagsposter samt även på grund av att dessa icke uppställts efter ett enhetligt system hade det icke varit praktiskt möjligt att erhålla en enkel redovisning över utfallet av de olika posterna under avlöningsanslagen. Bokföringsmässig kontroll över beräkningen av de olika anslagsposterna kunde därför endast erhållas ur detaljräkenskaperna. Att anlagens slutsummor ändock kunnat beräknas med en viss säkerhet berodde huvudsakligen på att avlöningskostnadernas slutsumma kunnat erfarenhetsmässigt justeras med hänsyn till belastningen. Vid den utredning, som de sakkunniga verkställt rörande den lämpligaste formen för uppställning och redovisning av de militära avlöningsanslagen, hade de sakkunniga funnit, att avsevärda fördelar skulle vinnas, om avlönings-

staterna kunde upprättas i närmare överensstämmelse med de principer som kommit i tillämpning för de civila departementshuvudtitlarna, d. v. s. med avlöningsstaterna uppdelade efter olika personalkategorier. Det vore emellertid givet, att hänsyn därvid måste tagas till de organisatoriska olikheter som förefunnas mellan de civila och de militära förvaltningsområdena och som bland annat kommit till uttryck i olika anställnings- och avlöningsförhållanden.

I enlighet med det anförda hava de sakkunniga upprättat förslag till nya avlöningsstater för de tre försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag. Förutom att, såsom i det föregående sagts, de sakkunniga därvid under de allmänna avlöningsanslagen inräknat anslagsposter för olika kategorier av reservpersonal, upptaga förslagen särskilda anslagsposter för:

1. Avlöningar till ordinarie beställnings- och befattningshavare;
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning;
3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar;
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal;
5. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie beställningshavare;
6. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t;
7. Tjänstgöringstraktamenten;
8. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat; samt
9. Rörligt tillägg.

Dessutom föreslås för arméns vidkommande särskilda anslagsposter i avlöningsstaten för *dels* stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden, *dels ock* dagavlönning och dagavlönningstillägg åt indelt manskap.

Jag vill här till en början erinra om att jag vid statsverkspropositionens avlåtnad föreslagit, att tjänstgöringstraktamenten — fränsett vissa traktamenten till övergångsstats-, reservstats- och reservpersonal ävensom traktamenten som direkt hänföra sig till övningar m. m. — skola under särskilda titlar avföras från anslagen till reseersättningar m. m. Härav följer, att den av de sakkunniga föreslagna anslagsposten till traktamentsersättningar utgår ur avlöningsstaterna. I marinens avlöningsstat torde den böra ersättas med en anslagspost till »Sjötillägg m. m.» och i flygvapnets avlöningsstat av en anslagspost till »Flygtillägg m. m.».

I fråga om de särskilda anslagsposterna under avlöningsstaterna torde följande här böra anföras.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till ordinarie beställnings- och befattningshavare hava de sakkunniga föreslagit, att samtliga de beställningar och befattningar som med denna post avses skola upptagas i en personalförteckning, som årligen underställes riksdagen. I denna personalförteckning borde även upptagas samtliga ordinarie manskapsbeställningar, oberoende av om de tillsätts genom konstitutorial eller på viss tid genom kontrakt. Såsom ordinarie beställningar borde även anses de beställningar vid militära staber och skolor, där avlöningen utgår i form av arvode lika med lönen. Vidare borde, i anslutning till vad som enligt kungö-

relsen nr 415/1939 stadgats i fråga om civila avlöningsanslag, från denna anslagspost utgå vissa med tjänsten förenade löneförmåner, för vilka särskilda maximeringsregler icke ansetts erforderliga, nämligen kallortstillägg, felräkningspenningar samt begravningshjälp. Inom försvarsväsendets avlöningsanslag förekomme vidare vissa speciella förslagsvis beräknade löneförmåner, vilka syntes böra redovisas å samma anslagspost som lönerna. Dessa ersättningar vore ansvarsarvoden enligt militära ordinarie reglementets 33 § 4 mom., ekiperingshjälp och ekiperingsbidrag enligt sagda reglementes 50 och 51 §§, lönetillägg samt hyres- och ortstillägg m. m. åt visst underbefäl enligt nya manskapsavlöningsreglementet, inkvarteringsersättning till manskap ävensom gottgörelse för tjänstehästar. Beträffande sistnämnda gottgörelse erinrades, att denna löneförmån, som numera vore ställd på avskrivning, endast utgår till vissa äldre befattningshavare vid försvarsväsendet.

För min del vill jag i princip ansluta mig till vad de sakkunniga sålunda föreslagit i fråga om anslagsposten till avlöning till ordinarie beställnings- och befattningshavare, vilken post torde erhålla benämningen »avlöningar till ordinarie tjänstemän». Dock vill jag erinra om att vid statsverkspropositionens framläggande i enlighet med ett av riksräkenskapsverket framfört förslag utgifterna för ekiperingshjälp och ekiperingsbidrag utbrutits ur avlöningsanslagen och i stället sammanförts under särskilda anslag för de tre försvarsgrenarna, benämnda »Ekiperingsersättningar». Slutligen torde böra framhållas, att avlöningar till personal över stat, i den mån sådan förekommer, torde böra utgå från förevarande anslagspost.

I fråga om anslagsposten till arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning hava de sakkunniga framhållit, att den verkliga avlöningen för den ifrågavarande personalen utgöres av pensionen och det för tjänsten bestämda arvodet jämte med arvodet förenade förmåner, exempelvis kallortstillägg. Av tekniska skäl hade det emellertid funnits olämpligt att redovisa pensionerna till dessa befattningshavare å andra anslag än övriga pensioner. För dessa befattningshavare borde därför endast de löneförmåner som utgå utöver pensionen redovisas å avlöningsanslaget. Med hänsyn till extra förmåner utöver arvoden syntes anslagsposten böra upptagas förslagsvis. Arvodesbefattningarna för pensionerad personal syntes böra uppföras å personalförteckningar, vilka underställas riksdagen för godkännande.

Vad de sakkunniga sålunda andragit i fråga om anslagsposten till pensionerad personal i arvodesbefattning föranleder ingen erinran från min sida.

För extra ordinarie fänrikar, vilkas avlöning utgår enligt militära avlöningsreglementet, erfordras i enlighet med de sakkunnigas förslag en särskild anslagspost, vilken bör redovisas enligt samma regler som anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hava de sakkunniga hävdadt, att alla avlöningskostnader för icke-ordinarie personal — utom personal vid vissa industriella anläggningar och förråd — borde bestridas från avlöningsanslag och icke, såsom nu i stor utsträckning sker, från anskaffnings- och underhållsanslag. Den icke-ordinarie

personalen bestode huvudsakligen av två olika personalgrupper, nämligen dels kontors- och expeditionspersonal vid de centrala staberna samt vid vissa av marindistriktens expeditioner, dels vissa för olika speciella arbetsuppgifter vid truppförband, skolor, sjukhus, kustfästningar och staber avsedda befattningar, representerande skilda yrken och hantverk. För avlöning av den förstnämnda kategorien icke-ordinarie personal syntes enligt de sakkunnigas mening särskilda maximerade anslagsposter böra ställas till vederbörande chefers förfogande; för den senare kategorien åter borde avlöningarna regleras genom av Kungl. Maj:t fastställda personalförteckningar.

Vad beträffar sättet för beräkning i avlöningsstaterna av kostnaderna för den icke-ordinarie personalen hava de sakkunniga anfört, att olika möjligheter vore tänkbara. Antingen kunde man för den i personalförteckning upptagna personalen uppföra en förslagsvis beräknad anslagspost för varje försvarsgren samt fastställa antalet befattningar i varje lönegrad, eller ock kunde man även för denna personal upptaga ett beräknat, maximerat grundavlöningsbelopp och ett förslagsvis beräknat belopp för avlöningsförhöjningar m. m. Med sistnämnda förfarande vunnes den fördelen, att riksdagen endast behöfde anvisa de för den icke-ordinarie personalens avlönande erforderliga medlen, medan fördelningen av dessa medel på olika myndigheter kunde regleras av Kungl. Maj:t antingen genom fastställande av personalförteckningar eller genom anvisande av bestämda belopp. Då den personal, som föreslagits skola av Kungl. Maj:t regleras genom personalförteckningar, vore till antalet tämligen konstant, syntes det icke möta några svårigheter att på föreslaget sätt maximera grundavlöningsbeloppet.

Slutligen hava de sakkunniga föreslagit, att under anslagsposten till icke-ordinarie personal borde upptagas särskilda delposter dels för avlöning åt musikelever och dels för tillfälligt anställande av tjänstemän. Den sistnämnda delposten, vilken borde vara förslagsvis beräknad, borde endast få anlitas efter särskilda beslut av Kungl. Maj:t.

För min del vill jag uttala min anslutning i princip till de sakkunnigas uppfattning, att även den icke-ordinarie personal, som för närvarande avlönas med anlitage av anskaffnings- och underhållsanslag, bör i största möjliga utsträckning överflyttas till att avlönas från avlöningsanslagen. Emellertid hava de sakkunniga i sin skrivelse till chefen för finansdepartementet den 6 maj 1940 med överlämnande av förberörda utredning uttalat, att med ett omedelbart genomförande av förslaget i denna del med hänsyn till det därmed förenade engångsarbetet måhända borde anstå till dess mera normala förhållanden inträtt och att det därför kunde ifrågasättas om icke ett successivt genomförande av förslaget vore att tillråda. I sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår hava icke heller vare sig arméförvaltningen eller marinförvaltningen föreslagit ett dylikt överförande, medan däremot flygförvaltningen baserat beräkningarna av flygvapnets avlöningsanslag på förutsättningen, att all extra ordinarie personal — utom den vid flygverkstäderna — skulle avlönas från avlöningsanslaget. På grund av svårigheten att med den nu till buds stående utredningen överblicka konsekvenserna av ett genomförande

helt eller delvis av den föreslagna nya avlöningsprincipen anser jag mig icke kunna föreslå, att för nästkommande budgetår någon ändring sker i förevarande hänseende. Den icke-ordinarie personal, som enligt hittills gällande ordning avlönats med anlitande av sakanslag, torde således även för nästkommande år böra avlönas på samma sätt. Jag anser emellertid, såsom jag redan vid behandlingen av arméförvaltningens avlöningsanslag uttalat, att åtgärder i tid böra vidtagas för att till därpå följande budgetår kunna efter enhetliga grunder för samtliga försvarsgrenar genomföra den av de sakkunniga hävdade principen.

Vad beträffar sättet för beräkning av medelsbehovet för avlönande av den icke-ordinarie personal, som enligt nu gällande principer avlönas från avlöningsanslagen, vill jag i huvudsaklig anslutning till de sakkunnigas förslag förorda, att huvuddelen av personalen ifråga upptages å särskilda personalförteckningar för varje försvarsgren, vilka förteckningar av Kungl. Maj:t fastställas. De sakkunnigas förslag att för kontors- och expeditiionspersonal vid de centrala staberna ävensom vid vissa marinens expeditioner ställa särskilda maximerade anslagsbelopp till vederbörande chefers förfogande anser jag visserligen vara värt beaktande, men med ett eventuellt genomförande av denna form av medelsanvisning anser jag i varje fall böra anstå till dess frågan om överförande av all icke-ordinarie personal till avlöningsanslagen kan upptagas till närmare prövning.

Jag föreslår sålunda, att för nästa budgetår för varje försvarsgren en personalförteckning för den icke-ordinarie personalen fastställas av Kungl. Maj:t. Denna personalförteckning bör lämpligen upptaga en särskild underavdelning för extra ordinarie (och extra) tjänstemän samt en underavdelning för betjäningsspersonal m. fl. För arméns del bör dessutom i personalförteckningen tillkomma en särskild underavdelning för bataljonsläkare vid fältläkarkåren. I marinens personalförteckning böra på samma sätt upptagas särskilda underavdelningar dels för viss icke-ordinarie personal vid mariningenjörkåren (extra mariningenjörer, mariningenjörsstipendiater och marinunderingenjörer) dels ock för viss dylik personal vid marinläkarkåren (marinläkare av 2. graden och marinläkarstipendiater). För samtliga nämnda underavdelningar böra särskilda delposter uppföras under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Då en möjlighet måste hållas öppen för Kungl. Maj:t att, därest så skulle visa sig nödvändigt, företaga smärre jämkningar i personalförteckningen såväl i fråga om den extra ordinarie och extra personalen som i fråga om betjäningsspersonalen, böra delposterna för dessa personalkategorier upptagas förslagsvis. I fråga om den nämnda icke-ordinarie personalen vid fältläkarkåren, mariningenjörkåren och marinläkarkåren läser det visserligen icke böra komma i fråga att vidtaga några jämkningar i det antal befattningar, som legat till grund för anslagsberäkningarna och i enlighet därmed uppförts i personalförteckningarna, men med hänsyn till de tilläggsförmåner som kunna förekomma torde jämväl de för nämnda personalkategorier avsedda delposterna böra beräknas förslagsvis.

Utöver de nu nämnda delposterna torde under anslagsposten till övrig

icke-ordinarie personal böra upptagas dels en särskild förslagsvis beräknad delpost för tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., vilken delpost endast bör få anlitas efter Kungl. Maj:ts särskilda beslut, dels för arméns och marinens del en särskild obetecknad delpost för musikelever, dels ock vid armén en likaledes obetecknad delpost för anställande av extra sjuksköterskor, motsvarande nu under staten för arméns sjuksköterskekår beräknade medel för anställande av extra sjuksköterskor samt för ersättning till sjuksköterskeelever för bostad m. m.

Ehuru personalförteckningarna för den icke-ordinarie personalen såsom förut nämnts böra fastställas av Kungl. Maj:t, böra förslag till desamma för anslagsberäkningarnas bedömande jämte övriga personalförteckningar överlämnas till riksdagen för kännedom.

På sätt de sakkunniga föreslagit torde från anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal böra utbetalas förutom löner och arvoden jämväl kallortstillägg, felräkningspenningar, bostadsbidrag till personal som eljest skolat åtnjuta fri bostad samt begravningshjälp.

Vad därefter beträffar anslagsposten till arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän tarvar denna anslagspost ingen särskild förklaring. De arvoden som här avses torde i enlighet med de sakkunnigas förslag böra uppföras å en särskild arvodesförteckning för varje försvarsgren, vilken förteckning med hänsyn till bestämmelserna i militära avlöningsreglementets 33 § bör underställas riksdagen för fastställande.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, är avsedd för arvoden vilka icke äro knutna till ordinarie beställningar eller befattningar vid försvarsväsendet. Dessa arvoden avse huvudsakligen ersättningar till civila, i regel icke statsanställda personer för vissa uppdrag, exempelvis arvoden till advokatfiskaler, ersättning för juridiskt biträde i vissa staber, arvoden till skogvaktare, vaktare och tillsyningsmän vid övningsfält, byggnader och kruthus m. m., vidare arvoden till garnisonspastor i Boden, arvoden vid marinens ecklesiastikstat samt arvoden till civila lärare vid de militära undervisningsanstalterna.

De ifrågavarande arvodena torde i enlighet med vad de sakkunniga förordnat böra upptagas å förteckningar, som fastställas av Kungl. Maj:t. Förteckningarna i fråga torde emellertid för bedömande av anslagsberäkningen böra överlämnas till riksdagen för kännedom.

Till denna anslagspost torde på sätt de sakkunniga föreslagit jämväl böra hänföras sådana arvoden, för vilka Kungl. Maj:t anvisar ett bestämt belopp att enligt vederbörande chefs bestämmande fördelas på flera arvodestagare enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, exempelvis arvoden till timplärare vid undervisningsanstalter, arvoden till bestridande av veterinärvården vid de truppförband, där militärveterinär saknas, samt vissa av de arvodesposter, som nu finnas uppförda under anslaget till undervisningsmateriel, undervisningsverk och utbildningskurser m. m. I arvodesförteckningen böra för

dessas arvoden givetvis endast angivas de belopp, som av Kungl. Maj:t ställas till respektive chefers disposition.

Övriga anslagsposter i avlöningsstaterna torde icke här behöva närmare motiveras utan hänvisar jag därutinnan till det följande. Jag vill här endast anföra, att jag ansluter mig till de sakkunnigas förslag, att sjö-tillägg m. m. enligt militära avlöningsreglementets 26 § samt representationspenningar under sjö-tjänstgöring och ersättning för dykeriarbete enligt samma reglementes 30 § ävensom flygtillägg m. m. enligt 27 § i reglementet böra utgå från särskilda poster under marinens och flygvapnets avlöningsstater. För flygvapnets del bör dessutom upptagas en särskild anslagspost till anställande av civil personal i vissa befattningar.

De personal- och arvodesförteckningar, vilka i enlighet med det förut anförda upprättats torde med hänsyn till nu rådande förhållanden icke böra såsom bilagor fogas till propositionen utan i stället, såsom avsedda endast för tjänstebruk, böra för sig överlämnas i erforderligt antal exemplar till riksdagens vederbörande utskott.

Jag övergår härefter till behandlingen av föreliggande förslag till *beräkning av arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl.* för nästkommande budgetår.

Därvid vill jag till en början erinra därom, att Kungl. Maj:t i proposition den 8 mars 1940, nr 159, till 1940 års lagtima riksdag föreslog riksdagen att, såvitt anginge lantförsvaret, till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 40,000,000 kronor.

I anledning av en av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter i skrivelse den 11 maj 1940 gjord framställning föreslog Kungl. Maj:t sedermera i proposition den 17 maj 1940, nr 275, vissa i propositionen angivna kaderökningar, varjämte Kungl. Maj:t begärde riksdagens bemyndigande att i de förslag till personalstater, som med anledning av förenämnda proposition nr 159 kunde komma att av riksdagen godkännas, få vidtaga av de sålunda föreslagna kaderökningarna betingade ändringar. I samband därmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen en höjning av lantförsvarets avlöningsanslag till 42,000,000 kronor. Vad sålunda föreslagits blev av riksdagen bifallet (skrivelse nr 4). Kungl. Maj:t har den 21 juni 1940 fastställt de olika personalstaterna för innevarande budgetår.

Vid anmälan i statsverkspropositionen till årets riksdag (fjärde huvudtiteln, punkt 15, sid. 61) av medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1941/42 förordade jag, såsom förut nämnts, att anslaget i förslaget till riksstat måtte tillsvidare upptagas med ett allenast beräknat belopp, 48,000,000 kronor. Efter det ytterligare utredningar i vissa på förevarande anslag inverkanse hänseenden numera förebragts, kan nu frågan om anslagets slutliga beräkning upptagas till behandling.

De anslagsberäkningar för nästkommande budgetår, som sålunda här fram-

läggas, bygga i fråga om personalbehov och kostnadsberäkningar huvudsakligen på följande framställningar, nämligen:

arméförvaltningens skrivelser den 25 september 1940 rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42, den 31 januari 1941 med överlämnande av förslag till personalförteckningar m. m. och den 18 februari 1941 angående vissa ytterligare medelsaskanden för nyssnämnda budgetår;

överbefälhavarens över rikets försvarskrafter skrivelse den 11 maj 1940, såvitt densamma avser luftvärnsartilleriets omorganisation, jämte förnyad framställning i ämnet av överbefälhavaren den 30 oktober 1940;

överbefälhavarens skrivelse den 7 september 1940 med vissa anslagsaskanden för budgetåret 1941/42;

chefens för armén på uppdrag av överbefälhavaren den 3 februari 1941 avlätna skrivelse angående vissa kaderökningar vid armén; samt

chefens för armén skrivelser den 16 september 1940 och 25 januari 1941 angående omorganisation av arméns hundväsande.

Innan jag ingår på en mera detaljerad redogörelse för personalbehovet för nästa budgetår ävensom för de därpå grundade beräkningarna av de särskilda anslagsposterna under avlöningsstaten, anser jag mig böra till behandling upptaga vissa spörsmål av mera allmän innebörd.

Därvid vill jag till en början anmärka, att de kaderökningar, som för arméns del föreslagits i arméförvaltningens förenämnda skrivelse den 25 september 1940 rörande lantförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår, med vissa undantag i huvudsak hänföra sig till sådana utökningar som jämlikt 1936 års försvarsorganisation planenligt skulle äga rum.

I chefens för armén skrivelse den 3 februari 1941 föreslås däremot utökningar av fredskadrerna, som i främsta rummet betingas av utökningar i krigsorganisationen, dock att i fråga om bland annat såväl luftvärnsartilleriet som arméartilleriet vissa utökningar föreslagits jämväl av fredsorganisatoriska skäl. Med hänsyn till krigsorganisationen hava ökningsar av de aktiva befälskadrearna ansetts påkallade ur huvudsakligen följande synpunkter: 1) För tillgodoseende av befälsbehovet för den krigsorganisation, som äsyftades i propositionen nr 275 till 1940 års lagtima riksdag, angående vissa utökningar av arméorganisationen m. m., hava till en början de aktiva befälsbeställningar, vilka i överbefälhavarens skrivelse den 11 maj 1940 föreslogos men icke upptogos i propositionen, ansetts böra tillkomma under nästkommande budgetår. 2) För utnyttjande av den artillerimateriel av olika slag, som under senaste tid tillkommit eller som inom en nära framtid väntas tillkomma, har en utökning av artilleriets kadrer ansetts erforderlig; denna utökning har ansetts böra uppdelas på budgetåren 1941/42 och 1942/43. 3) För tillgodoseende av det genom krigsorganisationens beslutade utökning stegrade behovet av personal i fördelnings- och högre staber har en avsevärd utökning av antalet kvalificerade officerare ansetts påkallad; denna utökning har ansetts böra i fredshänseende fördelas på nya beställningar för generalstabskåren, arméstaben, kavalleriinspektionen, arméfördel-

ningsstaberna samt vissa truppförband och personalkårer. 4) För tillgodoseende av behovet av personal för uppsättande av vissa närmare angivna etappdepåförband har ett antal nya kompaniofficers- och underofficersbeställningar ansetts erforderligt, enligt närmare angivna grunder i fredstid fördelat på infanteriregementena, intendenturkåren och signalregementet. 5) På grund av vissa utökade uppgifter för Värmlands regemente i krigsorganisationen har fredskadern för nämnda regemente ansetts böra utvidgas till samma storlek som för övriga infanteriregementen av vanlig typ. 6) För att möta vissa ytterligare krigsorganisatoriska krav hava ingenjörtruppernas och trängens aktiva officers- och underofficerskadrer ansetts böra ytterligare utökas. — Arméchefens förevarande skrivelse utmynnar i en framställning om betydande öknings av de aktiva kadrerna, vilka närmare framgå av skrivelsen. Till de föreslagna statökningarna återkommer jag i det följande.

I anledning av de sålunda i chefens för armén skrivelse den 3 februari 1941 framförda förslagen om utökning av de aktiva personalkadrerna anser jag mig redan nu böra framhålla, att tillgodoseendet av mobiliseringsbehovet av befälspersonal helt naturligt måste få inverka på avvägandet av de aktiva personalkadrernas storlek i fredsorganisationen. Å andra sidan lär man av ekonomiska och rekryteringshänsyn för arméns vidkommande icke kunna frångå den hittills gällande principen, att det befälsbehov, som för krigsorganisationen erfordras utöver behovet för fredsorganisationen, i stort sett måste tillgodoses med anlitande av övergångsstats-, reservstats- och reservpersonal ävensom av för krigstid särskilt konstituerad personal. Fredskadrernas storlek böra med andra ord beräknas med utgångspunkt främst från fredsorganisationens personalbehov för stabs- och förvaltningstjänst, för utbildningsarbetets bedrivande, för mobiliseringsarbetets förberedande o. s. v., låt vara att krigsorganisationsbehovet icke får lämnas ur sikte vid utmätandet av de aktiva kadrernas storlek. Dessa allmänna synpunkter synas vara av grundläggande betydelse vid avgörandet av frågan i vilken utsträckning ett bifall till de föreslagna kaderökningarna kan förordas. Huvudsakligast med hänsyn härtill kommer jag också i det följande att vid behandlingen av de särskilda befälskadrerna föreslå vissa beskärningar i de förslag till kaderökningar som framlagts i skrivelsen den 3 februari 1941.

Den föreslagna utökningen av Värmlands regemente till samma storlek som ett normalinfanteriregemente innebär en i och för sig rätt betydelsefull avvikelse från 1936 års försvarsbeslut, vilket ju innebar, att nämnda regementes fredsorganisation skulle vara allenast cirka hälften så stor som övriga infanteriregementens; detta i sin tur sammanhängde med att en avsevärd del av de värnpliktiga från Värmlands inskrivningsområde skulle fredsutbildas i särskild ordning. Visserligen har regementets fredskader sedermera undergått vissa utvidgningar, men den år 1936 bestämda principen har alltså upprätthållits. Med hänsyn härtill beslöt också 1940 års lagtima riksdag, att infanteriets officersaspirantskola skulle förläggas till Värmlands regemente, då på grund av de reducerade värnpliktsinkallelserna utrymme för

ändamålet där var till finnandes. Ett utökande av regementet till ett fullständigt infanteriregemente skulle uppenbarligen medföra, att nybyggnader måste ske antingen för regementets eget behov eller för officersaspirantskolan. På frågans nuvarande stadium är jag icke beredd att helt tillstyrka en dylik omorganisation. Å andra sidan kommer jag i det följande att på grund av ökad värnpliktstilldelning åt regementet föreslå så avsevärda utökningar av de aktiva befälskadreerna vid regementet, att en övergång till den av chefen för armén föreslagna organisationen utan större svårighet låter sig göra, därest så i samband med beslut om en ny försvarsordning skulle visa sig påkallat.

I sin skrivelse den 25 september 1940 har arméförvaltningen tillstyrkt ett av chefen för arméstaben framlagt förslag om inrättande av särskilda manskapsbeställningar vid armén i lönegrad Mb 1, vilka skulle benämnas regementsfurirer. Dessa beställningar skulle avses för fast anställda, som varit i tjänst minst sex år och icke avlagt underofficersexamen men dock önskade kvarstå i tjänst utöver tid som med nu gällande bestämmelser är möjligt. I anslutning härtill har ämbetsverket framhållit följande:

I en till ämbetsverket från chefen för arméstaben överlämnad promemoria hade beträffande de till inrättande föreslagna beställningarna bland annat framhållits, att genom anordnandet av arméns underofficersskola goda betingelser skapats för det fast anställda manskapets möjligheter till militär befordran ävensom till dess anställning i civil tjänst. För det manskap, som icke genomgått underofficersskolan, funnes däremot inga möjligheter till vidare militär befordran, varför de i regel mycket snart avginge ur tjänst.

Ur militär synpunkt vore det emellertid önskvärt att få behålla vissa av det fast anställda manskapet under längre tid än vad som för närvarande i regel bleve fallet. Särskilt gällde detta sådant manskap, som erhållit furirs grad och som visat framstående duglighet i trupptjänst men av olika skäl icke genomgått underofficersskolan. Med det ökade befälsbehov, som kunde förutses uppkomma vid en förlängning av de värnpliktigas tjänstgöringstid, framträdde här föreliggande möjlighet att möta detta behov såsom en särskilt tilltalande utväg.

Möjlighet syntes således böra beredas furirer, vilka erhållit betyget »med beröm godkänd» i furirskolan och vilka icke genomgått underofficersutbildning, men som likväl visat sig särskilt lämpliga för fortsatt anställning, att efter en tjänstetid av minst 6 år vinna befordran till en högre manskapsgrad i lönegraden Mb 1. Befordran borde emellertid icke ske, innan deras jämnåriga kamrater, vilka genomgått underofficersskolan, vunnit befordran till sergeantbeställning på aktiv stat. Innehavarna av den nya manskapsgraden avsåges huvudsakligen såsom biträden åt kompani- och motsvarande adjutanter samt såsom beställningsmän. Antalet beställningar syntes böra beräknas till i medeltal 2 per kompani och motsvarande fredsförband enligt arméns ständiga indelning i fred. Avlönings- med flera förhållanden syntes böra göras lika med för flottans högbåtsmän gällande.

De nya beställningshavarna borde benämnas regementsfurirer. Det antal dylika beställningar, som borde tillkomma under budgetåret 1941/42, beräknades till $\frac{1}{3}$ av det slutligen erforderliga antalet eller tillhopa 213 med viss angiven fördelning å de olika truppförbanden. Med hänsyn till det förutsedda ökade befälsbehovet vid inträffande förlängning av de värnpliktigas utbildningstid, kunde någon mot det föreslagna antalet regementsfurirsbe-

ställningar svarande minskning av antalet övriga manskapsbeställningar icke ske.

Arméförvaltningen har funnit att ett tillskapande vid armén av manskapsbeställningar, som möjliggör ett bibehållande i tjänst av äldre förtjänt underbefäl, skulle vara till avsevärt gagn för den inre tjänsten vid truppförbanden, varför ämbetsverket tillstyrkt det framlagda förslaget och för nästkommande budgetår bland sina medelsäskanden beräknat medel för avlönande av tillhoppa 213 regementsfurirer. Någon minskning i antalet övriga manskapsbeställningar har arméförvaltningen i samband härmed icke föreslagit.

I avgivet yttrande har *försvarsväsendets lönenämnd* förklarat sig icke hava något att erinra mot inrättande av ifrågavarande beställningar. Nämnden har emellertid framhållit, att därest regementsfurirsbeställningar skola inrättas de böra avses för vissa bestämda tjänsteuppgifter. Beträffande de föreslagna kvalifikationerna har nämnden ifrågasatt om icke desamma kunde i fråga om kraven på erhållet vitsord från furirskola och duglighet i trupp-tjänst något eftersättas samtidigt som fordran uppställdes på pålitlighet i tjänsten och speciell lämplighet för de arbetsuppgifter, vilka skola fullgöras av regementsfurir. Lönenämnden har slutligen ifrågasatt att pensionsåldern, som för högbåtsman är 55 år, för regementsfurir borde bestämmas till 50 år.

Försvarsväsendets underbefälsförbund har i anledning av det framlagda förslaget i en den 20 november 1940 dagtecknad skrift anført bland annat följande:

Det nuvarande systemet med fast anställt manskap hade i vårt land tillkommit huvudsakligen som en motvikt mot den korta utbildningstiden för de värnpliktiga. I mån som denna utbildningstid väsentligen förlängdes och utbildningen för de värnpliktiga effektiviserades, bortföle en av anledningarna till att, åtminstone inom armén, hålla en så stor kader av fast anställt manskap som för närvarande. Behovet av kvalificerat befäl och underbefäl för utbildningsarbetet vid arméns truppförband syntes visserligen komma att öka vid en väsentligt förlängd utbildningstid för de värnpliktiga, men en omprövning av frågan om den fast anställda manskapskaderns storlek kunde enligt förbundets uppfattning icke äga rum förrän tidigast i samband med frågan om utbildningstidens längd för de värnpliktiga. Redan nu syntes det emellertid förbundet uppenbart, att det vid åtskilliga av arméns truppförband borde förefinnas möjligheter att avsevärt beskära den fast anställda manskapskadern. Framförallt syntes detta vara förhållandet beträffande antalet meniga.

Förbundet hyste för sin del mycket starka betänkligheter mot ett omedelbart genomförande av de förslag, som arméförvaltningen här framfört.

Det syntes förbundet som om chefens för arméstaben förslag om inrättande av icke mindre än 644 beställningar för långtjänstunderbefäl vid armén borde bliva föremål för närmare överväganden i anslutning till frågan om utbildningstidens förlängning för de värnpliktiga. I varje fall borde antalet beställningar för regementsfurirer tills vidare begränsas till det av arméförvaltningen för nästkommande budgetår föreslagna, nämligen tillhoppa 213 beställningar. Förbundet bortsåge därvid ingalunda från den betydelse förslagets genomförande kunde få för de enskilda beställningshavarnas framtid, enär ju förslaget de facto innebure en lättnad ur civilanställningsfrågans synpunkt. Innan klarhet vunnits beträffande det fast anställda manskapets

ställning inom en försvarsorganisation, där utbildningstiden för de värnpliktiga avsevärt förlängts utöver den nu gällande, syntes emellertid också behovet av långtjänstunderbefäl böra fullt klarläggas.

Förbundet hyste den bestämda uppfattningen, att det borde klargöras, vilka tjänsteuppgifter regementsfurirerna skulle få sig ålagda, och att kraven på beställningshavarnas kvalifikationer vid tillträddandet av beställningarna först därefter borde fastställas. Enligt förbundets uppfattning funnes det vid armétruppförbanden ett flertal arbetsuppgifter, för vilkas bestridande det kunde vara av betydelse att äga tillgång till långtjänstunderbefäl, då ju dessa under en lång följd av år kunde ägna sig åt dessa arbetsuppgifters skötande. Hit hörde exempelvis befattningarna såsom stallfurir, köksfurir, matsalsfurir, våbelfurir och andra. Det syntes emellertid förbundet icke direkt erforderligt att — om regementsfurirerna avsåges för dylika befattningar och såsom biträden åt kompani- och motsvarande adjutanter — av beställningshavarna kräva kvalificerat huvudbetyg i furirsexamen och framstående duglighet i trupptjänsten.

Förbundet, som i sin skrivelse även gjort vissa andra principiella erinringar mot de föreslagna befodringsvillkoren, hemställde, att Kungl. Maj:tt måtte vid framläggande av förslag i ämnet beakta de av förbundet anförda synpunkterna och i avvaktan på ytterligare utredning om de tjänsteuppgifter, för vilka beställningshavarna avsåges, tills vidare begränsa antalet beställningar för regementsfurirer till det antal, som av arméförvaltningen föreslagits.

Av vad lönenämnden och försvarsväsendets underbefälsförbund i ärendet anført framgår, att även om invändningar mot förslaget om inrättande av de nya manskapsbeställningarna icke i och för sig framförts, vissa betänkligheter dock kommit till uttryck rörande regementsfurirsinstitutionens närmare utformning. För egen del ställer jag mig än så länge tveksam till frågan om inrättandet av en helt ny underbefälskategori vid armén. I varje fall finner jag icke ärendet vara i det utredda skick att på grundval av den föreliggande framställningen ett beslut i positiv riktning nu bör fattas. Därest inrättandet av regementsfurirsbeställningar anses vara en angelägenhet av den betydande vikt, att förnyat förslag i ämnet bör föreläggas statsmakterna, torde avgörande i frågan enligt mitt förmenande böra träffas i ett större sammanhang, lämpligen i samband med den allmänna översyn över fredsorganisationens underbefälsbehov, som lär komma att bli nödvändig sedan frågan om en förlängning av utbildningstiden för de värnpliktiga blivit slutligen avgjord.

Jag finner mig därför, åtminstone för närvarande, förhindrad tillstyrka bifall till det framlagda förslaget.

Slutligen torde i detta sammanhang böra framhållas, att ett genomförande av det förslag till omläggning av systemet för de värnpliktigas rullföring och redovisning, som genom propositionen nr 39 förelagts årets riksdag, kan komma att i viss mån inverka på personalbehovet vid armén. Enligt det framlagda förslaget erfordras nämligen för betjäning av de föreslagna maskinanläggningarna och för utförande av de arbetsuppgifter i övrigt, som den nya organisationen beräknas medföra, civil biträdespersonal till avsevärt antal ävensom nya arvodesbefattningar för officerare och underofficerare. Genom remiss den 10 februari 1941 har arméförvaltningens civila

departement fått sig förelagt att inkomma med yttrande rörande de för ändamålet gjorda personalbehovsberäkningarna, därvid i samråd med vederbörliga militära myndigheter borde övervägas det föreslagna redovisningssystemets inverkan på de nuvarande rullförings- och landstormsområdesorganisationerna.

Den utredning rörande personalbehovet för den föreslagna nya redovisningsorganisationen som sålunda pågår är av den invecklade och tidsödande beskaffenhet, att resultatet av densamma icke kan beräknas föreligga i så god tid, att förslag därom kan avlätas till riksdagen före fastställandet av riksstaten för nästa budgetår. Jag anser därför den lämpligaste lösningen av denna fråga vara, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att för nästkommande budgetår besluta om anställandet av den personal som erfordras för handhavandet av det nya redovisningssystemet ävensom att låta kostnaderna för personalen ifråga utgå från vederbörliga anslagsposter under avlöningsstaten. Den personal som därvid kan komma i fråga utgöres i huvudsak av pensionerade officerare och underofficerare i arvodesbefattningar samt av kvinnlig biträdespersonal; några ordinarie befattningshavare komma självfallet icke i fråga.

De för närvarande utgående avlöningskostnaderna för rullförings- och landstormsområdesorganisationerna synas kunna i och med genomförandet av det nya redovisningssystemet successivt nedbringas för att eventuellt framdeles helt försvinna. Då möjligheterna härutinnan för nästa budgetår ännu icke kunna överblickas, kommer jag emellertid i det följande att föreslå, att de ifrågavarande kostnaderna beräknas enligt nuvarande grunder, därvid jag dock förutsätter, att de inskränkningar som kunna göras i förevarande hänseende snarast möjligt bringas till genomförande.

Jag övergår härefter till att närmare behandla de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten för armén. I överensstämmelse med vad jag inledningsvis under detta anslag anfört bör avlöningsstaten för anslaget beräknas under följande anslagsposter, nämligen:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän;
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning;
3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar;
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal;
5. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän;
6. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t;
7. Stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden;
8. Dagavlöning och dagavlöningstillägg åt indelt manskap;
9. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat;
10. Rörligt tillägg.

Samtliga nämnda anslagsposter utom de under 5. och 6. upptagna böra beräknas förslagsvis.

De särskilda på anslagsberäkningarna inverkan de spörsmålen komma i det följande att behandlas under rubriker som motsvara nämnda anslagsposter.

Därvid kommer jämväl personal- och arvodesförteckningarnas indelning i underavdelningar att följas.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Under denna anslagspost beräknas medelsbehovet för arméns ordinarie personal. I överensstämmelse med vad jag inledningsvis anfört vid behandlingen av frågan om ändrad uppställning av avlöningsanslagen har denna personal sammanförts i en särskild personalförteckning, som torde få underställas riksdagen för godkännande. Förteckningen omfattar dels den ordinarie personal, som finnes uppförd å de för innevarande budgetår fastställda personalstaterna, dels ock den personal, som jag i det följande förordar skola tillkomma under budgetåret 1941/42.

De av myndigheterna föreslagna kaderökningarna upptagas till behandling i anslutning till de särskilda underrubrikerna i personalförteckningen.

Arméstaben.

I sin förenämnda skrivelse den 3 februari 1941 har chefen för armén hemställt dels att vid arméstaben måtte inrättas beställningar för 4 majorer eller kaptener, som för närvarande vore ständigt kommenderade ur truppförbanden till tjänstgöring vid staben, dels ock att ytterligare 2 för militärattachéer avsedda beställningar för överstelöjtnanter eller majorer måtte uppföras å staten. Vidare har chefen för armén i särskild skrivelse den 21 februari 1941 på anförda skäl hemställt, att vid arméstaben måtte inrättas 2 officersbeställningar, avsedda för tjänstgöring vid väg- och vattenbyggnadskårens militäravdelning.

Av de sålunda begärda kaderökningarna är jag för närvarande endast beredd att biträda inrättandet av de föreslagna 4 beställningarna för majorer eller kaptener.

Arméns inspektionsmyndigheter.

I överensstämmelse med ett av chefen för armén i skrivelsen den 3 februari 1941 framställt förslag förordar jag inrättande av 1 kompaniofficersbeställning vid kavalleriinspektionen, avsedd att ersätta en nu ur truppförbanden ständigt kommenderad officer. — Vid artilleriinspektionen tillkommer i enlighet med vad jag i det följande kommer att närmare utveckla en beställning i lönegraden Ob 2 för en biträdande inspektör för luftvärnsartilleriet. — Ett av arméförvaltningen i dess skrivelse den 25 september 1940 framlagt förslag om inrättande vid sjukvårdsinspektionen av två särskilda för läkare avsedda befattningar med arvoden motsvarande lönen i lönegrad Ca 22, av vilka befattningar den ena avses för ombesörjande av rullföring och krigsplacering av rikets läkare och den andra för ärenden rörande arméns tandvård, anser jag mig däremot för närvarande icke kunna biträda.

Generalstabskåren.

I sin skrivelse den 3 februari 1941 har chefen för armén för tillgodoseende av behovet av stabstjänstpersonal föreslagit en utökning av generalstabskåren med 2 majors- och 2 kaptensbeställningar. De två majorsbeställningarna äro avsedda att under fredstid vara officerare till förfogande och avdelningsche-

fernas ställföreträdare vid försvarsstabens arméoperationsavdelning och arméstabens organisationsavdelning. Detta förslag finner jag mig böra biträda.

Arméfördelningarnas chefer jämte arméfördelningsstaberna m. m.

I skrivelsen den 3 februari 1941 har chefen för armén i fråga om arméfördelningsstaberna till en början hemställt, att beställningar i lönegraden Ob 2 måtte inrättas för ytterligare 2 ställföreträdande arméfördelningschefer utöver de båda beställningar, som tillkommit i anledning av det i propositionen nr 275 till 1940 års lagtima riksdag framlagda förslaget till arméorganisationens utvidgning.

Med hänsyn till angelägenheten av att kunna fylla den utvidgade krigsorganisationens behov av chefer för högre förband med personal, som redan under fredstid varit i tillfälle att leda och inspektera krigsförberedelsearbetet inom förbanden, finner jag mig böra biträda det sålunda framställda förslaget.

Vidare finner jag det motiverat att i överensstämmelse med vad chefen för armén i nyssnämnda skrivelse föreslagit tillföra en var av de fyra arméfördelningsstaberna beställningar för tredje adjutanter, kaptener eller löjtnanter, ävensom staben vid Övre Norrlands trupper dels ytterligare 1 beställning såsom andre adjutant, kapten eller löjtnant, dels ock 1 beställning såsom tredje adjutant, likaledes kapten eller löjtnant, samtliga beställningar med arvoden motsvarande lönen i vederbörlig lönegrad.

Ett av arméförvaltningen i dess skrivelse den 25 september 1940 framlagt förslag om inrättande av en beställning som infanteribefälhavare i Karlskrona fästning finner jag mig däremot för närvarande icke beredd att biträda.

Truppförbanden m. m.

Infanteriets truppförband.

I fråga om infanteriets truppförband hava ett flertal förslag till kaderökningar framlagts.

Officerare: I sin septemberskrivelse har arméförvaltningen framhållit, att enligt den plan, som av chefen för armén i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 juli 1939 framlagts för den planenliga kaderökningen under tredje övergångsskedet för genomförandet av 1936 års härordningsbeslut, infanteriet under budgetåret 1941/42 borde tillföras följande beställningar, nämligen 1 kaptensbeställning vid ett vart av Svea livgarde, Jämtlands fältjägarregemente, Södra skånska infanteriregementet, Skaraborgs regementes pansarbataljon, Södermanlands regementes pansarbataljon, Jönköpings-Kalmar regemente, Älvsborgs regemente, Hallands regemente, Norrbottens regemente och Väster-norrlands regemente.

Den av chefen för armén i förut omförmälda skrivelse den 3 februari 1941 i olika avseenden begärda utökningen av fredskadrerna innebär i fråga om infanteriet en ökning med 1 kapten och 2 löjtnanter för varje infanteriregemente samt därutöver en utökning av Värmlands regemente med 2 majorer, 8 kaptener, 7 löjtnanter och 2 fänrikar.

Av de sålunda föreslagna kaderökningarna finner jag mig under hänvisning till tidigare principuttalande till en början beredd tillstyrka dels den i armé-

förvaltningens skrivelse föreslagna planenliga utökningen av officerskadrerna dels därutöver en utökning med 1 löjtnant vid varje infanteriregemente.

Vad därefter särskilt angår utökningen av Värmlands regemente har jag tidigare förklarat mig icke kunna på frågans nuvarande stadium helt tillstyrka den beträffande detta regemente föreslagna kaderökningen, vilken skulle innebära, att regementet tillfördes personal i sådan omfattning, att det bleve av samma storlek som ett normalinfanteriregemente. Emellertid anser jag mig redan nu böra föreslå, att befälskadern såvitt avser officerare tillföres utöver tidigare förordade löjtnantsbeställning ytterligare 1 major, 5 kaptener och 5 löjtnanter.

I fråga om antalet ordinarie fänrikar har arméförvaltningen i sin septemberskrivelse för ernående av en lämplig avvägning mellan antalet ordinarie och extra ordinarie beställningar föreslagit inrättande vid infanteritruppförbanden av 35 ordinarie beställningar utöver de, som finnas upptagna i de för innevarande budgetår fastställda staterna. De föreslagna nya beställningarna, mot vilkas inrättande jag icke har något att erinra, hava i förenämnda personalförteckning tillförts de olika förbanden i enlighet med arméförvaltningens förslag.

Antalet underofficerare torde i enlighet med arméförvaltningens förslag till en början böra planenligt utökas med 1 för Norrbottens regemente avsedd fanjunkarbeställning. Vidare torde med anledning av chefens för armén i förenämnda skrivelse den 3 februari 1941 framlagda förslag ökning av underofficerskadrerna böra ske dels med 1 sergeant vid varje infanteriregemente dels ock därutöver för tillgodoseende av det ökade befälsbehovet vid Värmlands regemente med 4 fanjunkare och 5 sergeanter. I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring beträffande infanteriets underofficersbeställningar. Detta innebär bland annat, att jag icke anser mig böra tillstyrka bifall till ett av arméförvaltningen väckt förslag om utbyte av en för truppförbandens tygavdelningar avsedd fanjunkarbeställning vid varje regemente mot tygförrådsförvaltarbeställningar i lönegraden UO 3.

Även vad angår manskapsbeställningarna ha för nästa budgetår föreslagits avsevärda utökningar. I detta avseende får jag anföra följande.

I sin förenämnda skrivelse den 11 maj 1940 rörande utvidgning av arméns krigsorganisation anmälde överbefälhavaren, att en ökning av den fast anställda manskapskadern syntes erforderlig för att möjliggöra genomförandet av den föreslagna krigsorganisationen. Ett slutgiltigt förslag i fråga om antalet manskapsbeställningar kunde emellertid — utom i vad avsåge luftvärnsartilleriet — icke framläggas, främst beroende på att utredning om utbildningstidens längd för de värnpliktiga icke slutförts.

Vid framläggandet av den på nyssnämnda skrivelse grundade propositionen nr 275 till 1940 års lagtima riksdag framhöll jag, att frågan om utökningen av manskapskadrerna, då några utarbetade förslag icke föreläge, borde — utom i vad avsåge luftvärnsartilleriet — lämnas å sido samt att, då främdeles slutgiltiga förslag därutinnan föreläge från vederbörliga militära myndigheter, frågan borde upptagas till särskild prövning i och för framläggande av proposition till riksdagen.

Sedan chefen för armén i skrivelse den 5 augusti 1940 under framhållande att utredningen om utbildningstidens längd för de värnpliktiga ännu icke slutförts hemställt om vissa förberedande åtgärder för möjliggörande av den utökning av manskapsstaterna, som otvivelaktigt komme att bliva erforderlig, har Kungl. Maj:t i brev den 6 september 1940 föreskrivit, att beträffande manskapsrekryteringen vid arméns truppförband utom luftvärnsartilleriet för anställningsåret 1940—1941 skulle gälla, bland annat, att vid varje truppförband finge över stat anställas volontärer till ett antal av högst en fjärdedel av det å vederbörlig stat upptagna antalet beställningar — utom musikmanskapsbeställningar — i lönegraden Ma 1.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har arméförvaltningen framhållit, att behovet under budgetåret 1941/42 av ytterligare manskapsbeställningar i varje fall icke komme att understiga det antal, som på grund av nyssnämnda brev redan med ingången av innevarande anställningsår kunde komma att finnas anställda över stat vid truppförbanden. Ämbetsverket fann sig därför böra föreslå uppförande å ordinarie stat vid de olika förbanden av motsvarande antal, eller 866 beställningar i lönegrad Ma 1.

Sedermera har chefen för armén i sin skrivelse den 3 februari 1941 med utgångspunkt från den förlängning av tjänstgöringstiden för de värnpliktiga, varmed räknats vid framläggandet av årets statsverksproposition, upptagit frågan om manskapskaderns storlek till förnyad behandling. Arméchefen har därvid anfört, att det nu vore möjligt att beräkna den ökning av fast anställt underbefäl, som bleve en följd av en ettårig utbildningstid. Samtidigt har arméchefen framhållit att, för den händelse första tjänstgöringen framdeles komme att bestämmas till längre tid än ett år, beräkningarna måste underkastas därav betingad revision. Arméchefen har vidare framhållit, att i och med införandet av en ettårig värnpliktstid behov föreläge att utbilda hela värnpliktskontingenten på en gång och att jämsides därmed bedriva skolutbildningen med det fast anställda manskapet. Ökningen i behovet av furirer och korpraler har för ett normalregemente ur infanteriet uppskattats till omkring 30 procent. Ökningen av antalet vicekorpraler och meniga åter, som med hänsyn till möjligheten att minska volontärkadern genom att komplettera rekryteringen med värnpliktiga som genomgått ettårig utbildning syntes kunna göras något mindre, har uppskattats till omkring 25 procent. Vid övriga truppslag beräknades förhållandet bliva i stort sett enahanda. Vid kavalleriet beräknades dock antalet volontärer vid en ettårig värnpliktstid kunna avsevärt minskas.

Det förslag till ökning av manskapspersonalen som arméchefen i anslutning härtill framlagt innebär i fråga om infanteriet en utökning, däri inräknat det antal av meniga, som begärts av arméförvaltningen i dess skrivelse den 25 september 1941, med 350 furirer, 211 korpraler och 418 meniga.

Då det förslag till kaderökningar i fråga om det fast anställda manskapet, som nu av chefen för armén framlagts, uppgjorts med utgångspunkt från stadgandena i den förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga m. m., som idag utfärdas, är jag beredd att — utan att

därigenom vilja definitivt binda mig i fråga om manskapskaderns storlek i en blivande ny fredsorganisation — i huvudsak biträda det av chefen för armén framlagda förslaget. I fråga om infanteriet föreslår jag sålunda en utökning med tillhoppa 337 furirer, 203 korpraler och 418 meniga, samtliga nytillkommande under budgetåret 1941/42. Minskningen i antalet furirs- och korpralsbeställningar i förhållande till arméchefens förslag faller helt på Värmlands regemente. Den närmare fördelningen av manskapsbeställningarna å de olika truppförbanden framgår av personalförteckningen.

Kavalleriets truppförband.

Officerare. I överensstämmelse med av chefen för armén i skrivelsen den 3 februari 1941 framställt förslag torde för vart och ett av kavalleriregementena böra nyinrättas 1 löjtnantsbeställning. Antalet ordinarie fänriksbeställningar torde i enlighet med arméförvaltningens förslag böra bestämmas till tre vid varje förband, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med två beställningar vid Livregementets husarer och med en vid Norrlands dragonregemente.

Manskap. Det av chefen för armén i förenämnda skrivelse framlagda förslaget innebär i fråga om ändringar i manskapsstaterna för kavalleriets del dels en utökning med 34 furirer och 74 korpraler dels ock en minskning med tillhoppa 120 beställningar för vicekorpraler och meniga. En dylik minskning har ansetts möjlig att genomföra sedan genom införandet av en ettårig tjänstgöringstid för de värnpliktiga dessa kunna tagas i anspråk för den året om pågående vården och ridningen av hästbeståndet. De sålunda föreslagna förändringarna i kavalleriets manskapskader förordar jag till genomförande under nästa budgetår. I fråga om fördelningen av beställningarna får jag hänvisa till personalförteckningen.

Artilleriets truppförband utom luftvärnsartilleriet.

Såsom inledningsvis framhållits har chefen för armén i sin skrivelse den 3 februari 1941 föreslagit en väsentlig utökning under de närmaste budgetåren av artilleriets personalkadrer. Chefen för armén har i anslutning därtill framhållit, att verkställd eller beslutad utökning av artillerimaterielen betingade en i vissa hänseenden ändrad mobiliseringsorganisation. Med hänsyn till det antal fördelningsartilleridivisioner, som i fortsättningen komme att ingå i krigsorganisationen, vore det nödvändigt att öka fördelningsartilleriregementenas fredsorganisation genom att tillföra dem ett antal nya beställningar. Jämväl i fråga om kårartilleriet avsåges antalet mobiliserade divisioner att ökas. Detta syntes för framtiden nödvändig göra en klyvning av kårartilleriet i tvenne fredsförband, det nuvarande Smålands arméartilleriregemente och ett nytt förband av ungefärligen samma storlek som Norrbottens artillerikår. En eventuell ytterligare ansvällning av kårartilleriets krigsorganisation komme emellertid att medföra kravet på att båda kårartilleriförbanden i fred bleve av regementens storlek. Intill dess omfattningen av den blivande krigsorganisationen kunde säkrare bedömas, syntes

det därför arméchefen icke vara rationellt att nedlägga omfattande arbete på kostnadsberäkningar för kasernbyggnader m. m. vare sig för en artillerikår eller ett regemente, utan borde dessa frågor upptagas till behandling i ett annat sammanhang. Med hänsyn till nödvändigheten att snarast vidtaga åtgärder för att säkerställa kaderökningen vid artilleriet hade emellertid arméchefen redan nu beräknat ökningen i vad avsåge kårartilleriet till behovet för en artillerikår.

Beträffande den närmare innebörden av arméchefens framställning får jag hänvisa till de handlingar, som komma att tillställas riksdagens vederbörande utskott.

I fråga om officerare och underofficerare har arméchefen ansett, att följande antal beställningar borde tillkomma under nästkommande och därpå följande budgetår, nämligen för ett vart av Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen 1 major, 4 kaptener, 6 löjtnanter, 2 fänrikar, 3 styckjunkare och 5 sergeanter, för Norrbottens artillerikår 1 major, 1 kapten, 1 fänrik, 2 styckjunkare och 2 sergeanter, för utökning av kårartilleriet, att tillsvärdare tillföras Smålands arméartilleriregemente, 1 överste, 1 överstelöjtnant, 3 majorer, 12 kaptener, 16 löjtnanter, 5 fänrikar, 1 regementskassör, 11 styckjunkare och 14 sergeanter samt för Bodens artilleriregemente 1 löjtnant.

Av dessa beställningar hava följande föreslagits skola tillkomma *under budgetåret 1941/42* nämligen vid Svea artilleriregemente 1 major, vid ett vart av Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen 1 kapten, 2 löjtnanter, 1 styckjunkare och 1 sergeant, vid Norrbottens artillerikår 1 kapten, 1 fänrik, 1 styckjunkare och 1 sergeant, för kårartilleriet (Smålands arméartilleriregemente) 1 överste, 1 överstelöjtnant, 1 major, 2 kaptener, 2 löjtnanter, 1 regementskassör, 3 styckjunkare och 2 sergeanter samt vid Bodens artilleriregemente 1 löjtnant.

I förevarande sammanhang torde icke slutlig ståndpunkt behöva fattas till förslaget annat än i fråga om de för nästa budgetår begärda ökningarna. Detta hindrar emellertid icke, att jag redan nu anser mig böra i vissa hänseenden ingå på ett bedömande av kaderökningsförslaget i dess helhet, sålunda jämväl i den del det avses att genomföras först under senare budgetår.

Jag vill sålunda beträffande de fyra fältartilleriregementena framhålla, att jag ur de principiella synpunkter, varåt jag inledningsvis under förevarande anslag givit uttryck, håller före att den för dem begärda ökningen synes kunna inskränkas till för vart och ett av regementena 3 kaptener, 5 löjtnanter, 3 styckjunkare och 4 sergeanter. Med hänsyn härtill anser jag mig icke böra föreslå upptagande för nästa budgetår av den för Svea artilleriregemente avsedda majorsbeställningen. I övrigt finner jag mig kunna tillstyrka den för budgetåret för de nämnda regementena begärda ökningen.

Likaledes finner jag mig böra tillstyrka för nästa budgetår begärda, för Norrbottens artillerikår och Bodens artilleriregemente avsedda kaderökningar; dock att den för förstnämnda kår avsedda fänriksbeställningen torde böra vara extra ordinarie.

Vad slutligen angår den såsom förberedelse till uppsättandet av ett nytt kårartilleriförband begärda ökningen vill jag till en början framhålla, att jag

för närvarande icke är beredd att förorda den av arméchefen ifrågasatta uppdelningen av kårartilleriet på två fredsförband. Ett principbeslut härutinnan tarvar ytterligare utredning och synes i varje fall böra anstå till den allmänna översyn av arméorganisationen, som inom en nära framtid skall ske. Kårartilleriets ansvällning har emellertid nödvändiggjort tillförande till Smålands arméartilleriregemente av en betydligt ökad värnpliktskontingent. Jag finner mig därför så till vida beredd att biträda förslaget om ökning av kårartilleriets personal, att jag för utbildningsarbetets bedrivande vid sistnämnda regemente tillstyrker en ökning under nästkommande budgetår med 1 major, 2 kaptener, 1 löjtnant, 2 styckjunkare och 2 sergearter.

I överensstämmelse med det anförda finner jag mig sålunda böra i anledning av arméchefens föreliggande förslag förorda nyinrättande av beställningar under budgetåret 1941/42 för 1 kapten, 2 löjtnanter, 1 styckjunkare och 1 sergeant vid vartdera av Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen, för 1 kapten, 1 styckjunkare och 1 sergeant vid Norrbottens artillerikår, för 1 major, 2 kaptener, 1 löjtnant, 2 styckjunkare och 2 sergearter vid Smålands arméartilleriregemente samt för 1 löjtnant vid Bodens artilleriregemente.

Härutöver torde under nästkommande budgetår böra enligt förenämnda plan för kaderökningarna under tredje övergångsskedet av 1936 års försvarsbeslut tillkomma 1 styckjunkarbeställning vid Bodens artilleriregemente samt 1 sergeantbeställning vid vart och ett av Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen.

I fråga om antalet ordinarie fänriksbeställningar har arméförvaltningen ur avvägningssynpunkt föreslagit vissa omflyttningar förbanden emellan och i samband härmed förordat en ökning av antalet dylika beställningar med 1. Fänriksbeställningarna hava i personalförteckningen upptagits i enlighet med arméförvaltningens förslag.

I övrigt ifrågasätter jag beträffande officerare och underofficerare vid nu ifrågavarande artilleriförband för nästa budgetår icke någon ändring. Jag anser mig sålunda för närvarande icke kunna tillstyrka ett av arméförvaltningen i septemberskrivelsen framlagt förslag om uppförande av ytterligare 1 majorsbeställning vid Gotlands artillerikår.

Manskap. Det förslag till utökning av artilleriets — utom luftvärnsartilleriets — manskapskadrer, som chefen för armén i skrivelsen den 3 februari 1941 framlagt, innebär en utökning under budgetåret 1941/42 med tillhoppa 164 furirer, 161 konstaplar och 241 meniga, därav 33 meniga avsetts såsom förberedelse för det ifrågasatta nya kårartilleriförbandet. För egen del finner jag en utökning i den föreslagna omfattningen väl hög, varför jag anser mig böra förorda en minskning i förhållande till förslaget med tillhoppa 40 furirer och 40 konstaplar, lika fördelade på de olika förbanden. Av vad jag i det föregående anført framgår, att jag heller icke är beredd tillstyrka de för det nya kårartilleriförbandet avsedda manskapsbeställningarna. I fråga om fördelningen av manskapsbeställningarna får jag hänvisa till personalförteckningen.

Luftvärnsartilleriet.

Den kaderökning, varom förslag framlades i propositionen nr 275 till 1940 års lagtima riksdag, grundade sig på ett av överbefälhavaren i förenämnda skrivelse den 11 maj 1940 framlagt förslag. Förslaget syftade främst till att möjliggöra en utbyggnad och förstärkning av arméns krigsorganisation, sådan den efter hand blivit genomförd på grundval av 1936 års försvarsbeslut. Där- emot avsågs ej att annat än beträffande kadrenas storlek genomföra någon förändring i fråga om fredsorganisationen. Ett undantag utgjorde emellertid luftvärnsartilleriet, beträffande vilket vapenslag förslaget avsåg jämväl viss ändring i gällande fredsorganisation. Vid propositionens framläggande fram- höll jag, att jag icke fann det möjligt att för det dåvarande fatta någon slutlig ståndpunkt till det av överbefälhavaren framlagda förslaget, som i denna del avsågs skola genomföras under en tvåårsperiod. Jag upptog därför till be- handling endast de organisationsförslag, som avsågos komma till genomförande redan under budgetåret 1940/41, och fann mig därvid böra förorda organi- serandet av en till Sundsvall förlagd beredskapsdivision samt tillförande till luftvärnsartilleriet av, förutom för nämnda division avsedd personal, jämväl viss stabspersonal ävensom därutöver vissa kaderförstärkningar såsom förbe- redelse till en fortsatt utvidgning av vapnet.

I sin skrivelse den 25 september 1940 rörande lantförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har arméförvaltningen i fråga om luftvärns- artilleriet framlagt förslag till kaderökningar för möjliggörande av en ut- byggnad i full överensstämmelse med överbefälhavarens organisationsförslag av den 11 maj 1940.

Ärendet är av den natur, att en fullständig redogörelse för dess innebörd icke torde böra ske till statsrådsprotokollet. En sammanfattning av överbefäl- havarens förslag har lämnats i förenämnda proposition nr 275. Närmare in- formationer rörande förslagens innebörd torde böra inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Den av 1940 års lagtima riksdag beslutade förändringen i fredsorganisa- tionen innebar allenast, att luftvärnsartilleriet utökades med vissa för norra militärområdet avsedda beredskapsförband, sammanförda i en till Sunds- vall förlagd beredskapsdivision. Den av överbefälhavaren i särskild bilaga till förenämnda skrivelse den 11 maj 1940 framlagda planen för utvidgningar av luftvärnsartilleriets fredsorganisation omfattade därjämte tillkomsten av ett nytt till Stockholm förlagt luftvärnsregemente ävensom inrättande av särskilda beredskapsförband inom fastlandets övriga militärområden. Även dessa sistnämnda förband föreslogos sammanförda i beredskapsdivisioner, av vilka en skulle förläggas till Malmö, en till Göteborg, en till Stockholm och en till Boden. Divisionerna i Göteborg och Boden skulle utgöra detachement av Karlsborgs luftvärnsregemente, divisionen i Malmö liksom den i Sundsvall detachement av Östgöta luftvärnsregemente, medan divisionen i Stockholm skulle ingå såsom en del av Stockholms luftvärnsregemente. Med hänsyn till den vidgade fredsorganisationen föreslogs, att vapnet skulle under-

ställas en särskild chef, luftvärnschef, som skulle hava en särskild luftvärnsstab till sitt förfogande.

För fyllandet av behovet av befäls- och stabspersonal — utom intendenturpersonal, civilmilitär personal, arvodespersonal m. fl. — för det nyorganiserade luftvärnsartilleriet angåvos följande beställningar på luftvärnsartilleriets stat erforderliga, nämligen 4 överstar, därav 1 i lönegraden Ob 2 såsom luftvärnschef, 3 överstelöjtnanter, 1 överstelöjtnant eller major, 16 majorer, 63 kapten, 60 löjtnanter, 22 fänrikar, 3 regementskassörer, 82 styckjunkare, 117 sergeanter, 347 furirer, 335 konstaplar och 845 meniga. En jämförelse med de för innevarande budgetår för luftvärnsartilleriet och dess olika förband fastställda staterna — i vilka de i propositionen nr 275 förordade kaderökningarna medtagits — giver vid handen, att vid bifall till det av överbefälhavaren framlagda förslaget i dess helhet av förenämnda beställningar följande återstå att uppföra, nämligen 2 överstar, därav 1 i lönegraden Ob 2, 4 majorer, 22 kapten, 22 löjtnanter, 5 fänrikar, 1 regementskassör, 48 styckjunkare, 66 sergeanter, 198 furirer, 206 konstaplar och 356 meniga.

I särskild skrivelse den 30 oktober 1940 har överbefälhavaren ifråga om luftvärnsartilleriets omorganisation ytterligare framhållit bland annat följande. Sedan förslaget till den förordade fredsorganisationen utarbetades, hade en ökning av vapnets krigsorganisation blivit nödvändig, icke minst med hänsyn till den luftvärnsmateriel som tillkommit eller komme att tillföras vapnet. Krigsorganisationens omfattning samt kravet på beredskap även under fredliga förhållanden talade därför för att de föreslagna nya förbanden snarast uppsattes. — I avseende å de nya förbandens förlägningsfrågor syntes det nya luftvärnsregementet med luftvärnsdivision kunna provisoriskt anordnas i förutvarande Göta livgardes kaserner. För beredskapsdivisionen i Göteborg syntes tillsvdare kunna utnyttjas till Göta artilleriregemente ansluten barackförläggning. Utrymmen för divisionen i Boden syntes kunna beredas vid Bodens artilleriregemente. — De erfarenheter, som vunnits under den gångna beredskapstiden pekade otvetydigt på behovet av en särskild målsman för luftvärnsartilleriet i vad gällde organisation och utbildning m. m. Frågan om inrättande av en särskild befattning för luftvärnsartilleriets ledning borde med hänsyn därtill ånyo övervägas. Befattningen kunde dock tillsvdare upptagas på artilleriinspektionens stat och underställas inspektören för artilleriet. I samband därmed borde artilleriinspektionens stat förstärkas med stabspersonal i överensstämmelse med det tidigare uppgjorda förslaget, liksom även militärområdesstaberna borde tillföras stabspersonal i den ursprungligen föreslagna omfattningen.

Det förslag till utökning av arméorganisationen, som genom propositionen nr 275 förelades 1940 års lagtima riksdag, innefattade, som förut nämnts, icke ett slutligt ståndpunktstagande till frågan om luftvärnsartilleriets omorganisation, utan avsåg endast sådana åtgärder, som enligt överbefälhavarens förslag avsågos komma till utförande under budgetåret 1940/41.

Efter förnyade överväganden i frågan finner jag mig numera böra förorda, att luftvärnsartilleriets fredsorganisation under nästkommande budgetår

genomföres i huvudsaklig överensstämmelse med det av överbefälhavaren med skrivelsen den 11 maj 1940 avgivna förslaget. Under nästkommande budgetår torde således böra nyuppsättas dels ett luftvärnsregemente i Stockholm, dels ock beredskapsdivisioner i Stockholm, Göteborg, Malmö och Boden.

I vissa hänseenden synes mig emellertid en modifikation av förslaget vara att förorda. Redan vid framläggandet av förenämnda proposition framhöll jag, att det icke syntes välbetänkt att för ledningen av luftvärnsartilleriet inrätta en särskild inspektörsbeställning och en särskild luftvärnsstab. De skäl som lågo till grund för detta uttalande synas mig allttjämt bärande. Jag finner sålunda allttjämt lämpligast, att luftvärnsartilleriets hithörande ärenden handläggas inom artilleriinspektionen. Med hänsyn till vapnets utökade omfattning anser jag mig dock böra föreslå, att inom artilleriinspektionen tillskapas en särskild befattning i lönegraden Ob 2 med uppgift att biträda artilleriinspektören i vad avser luftvärnsartilleriet. Inom inspektionen för luftvärnsärendenas handläggning i övrigt erforderlig personal torde böra kommanderas ur luftvärnsartilleriet. Vad beträffar förslaget att för handläggning inom militärområdesstaberna av ärenden rörande det territoriella luftvärnet avse ytterligare personal utöver vad som i propositionen nr 275 beräknades anser jag mig icke heller nu kunna tillstyrka detsamma. Då även i övrigt vissa jämkningar synas kunna vidtagas i fråga om det för luftvärnsartilleriet beräknade personalbehovet, har jag funnit mig nu böra förorda, att följande ytterligare beställningar uppföras vid luftvärnsartilleriet, samtliga under 1941/42, nämligen 1 regementschef i lönegraden Ob 1, 22 kaptenar, 22 löjtnanter, 1 regementskassör, 45 styckjunkare och 62 sergeanter, ävensom vid Karlsborgs luftvärnsregemente 68 furirer, 75 konstaplar och 122 meniga, vid Östgöta luftvärnsregemente 47 furirer, 52 konstaplar och 38 meniga samt vid Stockholms luftvärnsregemente 83 furirer, 79 konstaplar och 196 meniga. Härjämte torde i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag för det nytillkommande regementet böra beräknas 1 maskinist, lönegrad Ca 12, 1 förrådsvaktmästare, Ca 7, och 1 eldare av 1. klassen, Ca 7. Till frågan om nyuppförande av viss för organisationens utökande erforderlig intendenturpersonal, icke-ordinarie personal och arvodespersonal återkommer jag i annat sammanhang.

Vad angår de nya förbandens förläggningsfrågor torde jag här få erinra, att kostnaderna för de barackbyggnader m. m., som bleve erforderliga för ordnande av den nytillkommande beredskapsdivisionen i Sundsvall, i propositionen nr 275 förutsattes skola få tillsvidare utgå från vederbörligt förskottsanslag. Vidare har 1940 års urtima riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 60/1940 U, punkten 4, till inköp av fastighet för förläggning av beredskapsdivisionen i Malmö anvisat ett anslag av 130,000 kronor. Frågan om övriga kostnader för förläggningarnas ordnande torde jag få återkomma till i annat sammanhang. Förläggningarna för förbanden i Stockholm, Göteborg och Boden torde emellertid kunna i stort sett anordnas på sätt överbefälhavaren i sin skrivelse den 30 oktober 1940 angivit och torde sålunda icke komma att draga några större kostnader. Däremot torde det bliva nödvändigt att för de nytillkommande förbanden göra vissa nyanskaffningar av bland annat

kasern- och förplägnadsutredningar. I avvaktan å vidare utredning har jag vid framläggandet av årets statsverksproposition förordat, att för ändamålet å riksstaten för nästa budgetår uppföres ett särskilt, tillsvidare till 500,000 kronor beräknat belopp. Jag anhåller att senare få återkomma till denna anslagsfråga.

Ingenjörtrupperna (ingenjörkårerna).

I fråga om ingenjörtruppernas officerare har chefen för armén i sin skrivelse den 3 februari 1941 för tillgodoseende av behovet av stabspersonal samt för att möta vissa krigsorganisatoriska krav föreslagit en kaderökning med 1 överstelöjtnant, 5 kaptener, 5 löjtnanter och 1 fänrik. För tillgodoseende av nämnda behov och för att möjliggöra en såsom erforderlig ansedd förstärkning av fredskadern för utbildningsarbetets bedrivande finner jag mig böra biträda en ökning för nästa budgetår med 4 kaptener och 5 löjtnanter. Den begärda fänriksbeställningen torde böra vara extra ordinarie. Likaså anser jag en ökning av antalet underofficerare med begärda 2 fanjunkare och 3 sergeanter motiverad. I fråga om manskapet finner jag mig också böra biträda arméchefens förslag till kaderökning, som innebär en ökning med 62 furirer, 50 korporaler samt 44 vicekorporaler och meniga.

Antalet ordinarie fänriksbeställningar torde i överensstämmelse med arméförvaltningens i dess septemberskrivelse framställt förslag böra bestämmas till 12, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 2.

I sistnämnda skrivelse har arméförvaltningen i fråga om den civilmilitära personalen framhållit, att ingenjörkårerna, signalregementet och intendenturkompanierna vore de enda truppförband, som saknade beställningar för förrådsvaktmästare för intendenturmaterielen. Då enligt arméförvaltningens förmenande behovet av särskild förrådsvaktmästare för intendenturmateriel med samma styrka gjorde sig gällande vid dessa som vid flertalet andra truppförband, har ämbetsverket hemställt, att vid en var av Svea, Göta och Bodens ingenjörkårer för nästkommande budgetår uppföres 1 beställning för förrådsvaktmästare i lönegrad Ca 7.

Detta arméförvaltningens förslag liksom ett av chefen för armén i februari-skrivelsen framställt förslag om inrättande av 2 för mobiliseringscentralerna i Östersund och Karlstad avsedda ingenjörförrådsförvaltarbeställningar i lönegraden Ca 18 finner jag mig böra biträda.

Signalregementet.

Beträffande signalregementets personal har för nästkommande budgetår framlagts förslag om kaderförstärkning i flera olika hänseenden.

Till en början har chefen för armén i sin skrivelse den 3 februari 1941 föreslagit en utökning av personalkadern med 1 överstelöjtnant eller major, 3 kaptener, 2 löjtnanter, 2 fanjunkare och 2 sergeanter, erforderliga dels för utbildningsarbetets planenliga bedrivande dels för möjliggörande av en delvis ändrad etappdepåorganisation. Vidare har i samma skrivelse antalet manskaps-

beställningar föreslagits utökad med 34 furirer, 23 korpraler samt 25 vice-korpraler och meniga.

Ifrågavarande förslag finner jag mig såtillvida böra biträda, att jag förordar inrättande av nya beställningar för 1 överstelöjtnant, 3 kaptener, 2 löjtnanter, 1 fanjunkare och 2 sergeanter ävensom samtliga i förslaget angivna manskapsbeställningar.

I sin skrivelse den 25 september 1940 har vidare arméförvaltningen framlagt förslag om vissa ändrade grunder för personalrekryteringen vid signalregementet och i anslutning därtill anfört följande:

Enligt anmärkning 1 under staten för regementet skall, därest beställning såsom kapten eller löjtnant besättes med annan officer än sådan, som i samband med regementets uppsättning dit överflyttats från den gemensamma staten för officerare och underofficerare med vederlikar med flera vid fortifikationen, vederbörande äga uppbära arvode, motsvarande lönen i vederbörlig beställning.

Enligt inom arméstaben väckt förslag borde vid signalregementet i fortsättningen tillämpas samma rekryteringssystem som i allmänhet vid övriga truppförband, varför samtliga kompaniofficerare borde erhålla fullmakt vid regementet och anmärkning 1 under staten utgå. Därvid borde å regementets stat tillkomma två beställningar för ordinarie fänrikar varjämte för regementet borde avses en extra ordinarie fänriksbeställning.

Mot vad arméförvaltningen sålunda föreslagit synes intet vara att erinra.

icke heller har jag något att erinra mot ett av arméförvaltningen väckt förslag att, i likhet med vad som föreslagits i fråga om ingenjörkårerna och intendenturkompanierna, inrätta 1 ny beställning för förrådsvaktmästare, avsedd för vården av intendenturmateriel.

I förevarande sammanhang får jag anmäla frågan om viss utökning av signalregementets kader för tillgodoseende av personalbehovet för försvarsväsendets radioanstalt.

I årets statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 147) har jag vid beräklandet av medelsbehovet för försvarsväsendets radioanstalt biträtt ett av överbefälhavaren i skrivelse den 7 september 1940 framlagt förslag om utbyggnad under budgetåret 1941/42 av anstalten. Därvid lämnades en kortfattad redogörelse för det personalbehov, som efter genomförd omorganisation angivits såsom erforderligt för anstalten. Jag förklarade mig icke hava någon erinran att framställa mot det sålunda framlagda förslaget. I anslutning därtill framhöll jag, att för tillgodoseende av detta personalbehov föreslagits vissa kaderökningar vid armén och marinen, men att frågan om den ökning av arméns och marinens personalstater, som bleve ofrånkomlig för tillgodoseendet av anstaltens personalbehov genom kommendering till anstalten, borde upptagas till behandling senare i samband med övriga kaderökningsförslag.

I sin förenämnda skrivelse har överbefälhavaren angivit den erforderliga statökningen för budgetåret 1941/42 till, såvitt angår armén, 2 kaptener eller löjtnanter, 2 fanjunkare eller sergeanter, 13 furirer, 13 korpraler och 11 meniga ävensom 1 radiohantverkare. Samtliga beställningar borde uppföras å staten för signalregementet. Den sålunda begärda kaderökningen anser jag mig,

utom såvitt avser radiohantverkaren, böra biträda. Antalet officersbeställningar torde därvid böra bestämmas till 1 kapten och 1 löjtnant samt antalet underofficersbeställningar till 1 fanjunkare och 1 sergeant.

Emellertid vill jag erinra om att överbefälhavaren i skrivelse den 23 januari 1941 framlagt förslag till en ytterligare omorganisation av radioanstalten. Detta förslag har hitintills icke varit föremål för prövning. Ett bifall till förslaget läser komma att nödvändiggöra en ytterligare utökning framdeles av arméns och marinens personalstater. För nästa budgetår torde dock någon ökning av signalregementets personal utöver vad som nu föreslagits icke bliva av nöden, även om det nämnda organisationsförslaget bringas till genomförande.

Den sammanlagda av mig i det föregående förordade utökningen av signalregementets personal utgör 1 major, 4 kaptener, 3 löjtnanter, 2 ordinarie fänrikar, 2 fanjunkare, 3 sergeanter, 47 furirer, 36 korpraler samt 36 vicekorpraler och meniga ävensom 1 förrådsvaktmästare.

Trängen (trängkårerna).

Officerare och underofficerare. I fråga om trängen har arméförvaltningen i sin septemberskrivelse framhållit, att enligt den i det föregående omförmälda planen för arméns utökning under det tredje övergångsskedet trängen under budgetåret 1941/42 borde tillföras beställningar för 1 kapten och 1 löjtnant.

Vidare har arméförvaltningen föreslagit inrättandet av 2 nya majorsbeställningar. Till stöd för detta förslag har anförts bland annat följande:

Sedan utökningen av trängtruppernas befälsstater enligt av 1940 års lagtima riksdag fattat beslut blivit genomförd, komme antalet regementsofficerare vid trängen — förutom inspektören — att utgöras av 4 kårchefer (Oa 6), 2 överstelöjtnanter (Oa 5) samt 7 majorer (Oa 4). Av de nio regementsofficerarna vore en överstelöjtnant eller major avsedd som stabschef vid tränginspektionen och en major som byråchef vid sjukvårdsstyrelsens materielbyrå. Fredsplaceringen vid kårerna komme därigenom att bliva vid varje kår en kårchef samt därutöver vid tre trängkårer två och vid en trängkår en regementsofficer.

Vid den trängkår, där förutom kårchefen endast en regementsofficer kunde disponeras, måste denne placeras såsom mobiliseringsofficer. Någon regementsofficer som kårchefens biträde vid utbildningsarbetet kunde alltså icke påräknas. Härigenom komme utbildningsarbetet vid denna trängkår att bliva förenat med stora olägenheter. — Den trängofficersskola, som i enlighet med 1936 års försvarsbeslut skall organiseras vid trängen, började försöksvis hösten 1939, men måste på grund av rådande förhållanden avbrytas redan i december samma år. Nämnda skola, vilken så snart förhållandena det medgäve åter borde taga sin början, vore avsedd att pågå under tiden 1 oktober—1 april och 20 juli—20 augusti. Härav framginge, att den regementsofficer, som placerats såsom chef för skolan, bleve urståndsatt att under större delen av året omhändervärd utbildningsarbetet vid sin kår. För att icke rubba organisationen vid kårerna och därmed menligt inverka på utbildningsarbetet syntes det därför erforderligt att kunna förfoga över en särskild regementsofficer, avsedd som chef för trängofficersskolan.

Även krigsorganisatoriska skäl talade för en utökning av antalet regementsofficerare vid trängan.

Arméförvaltningen har vidare föreslagit en ökning av antalet ordinarie fänriksbeställningar med 3.

I skrivelsen den 3 februari 1941 har chefen för armén på anförda skäl hemställt om inrättande av nya beställningar för ytterligare 4 kaptener, 5 löjtnanter, 1 fänrik, 4 fanjunkare och 6 sergeanter, vilka angivits erforderliga såväl ur utbildningssynpunkt som för tillgodoseende av vissa krigsorganisatoriska krav.

För egen del finner jag vad som i olika hänseenden anförts till stöd för de begärda kaderökningarna motivera uppförande av de 2 föreslagna majorsbeställningarna ävensom därutöver beställningar för tillhopa 4 kaptener, 5 löjtnanter, 3 ordinarie fänrikar, 3 fanjunkare och 6 sergeanter.

Vad slutligen angår manskapet torde i överensstämmelse med arméchefens förslag, däri inräknat vissa planenligt tillkommande furirsbeställningar, inrättas nya beställningar för 32 furirer, 20 korpraler samt 40 vicekorpraler och meniga. Den närmare fördelningen av manskapsbeställningarna framgår av personalförteckningen.

Fälttygkåren. Fortifikationskåren.

Här må till en början framhållas, att arméförvaltningen i sin skrivelse den 25 september 1940 angående lantförsvarets medelsbehov för nästa budgetår erinrat om att vissa spörsmål rörande organisationen av ämbetsverkets tyg- och intendenturdepartement samt fortifikationsstyrelse m. m. vore föremål för utredningar, vilkas resultat syntes komma att påverka medelsbehovet under bland annat arméns avlöningsanslag. Arméförvaltningen upptog därför i sin nyssnämnda skrivelse beträffande fälttygkåren, fortifikationskåren och intendenturkåren endast sådana frågor till behandling, som icke ägde samband med berörda utredningar.

I skrivelse den 18 februari 1941 har arméförvaltningen framlagt resultatet av ifrågavarande utredningar och i anslutning därtill hemställt om uppförande i arméns personalförteckningar av ett flertal nya beställningar.

Framställningen innefattar *dels* ett förslag om inrättande av en särskild arméingenjörkår, vilken i sig skulle upptaga de nu å fälttygkårens stat uppförda tygingenjörsbeställningarna, *dels* vissa omorganisationsförslag i fråga om arméförvaltningens tyg- och intendenturdepartement, *dels ock* vissa kaderökningsförslag för fälttygkåren, fortifikationskåren och intendenturkåren som antingen sammanhånga med den ifrågasatta ändrade organisationen av departementen eller därutöver befunnits erforderliga. I de delar, som beröra inrättandet av en arméingenjörkår och en omorganisation av förenämnda departement har jag upptagit framställningen till behandling vid framläggandet av medelsäskandena för arméförvaltningens avlöningsanslag, därvid jag förklarat mig icke vara beredd att nu tillstyrka organiserandet av den föreslagna arméingenjörkåren och ej heller ansett mig böra biträda förslaget om en omorganisation av tyg- och intendenturdepartementen. I förevarande

sammanhang torde därför böra upptagas till behandling allenast de förslag till kaderökningar vid fälttygkåren och fortifikationskåren, som icke direkt sammanhånga med de nämnda förslagen.

I fråga om *fälttygkåren* har arméförvaltningen till en början föreslagit, att kårens officersbeställningar borde ökas med 4 kaptener, vilka särskilt med hänsyn till den väsentligt ökade tygmaterielstocken vore erforderliga såsom förstärkning av tygdepartementets militära personal. Vidare har tygtjänstens alltmer ökade omfattning ansetts nödvändiggöras, att tygofficerare funnes organisatoriskt knutna till de högre staberna för att leda och samordna tygtjänstens olika grenar m. m. I sådant avseende har föreslagits en utökning av fälttygkåren med 5 beställningar för majorer eller kaptener och med 1 kaptensbeställning. Härjämte har framhållits, att tygmästarna nu åvilande tjänsteuppgifter och ansvar syntes motivera, att för samtliga tre tygmästare avsåges regementsofficersbeställningar. För möjliggörande av detta önskemål borde 2 kaptensbeställningar utbytas mot regementsofficersbeställningar. För att undvika att beställningshavare i kaptensgraden vid befordran omedelbart måste förflyttas hemställdes slutligen, att 2 kaptensbeställningar måtte utbytas mot beställningar för majorer eller kaptener.

För egen del finner jag det stå klart, att den på senare tid verkställda och alltså pågående utökningen av tygmaterielen ställer ökade krav på personaltillgången inom fälttygkåren. Att redan för nästa budgetår vidtaga en så väsentlig utökning som den av arméförvaltningen föreslagna torde emellertid icke minst ur rekryteringssynpunkt knappast böra ifrågakomma. Jag vill emellertid tillstyrka, att kåren under det kommande budgetåret tillföres 2 majors- och 3 kaptensbeställningar.

I anledning av arméförvaltningens förslag torde vidare å personalförteckningen för fälttygkåren böra uppföras följande nya beställningar för civilmilitär personal, nämligen 2 tygförvaltare av 2. klassen och 2 tygverkmästare av 2. klassen, avsedda för beredskapsdivisionerna i Sundsvall och Malmö, 2 tyghantverkare av 1. klassen och 5 av 2. klassen, avsedda för tyganstalterna vid Göta och Wendes artilleriregementen, Östgöta luftvärnsregemente samt nyssnämnda beredskapsdivisioner, ävensom 1 fortmaskinist, avsedd för Bodens fästning.

I fråga om *fortifikationskåren* har arméförvaltningen till en början hemställt om uppförande av 12 nya officersbeställningar, därav 1 i lönegraden Oa 6 eller Oa 5, 1 i Oa 5, 1 i Oa 4, 3 i Oa 4 eller Oa 3, 3 i Oa 3 och 3 i Oa 3 eller Oa 2. Av dessa avses en regementsofficersbeställning och en kaptensbeställning för Älvsborgs fästning, den förre såsom fortifikationsbefälhavare, två kompaniofficersbeställningar för tjänstgöring i fortifikationsstyrelsen och en kompaniofficersbeställning för tjänstgöring å marinförvaltningens fortifikationsavdelning. Härjämte har arméförvaltningen föreslagit nya beställningar för 1 regementsofficer och 6 kompaniofficerare, avsedda att täcka fredsbehovet av personal i en särskild befästningsstabsorganisation, vars huvudsakliga uppgift skulle vara att planlägga och leda större befäst-

ningsarbeten och att förbereda den omfattande reparationstjänsten bakom fronten.

Det av arméförvaltningen väckta förslaget om inrättande av befästningsstaber och därmed sammanhängande personalökningar är jag icke beredd att på grundval av den föreliggande utredningen biträda. I övrigt finner jag mig för tillgodoseende av de av arméförvaltningen angivna ändamålen böra såtillvida tillstyrka arméförvaltningens kaderökningsförslag att jag förordar uppförande av nya beställningar för 1 major, 2 kaptener och 1 kapten eller löjtnant.

Vidare finner jag mig böra biträda av arméförvaltningen framlagt förslag om att utbyta en arvodesbefattning för en expeditiionsunderofficer vid militärbefälet på Gotland mot en fanjunkarbeställning på stat.

Å den för innevarande budgetår för fortifikationskåren fastställda staten har i anmärkning föreskrivits, att en av de fyra fortifikationskassörsbeställningarna, avsedd för en nu såsom redogörare vid fortifikationskårens kassaförvaltning placerad kassör, vid nuvarande innehavarens avgång skall indragas. Då ifrågasatt befattningshavare avgår före utgången av innevarande budgetår och jag icke anser mig böra biträda en av arméförvaltningen gjord hemställan, att beställningen i fortsättningen bibehålles, torde antalet fortifikationskassörer å personalförteckningen böra minskas till 3.

I övrigt ifrågasätter jag för nästa budgetår icke någon ändring beträffande fortifikationskårens personal.

Intendenturkåren.

Officerare. I sin skrivelse den 25 september 1940 med medelsäskanden för nästkommande budgetår har arméförvaltningen för tillgodoseende av behovet av intendenturpersonal vid vissa av de till uppsättning föreslagna förbanden av luftvärnet — luftvärnsregementet i Stockholm och beredskapsdivisionerna i Malmö och Sundsvall — begärt 3 kaptensbeställningar. Vidare har ämbetsverket föreslagit ett utbyte av den på krigsskolans stat uppförda, för pensionerad officer avsedda arvodesbefattningen såsom intendent mot en kaptensbeställning på intendenturkårens stat.

Chefen för armén har i sin förutnämnda skrivelse den 3 februari 1941 på anförda skäl hemställt om nyinrättande av följande beställningar, nämligen dels för 1 överstelöjtnant, dels för tillhopa 5 kaptener, därav 1 avsåges för det till nyinrättande ifrågasatta kårartilleriförbandet.

Sedermera har arméförvaltningen i sin förutberörda skrivelse den 18 februari 1941 hemställt om en utökning med — utom viss i samband med omorganisation inom intendenturdepartementet föreslagen personal — ytterligare 1 major och 1 kapten såsom personalreserv.

För egen del finner jag uppenbart, att den utvidgning av arméns organisation, som i olika hänseenden vidtagits eller föreslagits, kommer att ställa ökade krav på intendenturkårens personalkader. Att emellertid redan för nästa budgetår vidtaga en så väsentlig utökning som den sålunda i olika avseenden av myndigheterna föreslagna, finner jag mig särskilt med hänsyn till rekryteringsför-

hållandena icke kunna tillstyrka. Jag föreslår emellertid, att intendenturkåren under nästkommande budgetår tillföres tillhopa 6 nya kaptensbeställningar.

Underofficerare. Såväl arméförvaltningen som chefen för armén hava i sina förenämnda skrivelser hemställt om utökning under nästa budgetår jämväl av antalet underofficersbeställningar vid intendenturkåren. I sådant hänseende har föreslagits beställningar för tillhopa 6 förvaltare, därav 3 för nytillkommande luftvärnsförband och 1 för det ifrågasatta kårartilleriförbandet, ävensom för 2 fanjunkare och 1 sergeant. Av den föreslagna kaderökningen är jag beredd biträda inrättande av 4 förvaltarbeställningar, 1 fanjunkarbeställning och 1 sergeantbeställning.

Härjämte finner jag mig i överensstämmelse med framlagda förslag böra i fråga om manskapet förorda inrättande av 6 nya furirsbeställningar samt i fråga om den civilmilitära personalen beställningar för 3 förrådsvaktmästare i lönegraden Ca 7, avsedda för intendenturkompaniernas förråd.

Fältläkarkåren.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 25 september 1940 hemställt om inrättande av nya beställningar för 1 regementsläkare och 7 bataljonsläkare. Av dessa avses regementsläkaren för det till inrättande föreslagna luftvärnsregementet i Stockholm och 2 bataljonsläkare för beredskapsdivisionerna i Sundsvall och Malmö. Av de övriga 5 bataljonsläkarbeställningarna föreslås 1 för Värmlands regemente, 1 för tillgodoseendet av läkarbehovet vid Gotlands trupper samt 1 för vart och ett av Svea, Wendes och Norrlands artilleriregementen.

Till stöd för förslaget att inrätta en bataljonsläkarbeställning vid Värmlands regemente har framhållits följande:

Vid Värmlands regemente skulle enligt 1936 års försvarsbeslut på grund av regementets minskning till »ungefär en bataljons storlek» av läkarpersonal finnas allenast en bataljonsläkare. Genom beslut av 1940 års lagtima riksdag ändrades detta därhän att i stället för en bataljonsläkare en regementsläkare avsågs för regementet. Såsom motiv härför anfördes, att regementet efter genomförd organisation bestode av regementsstab m. m. av samma omfattning som vid normalregemente samt 6 kompanier, varjämte infanteriets officersaspirantskola avsåges skola förläggas till regementet.

Då efter nämnda skolas numera beslutade förläggning till regementet, det sammans personalstyrka under större delen av året icke syntes komma att nämnvärt understiga ett vanligt infanteriregementes, ansåge arméförvaltningen att för läkarvårdens bestridande vid regementet borde, i likhet med vad fallet är vid övriga infanteriregementen på fastlandet, finnas såväl en regementsläkare som en bataljonsläkare.

I fråga om läkarbehovet vid de till Gotland förlagda truppförbanden har anförts bland annat följande:

För de till Gotland förlagda truppförbanden finnas i nuvarande stat för fältläkarkåren uppförda allenast en beställning för regementsläkare och en för bataljonsläkare, båda placerade vid militärbefälet på Gotland.

Genom 1936 års försvarsordning utökades Gotlands infanterikår till regemente av samma storlek som flertalet övriga infanteriregementen, vad be-

träffar antalet fast anställt manskap till och med något större. Samtidigt ökades jämväl staten för Gotlands artillerikår.

För bestridande av hälso- och sjukvården vid dessa truppförband hade sedan 1928 funnits i vederbörlig stat upptagna en regementsläkare och en bataljonsläkare mot tidigare en stabsläkare och två bataljonsläkare. Den ena bataljonsläkarbeställningen indrogs emellertid genom 1925 års försvarsordning samtidigt som Gotlands infanteriregemente reducerades till en infanterikår. När kåren genom 1936 års försvarsordning sedermera åter blev regemente med en avsevärt utökad organisation, medförde detta icke någon ökning av antalet truppförbandsläkare. Jämlikt instruktionen för fältläkarkåren skall regementsläkaren i tillämpliga delar fullgöra de åligganden, som enligt samma instruktion åligga fältläkare vid arméfördelning.

Av det anförda framgår, att de arbetsuppgifter, som åvila de för Gotlands trupper avsedda läkarna äro avsevärt mera omfattande, än vad som är förhållandet för läkarna vid ett vanligt infanteriregemente. Erfarenheten har också visat, att det nuvarande antalet läkare är för litet för de föreliggande arbetsuppgifterna. Tillkomsten av ytterligare en läkare för truppförbanden på Gotland synes sålunda ofrånkomlig. I fråga om läkarnas placering synas läkarna lämpligen böra anknytas till truppförbanden.

Arméförvaltningen har under återopande av vad sålunda och i övrigt anförts hemställt, att i staten för fältläkarkåren måtte, med uteslutande av de nuvarande båda läkarbeställningarna vid militärbefälet på Gotland, upptagas en regements- och en bataljonsläkarbeställning vid Gotlands infanteriregemente och en bataljonsläkarbeställning vid Gotlands artillerikår, med skyldighet för regementsläkaren att jämväl tjänstgöra såsom stabsläkare vid militärbefälet på Gotland.

Vad slutligen angår de till inrättande föreslagna bataljonsläkarbeställningarna vid förenämnda artilleriregementen har arméförvaltningen framhållit, att enligt 1936 års försvarsbeslut ifrågavarande bataljonsläkarbeställningar skulle indragas men att vid Svea artilleriregemente indragningen i avvaktan å den nuvarande bataljonsläkarens avgång ur tjänst ännu icke kommit att genomföras. Arméförvaltningen har vidare anført, att ämbetsverket redan vid framläggandet av medelsbehovet för innevarande budgetår föreslagit ett bibehållande av bataljonsläkarbeställningen vid Svea artilleriregemente och uppförande ånyo av sådana beställningar vid Wendes artilleriregemente och Norrlands artilleriregemente. Enahanda förslag hade framställts av överbefälhavaren i skrivelsen den 11 maj 1940 rörande förstärkning av arméns krigsorganisation, men frågan hade i propositionen nr 275 till 1940 års lagtima riksdag ställts på framtiden. Arméförvaltningen ansåge för sin del att, sedan numera såsom följd av den s. k. kategoriklyvningens upphävande antalet värnpliktiga komme att avsevärt ökas, det för läkarvårdens behöriga upprätthållande vore oundgängligen nödvändigt att vid ett vart av Svea artilleriregemente, Wendes artilleriregemente och Norrlands artilleriregemente förutom en regementsläkare funnes en bataljonsläkare.

För egen del får jag till en början föreslå inrättande av nya tjänster vid fältläkarkåren för 1 regementsläkare, avsedd för det nya luftvärnsregementet i Stockholm, samt 2 bataljonsläkare, avsedda för beredskapsdivisionerna i Sundsvall och Malmö. Vidare finner jag mig på de av arméförvaltningen an-

förda skälen böra föreslå inrättande av ytterligare 2 bataljonsläkartjänster, avsedda den ena för Värmlands regemente och den andra för Gotlands trupper. Det av arméförvaltningen framlagda förslaget i fråga om ändrad placering av de vid sistnämnda trupper tjänstgörande läkarna har icke givit mig anledning till erinran. Härav betingad ändring i instruktionen för fältläkarkåren torde senare böra vidtagas av Kungl. Maj:t.

Det av arméförvaltningen framlagda förslaget till utökning av fältläkarkåren med de för Svea, Wendes och Norrlands artilleriregementen avsedda bataljonsläkarbeställningarna finner jag mig däremot icke kunna biträda.

Fältveterinärkåren.

Ett av arméförvaltningen i dess septemberskrivelse framlagt förslag till bibehållande av den bataljonsveterinärbeställning vid Svea ingenjörkår, som jämlikt 1936 års försvarsbeslut avses att indragas vid nuvarande innehavarens avgång, och till i samband därmed ifrågasatta åtgärder med avseende å handhavandet av veterinärtjänsten vid vissa truppförband och formationer i Stockholm anser jag mig icke, i varje fall för närvarande, kunna biträda. I övrigt har ändring beträffande fältveterinärkåren icke ifrågasatts.

Undervisningsverken.

I skrivelse den 21 februari 1941 har chefen för arméstaben framlagt förslag till viss ändrad organisation vid krigsskolan med avseende å de vid skolan placerade officerarnas tjänstgöringsskyldighet såsom adjutanter eller lärare. Nämnda förslag, vilket icke innebär någon ändring i antalet beställningar vid skolan, finner jag mig böra tillstyrka. Till frågan om med organisationsförändringen sammanhängande förändringar i de till beställningshavarna utgående lärararvodena återkommer jag senare.

I övrigt ifrågasättes icke någon förändring beträffande undervisningsverkens ordinarie personal.

Polispersonalen i Boden och Karlsborg. Sjukvårdsväsendet.

I fråga om dessa personalgrupper ifrågasättes för nästkommande budgetår ingen förändring.

Arméns hundväsande.

Vid anmälan i statsverkspropositionen till årets riksdag (fjärde huvudtiteln, punkten 43) av medelsbehovet under reservationsanslaget till arméns hundväsande förordade jag, att anslaget måtte i förhållande till innevarande budgetår uppräknas med 15,000 till 25,000 kronor för möjliggörande av en såsom erforderlig ansedd utvidgning av arméhundväsandet. Samtidigt framhöll jag, att jag för det dåvarande icke vore beredd att taga ställning till ett av arméförvaltningen i dess septemberskrivelse framlagt förslag till en av utvidgningen betingad ändrad organisation av hundväsandet med därav betingad ökning av personalbehovet, utan borde frågan därom upptagas i samband med blivande medelsäskanden under arméns avlöningsanslag.

Genom beslut den 30 juni 1937 förordnade Kungl. Maj:t, att arméns hundväsande från och med den 1 juli samma år skulle vara omedelbart underställt

inspektören för trängen och att arméhundgården skulle ingå såsom en särskild underavdelning av Norrlands trängkår. I arméorder den 7 augusti 1937, nr 588 (se T. L. B nr 99/1937), bestämdes, att arméhundväsendet skulle stå under ledning av en chef, tillika chef för arméns hundgård. Vid arméhundgården skulle tjänstgöra en tillsyningsman och dressör ävensom erforderligt antal värnpliktiga som hundskötare. Härjämte bestämdes, att vid vissa truppförband skulle finnas anordnade truppförbandshundgårdar, underställda vederbörande truppförbandschef och i övrigt omhänderhavda av för ändamålet vid regementet särskilt avdelad personal.

För tillgodoseende av personalbehovet inom arméns hundväsende finnas å staten för Norrlands trängkår upptagna befattningar dels för en chef, pensionerad officer med arvode å 3,180 kronor, dels för en tillsyningsman vid arméns hundgård, pensionerad underofficer med arvode å 2,130 kronor, dels ock för en vaktmästare vid hundgården i lönegrad MEO 5.

I skrivelse den 16 september 1940 har chefen för armén framlagt förslag till omorganisation av hundväsendet. Förslaget innebär i huvudsak, att organisationen borde frigöras från inspektören för trängen och ställas direkt under chefen för arméstaben och att arméhundväsendet borde i förvaltningshänseende i allt vad som rörde hundtjänsten göras självständigt, under det att förplägnaden och sjukvården borde omhänderhavas av närmaste truppförband — Västernorrlands regemente. Vidare föreslås att regementsintendenten vid sistnämnda regemente skall tills vidare fungera såsom redogörare och härför uppbära särskilt arvode å 300 kronor. Såsom chef för arméhundväsendet borde alltjämt avses en pensionerad officer med ett arvode å 3,180 kronor. Därjämte borde arméhundgården stå under befäl av en officer på aktiv stat, förslagsvis en kapten med arvode motsvarande lönen i lönegraden Oa 3. Såsom tillsyningsman vid hundgården borde avses en pensionerad underofficer med arvode å 2,130 kronor, varjämte för utbildning av hundarna borde anställas dressörer, en förste i lönegraden Ca 9 och fyra andre i lönegraden Ca 7. Slutligen borde till arméhundväsendets expedition knytas ett kontorsbiträde i lönegraden MEO 4.

I sin skrivelse den 25 september 1940 har arméförvaltningen framlagt ett förslag till arméhundväsendets omorganisation, som i allt väsentligt överensstämmer med chefens för armén förslag. Ämbetsverket har emellertid ansett sig böra förorda att dressörtjänsterna tills vidare uppföras såsom extra ordinarie tjänstemän med lön i lönegraderna MEO 9 respektive MEO 7. Arméförvaltningen har i anslutning därtill föreslagit, att den till arméhundväsendet knutna personalen uppföres å en särskild stat.

Försvarsväsendets lönenämnd har i vad avser löneställningen anslutit sig till det av arméförvaltningen framlagda förslaget.

Sedermera har chefen för armén i skrivelse den 25 januari 1941 framhållit, att arméhundgården på grund av nödvändig utvidgning under den förstärkta beredskapen måst överflyttas till Västernorrlands regementes läger vid Övergård och i samband därmed i fråga om utrustning, utspisning, sjuk- och veterinärvård underställts depåchefen vid nämnda regemente men i övriga avseenden chefen

för arméstaben direkt. Vid denna omorganisation hade det visat sig, att vissa olägenheter vore förbundna med den av arméchefen tidigare föreslagna självständiga ställningen i förvaltningshänseende. Hundväsändets till Västernorrlands regemente förlagda delar borde därför i allt vad som icke sammanhänge med personalens utbildning samt hundarnas uppfödning, vård, dressyr och användning underställas chefen för nämnda regemente. I övrigt borde den ändringen vidtagas i tidigare framlagt förslag, att hundväsendet direkt underställdes chefen för armén. Vidare hade erfarenheter i fråga om utbildning av militära elever givit vid handen, att vissa av dressörerna borde utgöras av militär personal på aktiv stat. I stället för de tidigare föreslagna fem dressörbefattningarna borde därför uppföras en beställning för sergeant och två beställningar för furirer ävensom två befattningar såsom vaktmästare i lönegraden MEO 5. Slutligen borde för det betydande arbetet på hundväsändets expedition med registrering och rullföring av stamhundar och med korrespondens med hundägare en särskild arvodesbefattning för en expeditionsunderofficer tillkomma.

Över sistnämnda framställning hava arméförvaltningens intendentur- och civila departement avgivit utlåtanden. Intendenturdepartementet har därvid funnit sig i princip icke hava något att erinra mot den föreslagna omorganisationen och samtidigt ingivit förslag till reglerande föreskrifter för organisationen. Civila departementet har i fråga om personalbehovet och personalens löneställning biträtt det av arméchefen framlagda reviderade förslaget, dock att vid bifall till den nya expeditionsunderofficerstjänsten det syntes tillräckligt att bereda det föreslagna kvinnliga biträdet lön i lönegraden MEO 2.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att jag redan vid framläggandet av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag förklarade mig i princip icke hava något att erinra mot en föreslagen utvidgning av arméhundväsendet. Den ändrade organisation som härutinnan lär bli nödvändig att genomföra kommer uppenbarligen att medföra krav på viss utökning av den för hundväsendet avsedda personalen. Förslaget till ändrad organisation, sådant det samma slutligen utformats i chefens för armén skrivelse den 25 januari 1941, synes mig i allt väsentligt kunna läggas till grund för ett blivande beslut i frågan. För tillgodoseende av organisationens personalbehov torde därför bära för nästa budgetår å vederbörliga personalförteckningar uppföras de beställningar eller befattningar, om vilka chefen för armén hemställt. Det kvinnliga biträdet på arméhundväsändets expedition torde därvid i enlighet med arméförvaltningens förslag upptagas i lönegraden MEO 2.

Erforderliga bestämmelser rörande den nya organisationen torde, därest riksdagen icke har något att erinra mot utvidgningsförslaget, sedermera bära utfärdas av Kungl. Maj:t.

Till löner enligt löneplan för den av mig föreslagna ordinarie personalen torde bära beräknas ett anslagsbelopp av 38,000,000 kronor.

Från förevarande anslagspost komma dessutom att bestridas vissa andra till den ordinarie personalen utgående förmåner, såsom kallortstillägg, felräkningspenningar, hyres- och ortstillägg, lönefyllnad åt musikdirektörer samt gottgörelse för tjänstehästar ävensom för vikariatsersättningar och begravningshjälp m. m. Kostnaderna för samtliga dessa förmåner kunna uppskattas till 800,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän blir i enlighet härmed (38,000,000 + 800,000 =) 38,800,000 kronor.

Av vad jag här ovan vid behandlingen av förevarande anslagspost anfört framgår, att avsevärda utökningar av arméns kadrer av officerare och underofficerare på aktiv stat av mig förordats till genomförande under det kommande budgetåret. Det torde vara att förvänta att ett fyllande av personalkadrerna bliver möjligt endast genom att tillgripa i huvudsak samma utvägar i fråga om rekryteringen, som tillämpats vid genomförande av den i propositionen nr 275 till 1940 års lagtima riksdag föreslagna och av riksdagen beslutade kaderökningen. För dessa åtgärder har lämnats en sammanfattande redogörelse i förenämnda proposition.

I samband med genomförandet av den år 1940 beslutade kaderökningen uppkommo vissa spörsmål, berörande såväl armén som marinen och flygvapnet, rörande löneställningen för den personal, som vid kadernas fyllande avsågs att överflyttas till beställning på aktiv stat. I proposition den 3 januari 1941, nr 33, underställdes ärendet riksdagens prövning, därvid Kungl. Maj:t begärde riksdagens bemyndigande att i enlighet med vissa i propositionen angivna grunder utfärda bestämmelser om placering i löneklass och beräkning av tid för uppflyttning i högre löneklass för personal, som i anslutning till 1940 års lagtima riksdags beslut om befälskaderns utökning överförts från övergångsstat, reservstat och reserv till officers- och underofficersbeställningar på aktiv stat vid försvarsväsendet. Förslaget innebär, att generella bestämmelser skola kunna av Kungl. Maj:t utfärdas syftande till att sålunda överflyttad beställningshavare — där han icke erhållit lägsta tjänsteställningen bland lönegraden tillhörande beställningshavare vid samma förband, personalkår etc. — i fråga om löneklass och beräkning av tid för uppflyttning i högre löneklass likställas med närmast efter honom i tjänsteställning stående, förut aktiv stat tillhörande beställningshavare inom lönegraden.

Enahanda bemyndigande torde böra utverkas i fråga om den personal vid de tre försvarsgrenarna, som kan komma att överflyttas till aktiv stat i samband med tillsättandet av de under budgetåret 1941/42 nytillkommande officers- och underofficersbeställningarna.

Därest behov därav visar sig förefinnas, torde Kungl. Maj:t böra äga enligt samma grunder bestämma löneklassplacering för flaggkorpraler, vilka avlönas enligt manskapsavlöningsreglementet och under enahanda förhållanden som officerare och underofficerare överföras till beställningar på aktiv stat.

2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

I sin skrivelse den 25 september 1940 rörande lantförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har arméförvaltningen gjort framställning om inrättande av åtskilliga nya arvodesbefattningar för pensionerad personal.

I sådant hänseende har arméförvaltningen beträffande *arméstaben* till en början föreslagit nya befattningar för två pensionerade officerare, avsedda den ene som expeditionsofficer vid stabens expedition i stället för en därstädes nu tjänstgörande aspirant ur generalstabskåren och den andre som aktuarie vid stabens organisationsavdelning såsom förstärkning av den för handläggning av värnpliktsärendena avsedda personalen. Vidare har föreslagits upptagande av två befattningar för pensionerade underofficerare, av vilka den ene avsåges såsom förstärkning av organisationsavdelningens värnpliktsdetalj, under det att den andre avsåges för lättandet av arbetsbördan för arméstabens redogörare, som hade att handlägga jämväl försvarsstabens kassaärenden.

Med anledning härav finner jag mig böra tillstyrka uppförandet av arvoden à 3,180 kronor för en pensionerad officer, avsedd såsom expeditionsofficer vid stabens expedition, samt à 2,130 kronor för en pensionerad underofficer, avsedd som biträde åt redogöraren. Att såsom förstärkning av stabens organisationsavdelning för handläggning av värnpliktsärenden uppföra ytterligare permanenta arvodestjänster finner jag mig däremot icke kunna biträda; i den mån sådan personalförstärkning under nuvarande beredskapstillstånd är oundgängligen nödvändig torde denna kunna tillfälligtvis medgivas av Kungl. Maj:t.

Vid *artilleriinspektionen* torde i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag böra upptagas två nya befattningar för pensionerade underofficerare, avsedda den ene för inspektionens skjutskoleavdelning och den andre för den nyinrättade luftvärnsavdelningen.

I fråga om *arméfördelningsstaberna* har arméförvaltningen efter framställning i ämnet från arméstaben hemställt om inrättande av fem nya befattningar vid arméfördelningsstaberna och staben vid Övre Norrlands trupper såsom förstärkning av den för mobiliseringsarbetet avsedda personalen. Som motivering härför har arméförvaltningen framhållit, att för handläggning av mobiliseringsärenden för närvarande stode till förfogande endast en s. k. mobiliseringsofficer vid varje stab, kapten vid generalstabskåren. Med den utsvällning mobiliseringsarbetet numera undergått vore den sålunda för mobiliseringsarbetet tillgängliga personalen icke tillräcklig.

Detta arméförvaltningens förslag finner jag mig böra tillstyrka.

För närvarande finnas å staten för arméfördelningsstaberna m. m. uppförda två befattningar för pensionerade underofficerare, förrådsuppbördsmän vid Stockholms luftvärn. I enlighet med det av överbefälhavaren med skrivelse den 11 maj 1940 överlämnade förslaget till utbyggnad av luftvärnsartilleriet torde från och med nästa budgetår antalet för luftvärnsmaterielens skötsel och vård avsedda förrådsuppbördsmän böra bestämmas till 14, därav 2 för södra, 3 för västra, 6 för östra, 2 för norra och 1 för Övre Norrlands militärområden.

Slutligen torde böra tillkomma ytterligare 1 arvode å 1,980 kronor för en fortväbel vid Bodens fästning.

I förevarande sammanhang torde jag få till behandling upptaga väckt förslag om en *förhöjning av de till militärområdesbefälhavarna utgående arvoden*.

För närvarande bestridas befattningarna såsom militärområdesbefälhavare av pensionerade officerare, vilka regelmässigt tidigare beklätt regementschefsbeftattningar. Enligt staten för arméfördelningsstaberna m. m. utgå till militärområdesbefälhavarna arvoden, vilka för befälhavaren i östra militärområdet bestämts till 5,100 kronor och för befälhavarna i övriga militärområden till 4,500 kronor.

I skrivelse den 12 oktober 1940 har chefen för armén hemställt om sådan ändring av militärområdesbefälhavarna tillkommande arvoden, att dessa jämte förekommande förmåner av pension bringades till så nära överensstämmelse som möjligt med de löneförmåner, vederbörande vid avgången från aktiv stat uppbär. I anslutning härtill har chefen för armén — efter att hava lämnat en sammanfattande redogörelse för innebörden av 1936 års försvarsbeslut i fråga om militärområdesbefälhavarnas ställning och arvodesförmåner — anfört huvudsakligen följande:

De arvoden, som genom 1936 års beslut bestämdes för militärområdesbefälhavarna, utgjorde för den i Stockholm bosatta 5,100 kronor och för övriga 4,500 kronor för år. Med dåvarande regementschefs-lön av i medeltal 12,300 kronor (medeltalet mellan lön på lägsta och högsta dyrtort) och en tjänstepension av 7,296 kronor kom således summan av pension och arvode att i stort sett motsvara lönen på aktiv stat. Sedan ovannämnda arvoden fastställdes, hade emellertid regementschefs lön höjts till 15,000 kronor, varigenom militärområdesbefälhavares löneförmåner högst väsentligt kommit att understiga regementschefs lön. För att — såsom försvarskommissionen i sitt betänkande framhållit — göra befattningen som militärområdesbefälhavare eftersträfvansvärd och därmed säkerställa dess besättande med personal av en med hänsyn till tjänstens betydelse tillräcklig kapacitet syntes det synnerligen önskvärt, att till militärområdesbefälhavare utgående arvode icke oväsentligt höjdes. Detta syntes med nödvändighet vara erforderligt, därest ifrågavarande befattning skulle kunna besättas med förtidspensionerad regementschef.

Försvarsväsendets lönenämnd har i avgivet utlåtande anfört följande:

Med hänsyn till vikten av att såsom militärområdesbefälhavare kunna förvärva personer med fullgoda kvalifikationer, funne lönenämnden, i likhet med chefen för armén, det vara påkallat, att en justering uppåt av de till militärområdesbefälhavarna utgående arvoden komma till stånd och att storleken av dessa arvoden avvägsdes så, att arvodet jämte pension ungefärligen komme att motsvara regementschef numera tillkommande löneförmåner. Regementschef, som vore placerad i lönegrad Ob 1, ägde med nuvarande rörligt tillägg, 15 procent å den del av månadslönen, som ej överstiger 900 kronor, och efter avdrag av tjänste- och familjepensionsavdragen, uppbära lön med sammanlagt (15,000 + 1,620 — 930 =) 15,690 kronor för år. Tjänstepensionen för regementschef uppginge med nuvarande dyrtidstillägg, beräknat efter 28 procent å den del av pensionen, som ej överstiger 400 kronor för månad, till sammanlagt (7,596 + 1,344 =) 8,940 kronor. Skillnaden mellan regementschefs löneför-

måner och regementschefs tjänstepension utgjorde sålunda (15,690 — 8,940 =) 6,750 kronor. I anslutning till nu tillämpade grunder syntes detta skillnadsbelopp böra uppdelas på lön och dyrtidstillägg. Härvid syntes arvudet lämpligen böra bestämmas till 5,400 kronor för år. På grund av vad lönenämnden sålunda anför, ansåge sig lönenämnden böra förordas, att arvudet till militärområdesbefälhavare från och med budgetåret 1941/42 höjdes från nuvarande belopp, 5,100 kronor respektive 4,500 kronor för år, till 5,400 kronor för år.

Jämväl *arméförvaltningens civila departement* har i avgivet utlåtande funnit sig böra tillstyrka, att en höjning av arvodena komme till stånd. Departementet har därvid stannat för att föreslå ett arvode av 5,820 kronor för år. I fråga om beräkningen av det föreslagna arvudet har departementet anför följande:

Ifråga om beräkningen av arvodets storlek finge departementet erinra därom att enligt § 5 kungörelsen den 18 juni 1925, nr 275, med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer sådant författningsrummet lyder enligt kungörelsen den 22 juni 1939, nr 515, till pensionstagare, som av statsmedel åtnjuter dyrtidstillägg såsom befattningshavare i statens tjänst, dyrtidstillägg till pension skall utgå endast å så stor del av pensionen, att denna sammanlagd med den avlöning, varå dyrtidstillägg utgår, ej överstiger — i det fall varom här vore fråga — 700 kronor i månaden.

Med hänsyn härtill syntes arvudet böra sättas till förslagsvis 5,820 kronor för år. Härvid skulle militärområdesbefälhavarens sammanlagda förmåner av arvode jämte 26 procent dyrtidstillägg samt pension jämte 28 procent

dyrtidstillägg komma att utgöra för månad $\left(485 + \frac{26 \times 485}{100} + 633 + \frac{28 \times (700 - 485)}{100}\right) =$ 1,304 kronor eller alltså för år 15,648 kronor, vilket

sistnämnda belopp nära överensstämde med till regementschef utgående lön och rörligt tillägg minskade med tjänste- och familjepensionsavdrag eller 15,690 kronor för år.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att arvodena för de befattningar för militärområdesbefälhavare, som infördes genom 1936 års försvarsbeslut och vilka avsågos skola beklädas med pensionerade regementsofficerare, vilka tidigare varit regementschefer, bestämdes till sådant belopp, att summan av pension och arvode i stort sett kom att motsvara lönen för en överstebeställning på aktiv stat. Den grundläggande principen vid arvodenas bestämmande torde hava varit att göra militärområdesbefattningarna så eftersträvarsvärda i lönehänseende, att en eventuell förtidspensionering av lämpliga regementschefer kunde ifrågakomma i samband med beställningarnas besättande. I och med tillkomsten av det nya militära avlöningsreglementet har emellertid regementschefslönen så väsentligt höjts, att de nu utgående arvodena icke förslå att bringa de till militärområdesbefälhavarna utgående förmånerna i paritet med regementschefslönen. Jag finner det därför befogat att åtgärder vidtagas i syfte att ernå bättre överensstämmelse härutinnan. I sådant hänseende synes det av arméförvaltningens civila departement framlagda förslaget till höjning av arvodena kunna förordas. Jag föreslår sålunda, att arvodena till militär-

områdesbefälhavarna från och med budgetåret 1941/42 bestämmas till 5,820 kronor för år.

För tillgodoseende av behovet av personal vid de nya *beredskapsdivisionerna av luftvärnet* torde i enlighet med arméförvaltningens förslag böra tillkomma, för Karlsborgs luftvärnsregemente 2 befattningar såsom expeditionsunderofficerare, avsedda för beredskapsdivisionerna i Göteborg och Boden, samt för Östgöta luftvärnsregemente 1 befattning såsom expeditionsunderofficer, avsedd för beredskapsdivisionen i Malmö, och 2 befattningar såsom biträden åt regementsintendenterna vid beredskapsdivisionerna i Malmö och Sundsvall, samtliga befattningar avsedda för pensionerade underofficerare med arvoden à 2,130 kronor. Därjämte torde enligt arméförvaltningens förslag böra tillkomma befattningar vid Stockholms luftvärnsregemente för 2 expeditionsunderofficerare, därav den ene avses för beredskapsdivisionen, för 2 tygunderofficerare och för 1 underofficer, biträde åt regementsintendenten, samtliga befattningar avsedda för pensionerade underofficerare med arvoden à 2,130 kronor.

Slutligen torde vid *signalregementet* böra inrättas en arvodesbefattning för en pensionerad underofficer, avsedd såsom ledare och uppbördsman för brevduveväsendet.

I övrigt ifrågasätter jag för nästa budgetår icke någon förändring i fråga om antalet för olika staber eller förband avsedda arvodestjänster.

De arvodesbefattningar, som enligt för innevarande budgetår fastställda stater finnas inrättade, ävensom i det föregående till nyinrättande förordade arvodesbefattningar hava sammanförts i en särskild förteckning, benämnd »Personalförteckning för pensionerad personal i arvodesbefattning». För bestridande av kostnaderna för arvoden m. m. för i förteckningen upptagen personal torde böra i avlöningsstaten upptagas ett belopp av förslagsvis 1,450,000 kronor.

3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar.

För avlönande av extra ordinarie fänrikar beräknades för innevarande budgetår komma att erfordras ett belopp av 455,000 kronor, varvid antalet extra ordinarie fänrikar uppskattades till omkring 150, samtliga nyutexaminerade.

I sin septemberskrivelse har arméförvaltningen anmält, att enligt arméstabschefens beräkningar under budgetåret 1941/42 omkring 200 officersaspiranter efter avlagd examen komme att antagas till extra ordinarie fänrikar, varför antalet dylika beställningshavare under budgetåret borde beräknas till omkring 350.

För tillgodoseende av medelsbehovet för avlöningar till dessa fänriksbeställningar torde under arméns avlöningsanslag i enlighet med arméförvaltningens förslag böra upptagas en förslagsvis beräknad anslagspost à 1,060,000 kronor.

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Under denna anslagspost bör i enlighet med vad jag förut anfört beräknas medel under följande särskilda delposter, nämligen en för extra ordinarie tjänstemän, en för bataljonsläkare vid fältläkarkåren, en för betjäningsspersonal m. fl., en för musikelever, en för extra sjuksköterskor m. m. samt en för tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

a. Extra ordinarie tjänstemän.

Vid uppgörandet av de förteckningar över icke-ordinarie personal, som enligt vad jag inledningsvis anfört böra överlämnas till riksdagen för att tjäna till ledning vid bedömandet av anslagsäskandena, har den principen följts, att å förteckningarna uppförts dels den personal, som enligt fastställda stater funnits anställd under budgetåret 1940/41, dels ock den personal, vilken jag i det följande föreslår skola tillkomma under nästkommande budgetår.

I fråga om *arméstaben* har arméförvaltningen föreslagit inrättandet av en ordinarie tjänst för ett kanslibiträde i lönegraden A 7, avsett för stabens organisationsavdelning. För egen del anser jag mig böra såtillvida tillmötesgå ämbetsverkets hemställan, att jag föreslår inrättande av en tjänst för ett kanslibiträde i lönegraden MEO 7. Vidare torde i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag böra beräknas medel för avlöande av dels 4 skrivbiträden i lönegraden MEO 2, som ansetts erforderliga med hänsyn till minskad tillgång på värnpliktiga expeditiönsbiträden, dels ock en portvakt i lönegraden MEO 5.

Vid *ingenjör- och tränginspektionerna* torde i enlighet med arméförvaltningens förslag böra finnas anställda 2 skrivbiträden i lönegraden MEO 2, ett för vardera inspektionen.

Vad angår *arméfördelningsstaberna* har arméförvaltningen föreslagit inrättande av befattningar för ytterligare 12 förrådsmän i lönegraden MEO 5, avsedda för luftvärnsmaterielens skötsel och vård, utöver de 4, som för närvarande finnas uppförda å staten för fördelningsstaberna. Av befattningarna avses 2 för södra, 4 för västra, 9 för östra och 1 för norra militärområdet. Vidare föreslås dels att en nu jämlikt särskilt av Kungl. Maj:t lämnat medgivande såsom extra befattningshavare i 12:e lönegraden tills vidare anställd montör för underhållet av det elektriska ledningsnätet å Järvafältet måtte få anställas såsom extra ordinarie tjänsteman i lönegraden MEO 12 med benämningen förste montör, dels ock att tjänstemannaställning i lönegraden MEO 5 måtte beredas den eldare och gårdskarl vid kommandants- och fortifikationsbyggnaden i Boden, som nu finnes upptagen å förteckningen över i stat icke uppförda arvoden. Slutligen har föreslagits, att den biträdespersonal, som jämlikt särskilt av Kungl. Maj:t meddelat beslut finnes anställd vid de olika staberna med lön enligt löneplanen MEX, nämligen tillhopa 2 kontorsbiträden och 12 skrivbiträden, måtte erhålla anställning såsom extra ordinarie tjänstemän med lön i lönegraderna MEO 4 respektive MEO 2, även som att ett kontorsbiträde vid andra arméfördelnings stabsexpedition, för

vilket sedan en följd av år ett arvode på 2,052 kronor funnits upptaget på nyssnämnda arvodesförteckning, likaledes måtte beredas anställning med lön enligt lönegraden MEO 4.

Vad sålunda av arméförvaltningen i olika avseenden föreslagits finner jag mig böra biträda.

Vad härefter angår *truppförbanden* har arméförvaltningen i sin september skrivelse upptagit frågan om anställande vid dessa av erforderlig skrivpersonal. Därvid har anförts, att ämbetsverket, efter verkställd utredning i ärendet, redan vid framläggandet av medelsäskandena för innevarande budgetår funnit det oundgängligen erforderligt, att vid truppförbanden anställdes civila skrivbiträden i viss omfattning. Då det emellertid mött vissa svårigheter att fastställa antalet erforderliga skrivbiträden samt tvekan rätt, vilken löneställning borde avses för ifrågavarande befattningshavare, hade ämbetsverket icke ansett sig böra förorda uppförande å vederbörliga stater av extra ordinarie befattningar för skrivbiträden utan i stället föreslagit att tills vidare, i avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande ifrågavarande anordning, under avlöningsanslaget skulle upptagas en särskild anslagspost å 200,000 kronor att stå till Kungl. Maj:ts disposition för anställande vid truppförbanden, efter prövning i varje särskilt fall, av oundgängligen erforderligt antal extra skrivbiträden i lönegrad MEX 2. Med bifall härtill hade i staten för innevarande budgetår under avlöningsanslaget uppförts en särskild anslagspost till avlöning till civila skrivbiträden å förslagsvis 200,000 kronor. Sedermera hade Kungl. Maj:t genom brev den 1 augusti 1940 medgivit, att under budgetåret 1940/41 finge vid stabs- och truppförbandsexpeditionerna, där civila departementet prövade så oundgängligen erforderligt, finnas anställd viss i brevet angiven civil personal med avlöning enligt löneplanen MEX.

Arméförvaltningen har nu framhållit, att med hänsyn till under det gångna budgetåret vunna ytterligare erfarenheter i fråga om fördelarna av anordningen med civila skrivbiträden vid truppförbandsexpeditionerna och sedan tillgången på värnpliktiga skrivbiträden efter den s. k. kategoriklyvningsens upphävande avsevärt minskats, tiden nu vore inne att uppföra de för truppförbanden erforderliga skrivbiträdesbefattningarna såsom extra ordinarie. Antalet befattningar samt desammas fördelning ävensom lönegradsplaceringen syntes böra bestämmas i överensstämmelse med föreskrifterna i förenämnda brev, dock med viss närmare angiven ändring beträffande luftvärnsartilleriets förband.

Med anledning av vad sålunda förekommit har jag ansett mig böra i enlighet med arméförvaltningens förslag under förevarande anslagspost beräkna medel för anställande vid truppförbanden av tillhoppa 108 skrivbiträden med lön i lönegraden MEO 2. Den närmare fördelningen av tjänsterna framgår av personalförteckningen.

I sin förenämnda skrivelse den 31 januari 1941 har arméförvaltningen meddelat, att chefen för Norrbottens regementes depå i skrivelse till arméförvaltningens intendentur- och civila departement den 8 oktober 1940 an-

hållit om åtgärder för uppförande från och med budgetåret 1941/42 å regementets stat av ytterligare en befattning såsom förrådsman i lönegrad MEO 5. Till stöd för framställningen hade depåchefen framhållit, bland annat, att regementets intendenturmateriel på grund av lokala förhållanden numera måste förvaras i ett flertal olika förrådslokaler, av vilka några vore belägna på avsevärt avstånd från regementets kaserner, varjämte intendenturmaterieltjänsten vid regementet även i övrigt fått en avsevärt ökad omfattning. Nämnade förhållanden, som komme att göra sig gällande jämväl vid återgång till fredsorganisationen, omöjliggjorde ett tillfredsställande ombesörjande med den till förfogande stående förrådspersonalen av förrådsvärden samt in- och utlämning av materiel. Arméförvaltningen har vidare framhållit att intendenturdepartementet vitsordat, att behov av ytterligare en förrådsmannabefattning vid regementet på grund av där rådande särskilda förhållanden oavvisligen föreläge. Med hänsyn härtill föresloge arméförvaltningen, att en ny befattning såsom förrådsman vid Norrbottens regemente måtte inrättas.

Med anledning av vad sålunda anförts får jag förorda, att för Norrbottens regemente avses ytterligare 1 förrådsman i lönegraden MEO 5.

Under förutsättning av bifall till den av mig i det föregående förordade utökade luftvärnsorganisationen böra vidare i enlighet med arméförvaltningens förslag inrättas särskilda befattningar dels för 2 husmödrar av 2. klassen i lönegraden MEO 6, avsedda för beredskapsdivisionerna i Sundsvall och Malmö och i personalförteckningen redovisade under Östgöta luftvärnsregemente, dels ock för 1 husmoder av 1. klassen, lönegraden MEO 8, för 1 biträdande husmoder, lönegraden MEO 4, ävensom för 2 förrådsmän, lönegraden MEO 5, samtliga befattningar avsedda för Stockholms luftvärnsregemente.

Slutligen torde i enlighet med arméförvaltningens förslag under förevarande delpost böra beräknas medel för avlönande av 2 vid signalregementet tjänstgörande vaktmästare i lönegraden MEO 5, avsedda såsom brevduveförmän vid arméns brevduveväsende.

I fråga om *de fasta undervisningsverken* har arméförvaltningen i sin septemberskrivelse framlagt förslag dels om ändrad löneställning för vissa icke-ordinarie befattningshavare och viss betjäningsspersonal vid ridskolan dels ock om inrättande av vissa icke-ordinarie befattningar vid arméns underofficersskola.

Vad först angår ridskolan har föreslagits, att den i staten för innevarande budgetår uppförda befattningen för fodermarsk, lönegrad MEO 5, utbytes mot en befattning såsom stallföreståndare i lönegrad MEO 7 samt att i stället för nu å staten upptagen betjäningsspersonal, 1 eldare, 1 kusk och 5 stallbetjänter, inrättas befattningar för 1 tillsyningsman i lönegraden MEO 6, för 1 eldare av 2. klassen i lönegraden MEO 5 samt för 5 vaktmästare likaledes i lönegraden MEO 5.

Ifrågavarande förslag, som biträtts av försvarsväsendets lönenämnd, finner jag mig böra lämna min anslutning.

Vad härefter angår arméns underofficersskola har arméförvaltningen anmält, att chefen för skolan gjort framställning om inrättande av ett

flertal icke-ordinarie befattningar vid skolan. Såsom skäl härför hade anförts, att skolan med hänsyn till vidtagen ändring i värnpliktslagen och på grund av rådande förhållanden icke kunde påräkna tilldelning av värnpliktiga eller lämpligt befäl såsom dagkorpraler och icke heller indelt manskap i samma utsträckning som förut. I stället borde ett antal icke-ordinarie befattningar i likhet med vad som vore fallet vid krigsskolan inrättas. Arméförvaltningen, som ansett det ofrånkomligt, att, sedan värnpliktiga icke längre kunde tilldelas underofficersskolan för handräckningstjänst, civil extra ordinarie personal i stället anställdes vid skolan för de sysslor, som hitintills kunnat ombesörjas av värnpliktiga, har i samband med en närmare granskning av det av skolchefen framlagda förslaget funnit det möjligt att i vissa hänseenden väsentligen beskära detsamma och för sin del förordat, att följande extra ordinarie befattningar inrättades för skolans del, nämligen 2 förste vaktmästare i lönegraden MEO 7, 1 stallföreståndare, MEO 7, 4 tillsyningsmän, MEO 6, 12 vaktmästare, MEO 5, 1 eldare av 2. klassen, MEO 5, 5 skrivbiträden, MEO 2, och 1 sjuksköterska, MEO 7.

Detta arméförvaltningens förslag, mot vilket försvarsväsendets lönenämnd icke funnit anledning till erinran, finner jag mig böra tillstyrka.

Arméförvaltningen har vidare bland sina medelsäskanden för nästkommande budgetår i fråga om *arméns sjukvårdsväsende* föreslagit vissa utökningar av sjuksköterskeåren. Härvid har ämbetsverket hemställt, att för beredande av möjlighet till anställande av sjuksköterska vid alla de truppförband, som för närvarande disponerade egen sjukavdelning, arméns sjuksköterskeår måtte utökas med 6 sjuksköterskor i lönegraden MEO 7. Detta förslag finner jag mig böra biträda.

I överensstämmelse med det av mig tidigare förordade förslaget till omorganisation av *arméns hundväsende* torde från och med budgetåret 1941/42 böra inrättas särskilda till arméhundväsendet knutna befattningar för 2 vaktmästare, dressörer, i lönegraden MEO 5.

Arméförvaltningen har i sin septemberskrivelse jämväl förordat dels att tjänstemannaställning måtte beredas viss nu såsom betjäningsspersonal vid *remontdepåerna* anställd personal dels ock i anslutning därtill viss lönereglering för redan nu såsom icke ordinarie tjänstemän avlönad personal. I sådant hänseende har föreslagits inrättande av befattningar för 5 stallföreståndare i lönegraden MEO 7 samt för 34 vaktmästare i lönegraden MEO 5. Detta förslag lämnar jag min anslutning.

För avlöningar till den i överensstämmelse med det anförda å personalförteckning uppförda extra ordinarie personalen ävensom för bestridande av de övriga förmåner som böra utgå från förevarande delpost beräknas ett belopp av förslagsvis 1,700,000 kronor bliva erforderligt.

b. Bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

I den för innevarande budgetår fastställda staten för fältläkarkåren finnas under rubriken B. Personal med arvoden uppförda 25 icke-ordinarie arvodesbefattningar för bataljonsläkare vid fältläkarkåren. Enligt vid staten fogad

anmärkning är antalet befattningar beräknat jämväl för sådana bataljonsläkare vid fältläkarkåren, som före den 1 juli 1939 erhållit ordinarie beställning.

I sin skrivelse den 25 september 1940 har arméförvaltningen hemställt om inrättande av 10 nya arvodesbefattningar för bataljonsläkare och i anslutning därtill framhållit bland annat följande:

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter hade vid framläggandet av sitt förslag den 11 maj 1940 rörande utvidgning av arméorganisationen föreslagit ett utökande av antalet arvodestjänster för bataljonsläkare vid fältläkarkåren från nuvarande 25 till 35. Vid framläggandet av propositionen nr 275 till 1940 års lagtima riksdag hade emellertid föredragande departementschefen funnit sig icke böra i då förevarande sammanhang biträda förslaget. Generalfältläkaren hade sedermera anmält, att de ifrågavarande befattningarna vore erforderliga för tillgodoseende av det mest trängande behovet av militärläkare i den nya krigsorganisationen. Till militärtjänstgöring inkallade civila läkare kunde nämligen icke utan vidare ersätta militärläkare vid staber och truppförband. Den erfarenhet och rutin beträffande militärmedicin, militär organisation och sanitetstaktik, som militärläkaren efter hand förvärvade under sin tjänstgöring, kunde icke uppvägas av i civil läkartjänst förvärvade meriter. Först efter en längre tids tjänstgöring i militär befattning hade den civile läkaren förvärvat sådan erfarenhet och rutin, att han kunde placeras i mera ansvarsfulla militärläkarbefattningar. Det vore av vital betydelse att vid mobilisering och krig redan från första dagen på de mera utsatta posterna hava tillgång till personal med erforderlig militär rutin. Såsom ytterligare motiv för ifrågavarande befattningars inrättande kunde anföras det under de senare åren allt starkare framträdande kravet på erfarna militärläkare för inskrivningsförrättningarna. Detta krav uppbures icke enbart av medicinska synpunkter på de uppgifter, vilka åvilade de i inskrivningsnämnderna verksamma läkarna utan även på dessas förutsättningar att med stöd av erfarenheter, som vunnits i militärläkartjänst, kunna även ur militär synpunkt väl bedöma den värnpliktiges fysiska lämplighet för olika vapenslag och militära övningsgrenar. Endast i ofullständig utsträckning hade ifrågavarande krav kunnat tillgodoses under senare år på grund av otillräckligt antal härför disponibla militärläkare och det ringa antal tjänstgöringsdagar för bataljonsläkare vid fältläkarkåren, som för närvarande stode till buds. En utökning av antalet obligatoriska tjänstgöringsdagar för dessa läkare, vilka oftast innehade underläkartjänster vid civila sjukhus o. s. v., skulle riskera rekryteringsmöjligheterna för denna del av fältläkarkåren. Även det samtidigt med inskrivningsförrättningarna föreliggande behovet av militärläkare till vinterfälttjänstövningar, minskade tillgången på militärläkare för nämnda förrättningar.

Med hänsyn till vad sålunda anförts rörande behovet av ett ökat antal arvodesbefattningar för bataljonsläkare vid fältläkarkåren föreslår jag inrättande av ytterligare 5 dylika befattningar. Antalet arvodesbefattningar för bataljonsläkare vid fältläkarkåren kommer vid bifall till detta förslag att utgöra 30. Befattningarna i fråga hava under en särskild rubrik upptagits i personalförteckningen för icke-ordinarie personal m. fl. Förutom grundarvoden à 2,400 kronor utgå till befattningshavarna vissa ålderstillägg ävensom dagarvoden under tjänstgöring. För bestridande av dessa kostnader beräknas för budgetåret 1941/42 ett belopp av 100,000 kronor bliva erforderligt.

c. Betjäningsspersonal m. fl.

Från avlöningsanslaget bestridas under innevarande budgetår kostnaderna för arvoden till vissa stadigvarande befattningshavare, vilkas löner icke blivit reglerade enligt icke-ordinarie avlöningsreglementet. Sålunda ha å den nuvarande förteckningen över i stat icke uppförda arvoden m. fl. ersättningar upptagits arvoden till kokerskor vid vissa truppförband ävensom till vissa befattningshavare vid fortifikationsförvaltningen i Boden m. fl. samt å staterna för krigsskolan och för infanteriets skjutskola viss betjäningsspersonal. Den personal, varom här är fråga, har under en särskild underrubrik C. Betjäningsspersonal m. fl. uppförts å personalförteckningen för den icke-ordinarie personalen. För personalens avlöande torde under en särskild delpost under avlöningsanslaget böra beräknas förslagsvis 35,000 kronor.

d. Musikelever.

I enlighet med vad jag inledningsvis anfört vid behandlingen av frågan om den ändrade uppställningen av avlöningsanslagen torde under en särskild obetecknad delpost böra beräknas medel för kostnaderna för arméns musikelever. Posten torde böra uppföras i avlöningsstaten med, i avrundat tal, samma belopp, som för ändamålet beräknats erforderligt för innevarande budgetår, eller 24,000 kronor.

e. Extra sjuksköterskor m. m.

Å den för innevarande budgetår faställda staten för arméns sjuksköterskekår har uppförts dels ett belopp av 10,500 kronor för anställande av extra sjuksköterskor dels ock ett belopp av 5,400 kronor såsom ersättning till sjuksköterskeelever för bostad med bränsle och lyse. I enlighet med förut förordade principer torde dessa belopp, avrundade till 16,000 kronor, böra upptagas under en särskild obetecknad delpost.

f. Tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

Såsom jag inledningsvis anfört bör under avlöningsanslaget upptagas en särskild delpost för tillfälligt anställande av tjänstemän m. m. Det för ändamålet erforderliga beloppet beräknas i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag till 50,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke ordinarie personal utgör sålunda $(1,700,000 + 100,000 + 35,000 + 24,000 + 16,000 + 50,000 =) 1,925,000$ kronor.

5. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.

Å de för innevarande budgetår faställda staterna finnas ett flertal arvoden uppförda, som utgå till ordinarie tjänstemän utöver lönen i vederbörlig lönegrad. Av samma karaktär äro de arvoden, som finnas uppförda i A-kolumnen av den av riksdagen i denna del godkända förteckningen över i stat icke uppförda arvoden m. fl. ersättningar.

Ifrågavarande arvoden — i fråga om krigsskolan dock med vissa i det följande förordade ändringar — hava nu i enlighet med de nya principerna för avlöningsanslagens uppställande överförts till en särskild »Förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän». Å förteckningen hava dessutom upptagits vissa i det följande föreslagna nya arvoden.

I avseende å *arméstaben* har ställföreträdande chefen för försvarsstaben i skrivelse den 11 november 1940 med hänsyn till tillkomsten av två nya beställningar för militärattachéer föreslagit en höjning av den under staten för arméstaben jämte krigsarkivet nu uppförda posten till arvoden åt militärattachéer från 48,000 kronor med 17,000 kronor till 65,000 kronor. Detta förslag finner jag mig böra biträda.

I fråga om *arméns inspektionsmyndigheter* torde med hänsyn till utökningen av antalet ur luftvärnsartilleriet till artilleriinspektionen kommenderade officerare antalet för kompaniofficerare avsedda arvoden — 600 kronor — ökas med 4 till 11.

För *truppförbandens* del bör beräknas ytterligare ett arvode av 282 kronor för en köksföreståndare vid det till inrättande föreslagna Stockholms luftvärnsregemente.

Vad angår *de fasta undervisningsverken* har, såsom redan tidigare framhållits, chefen för armén i skrivelse den 21 februari 1941 föreslagit vissa förändringar med avseende å bedrivandet av krigsskolans undervisningsverksamhet. Enligt förslaget borde i fortsättningen följande lärararvoden utgå till skolans ordinarie beställningshavare, nämligen

1 à 1,500 kronor till förste läraren i taktik och topografi, avsett att utgå till innehavaren av den vid skolan inrättade majorsbeställningen, tillika ställföreträdande chef, och med skyldighet för denne att jämväl meddela undervisning i läroämnet försvarsorganisation med krigshistoria;

2 à 1,500 kronor till de båda kompanicheferna, tillika lärare i reglements-kännedom samt krigslagar, tjänstgöringsreglementen m. m.;

6 à 600 kronor till kadettofficerarna ur infanteriet och kavalleriet, tillika lärare i reglements-kännedom;

1 à 900 kronor till kadettofficeren ur kavalleriet, tillika lärare i reglements-kännedom och hästkännedom;

1 à 1,200 kronor till förste läraren i vapenlära och artilleriövningar med dithörande reglementen och instruktioner;

2 à 1,200 kronor till andre lärarna i taktik och topografi;

1 à 1,200 kronor till läraren i topografi, med skyldighet för denne att meddela undervisning jämväl i taktik;

1 à 900 kronor till andre läraren i vapenlära och artilleriövningar; samt

1 à 1,020 kronor till läraren i gymnastik med vapenföring och idrott.

Mot ifrågavarande förslag har jag ingen annan erinran att framställa än att arvodet till den kompanichef, som är avsedd för reservofficerskursen, torde böra bibehållas vid nuvarande nivå, 1,200 kronor.

Förteckningen å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän, vilken torde böra underställas riksdagen för godkännande, slutar å ett belopp av 228,772 kronor.

6. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Flertalet av de arvoden och ersättningar, varom här är fråga, hava hittills tagits i beräkning dels under B:kolumnen av gällande arvodesförteckning, dels ock under ett flertal av lantförsvarets personalstater. Dessa arvoden och ersättningar hava nu sammanförts i en särskild förteckning, benämnd »Förteckning å arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t». Å förteckningen, som i sinom tid avses att fastställas av Kungl. Maj:t men nu överlämnas till riksdagen för att tjäna till ledning vid bedömandet av medelsbehovet under förevarande anslagspost, hava därjämte uppförts nya arvoden i följande hänseenden.

Till en början hava å förteckningen under rubriken *arméfördelningsstaberna m. m.* uppförts tillhopa 88 arvoden å 150 kronor för extra förrådsmän, avsedda för skötsel och vård av luftvärnsmateriel.

Vidare ha i förteckningen under rubriken *arméns fasta undervisningsverk* beräknats medel, tillhopa 11,500 kronor, för vissa hittills från undervisningsanslaget utgående lärararvoden för militärförvaltningskursen och förvaltar-kursen.

Härjämte har en förhöjning med tillhopa 420 kronor ansetts erforderlig för bestridande av vissa vid *remontdepåerna* utgående ersättningar.

Slutligen har för *hemvärnet* i förteckningen uppförts ett belopp av 83,000 kronor, avseende arvoden till hemvärnskrets- och hemvärnsområdesbefälhavare.

De i förteckningen upptagna arvodena och särskilda ersättningarna uppgå till ett sammanlagt belopp av 527,221 kronor.

7. Stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden.

Enligt hittills tillämpade grunder har under arméns avlöningsanslag under en särskild obetecknad delpost beräknats medel för stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden. För ifrågavarande ändamål torde i fortsättningen böra upptagas en särskild anslagspost under avlöningsstaten.

Arméförvaltningen har meddelat, att under budgetåret 1941/42 14 fänrikar, tillhörande i Boden förlagda truppförband, torde komma att utexamineras från krigsskolan. I enlighet med ämbetsverkets förslag torde ifrågavarande anslagspost böra upptagas med ett belopp av 28,000 kronor.

8. Dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt indelt manskap.

Jämväl för bestridande av kostnaderna för dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt indelt manskap torde i avlöningsstaten böra upptagas en särskild anslagspost. I fråga om det för ändamålet erforderliga beloppet har för nästkommande budgetår icke ifrågasatts någon ändring. Anslagsposten torde sålunda böra upptagas med 100,000 kronor.

9. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat.

I det från den 1 juli 1940 gällande avlöningsreglementet för fast anställt manskap vid försvarsväsendet (Sv. förf.-saml. nr 652/1940) äro bestämmelser intagna om rätt för vissa beställningshavare av manskapet att efter anställningskontraktets utlöpande åtnjuta avlöning å civilanställningsstat. I sådant hänseende stadgas (2 § 2 mom. 2 st.), att till löneplan Ma hörande beställningshavare, som kan räkna en anställningstid av minst sex år och som genomgått furirs- eller motsvarande utbildning, under en tid av högst sex månader efter anställningskontraktets utlöpande må åtnjuta avlöning å civilanställningsstat under de villkor och enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Kompletterande bestämmelser i ämnet äro meddelade i tilläggsbestämmelserna till samma reglemente (Sv. förf.-saml. nr 653/1940).

Till följd av med den förstärkta försvarsberedskapen sammanhängande förhållanden uppkommo redan under slutet av år 1939 vissa svårigheter, när det gällde att bereda manskapet anställning å civilanställningsstat (respektive enligt tidigare gällande bestämmelser anställning över stat i civilanställningssyfte). Med anledning härav begärde och erhöll Kungl. Maj:t (propositionen nr 197 till 1940 års lagtima riksdag) riksdagens medgivande, att anställning å civilanställningsstat enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser finge under budgetåret 1940/41 medgivas manskap, som avgått från beställning på aktiv stat med utgången av anställningsåret 1938/39 och i samband därmed erhållit anställning över stat i civilanställningssyfte men icke kunnat utnyttja sistnämnda anställning på grund av anbefalld militär tjänstgöring, allt under förutsättning att vederbörande kvarstannat i militärtjänst intill utgången av anställningsåret 1939/40.

Motsvarande svårigheter föreligga alltså; endast i undantagsfall har anställning å civilanställningsstat kunnat beredas manskap, som avgått med utgången av anställningsåren 1938/39 eller 1939/40 och i anslutning till avgången varit berättigade till ifrågavarande förmån.

I en den 15 oktober 1940 dagtecknad promemoria har föreståndaren för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå på anförda skäl bland annat hemställt, att Kungl. Maj:t måtte meddela bestämmelser angående anställning å civilanställningsstat för den, som vid avgång från anställning å aktiv stat varit därtill berättigad men som på grund av rådande förhållanden i annat syfte antagits i anställning över stat enligt särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Vederbörande militära myndigheter hava förklarat sig intet hava att erinra mot detta förslag.

Med anledning av vad sålunda förekommit finner jag mig böra förorda, att bestämmelser utfärdas i syfte att bibehålla nu ifrågavarande manskap vid rätten till erhållande av anställning å civilanställningsstat. Vad nu sagts har tillämpning å manskap vid samtliga försvarsgrenar. Riksdagens medgivande i frågan lär emellertid böra inhämtas innan dylika bestämmelser utfärdas.

För bestridandet av kostnaderna för det avgångna manskapets anställning å civilanställningsstat har, såvitt angår lantförsvaret, för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 165,000 kronor. I enlighet med arméförvaltningens förslag torde samma belopp böra uppföras å avlöningsstaten för arméns avlöningsanslag för nästkommande budgetår.

10. Rörligt tillägg.

Med tillämpning av sedvanliga beräkningsgrunder skulle för rörligt tillägg för budgetåret 1941/42 erfordras ett belopp av i runt tal 6,200,000 kronor. Anslagsposten i fråga torde emellertid för avjämnande av avlöningsstatens slutsumma böra beräknas till 6,216,007 kronor.

I enlighet med vad i det föregående anförts kommer sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att uppgå till $(38,800,000 + 1,450,000 + 1,060,000 + 1,925,000 + 228,772 + 527,221 + 28,000 + 100,000 + 165,000 + 6,216,007 =)$ 50,500,000 kronor.

Innan jag övergår att framlägga förslag till avlöningsstat för arméns avlöningsanslag torde jag här få till behandling upptaga väckt fråga om medgivande av passagerätt för de vid Norrbottens regemente anställda musikunderofficerarna.

Svenska underofficersförbundet har i skrivelse i ärendet den 22 september 1939 framhållit, att i anslutning till vissa av 1925 års riksdag godkända grunder för säkerställandet av rekryteringen av befälskårerna vid i Boden förlagda truppförband bestämmelser rörande passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband utfärdats genom Kungl. brev den 13 januari 1928. Enligt nämnda bestämmelser kunde passage till annat truppförband medgivas kompaniofficerare och underofficerare efter visst antal år, varunder de varit i tjänst vid angivet truppförband i Boden, varjämte återtransport till på stat innehavd beställning kunde medgivas subalternofficer och sergeant, vilken på förordnande fullgjort 3 års tjänst vid Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente och Norrbottens artillerikår. Från den i nämnda bestämmelser medgivna rätten till passage vore emellertid de musikkåren vid Norrbottens regemente tillhörande musikunderofficerarna undantagna. På i skrivelsen närmare angivna skäl hemställde nu förbundet, att i förenämnda brev måtte vidtagas sådan ändring, att möjlighet till transport till motsvarande beställning vid annat truppförband måtte ifrågakomma jämväl för musikunderofficer, tillhörande musikkåren vid Norrbottens regemente.

Efter att hava inhämtat yttranden från chefen för armén och chefen för Övre Norrlands trupper har *arméförvaltningens civila departement* i avgivet utlåtande anfört bland annat följande:

Då transport av musikunderofficer från en musikkår till en annan alltid bör ske med hänsynstagande till bland annat stämbesättningen vid de av transporten berörda musikkårerna, anser departementet, i likhet med chefen för armén, att rätt till passage för musikunderofficerare icke bör medgivas.

Departementet föreslår i stället, att musikunderofficer vid Norrbottens regemente, som önskar transport till musikkår vid söderut förlagt truppförband, skall därom göra anmälan till chefen för armén, vilken därefter bör äga avgöra, huruvida med hänsyn till bland annat ifrågavarande musikkårs sammansättning transport bör medgivas. Det är uppenbart, att dylika transporter kunna komma att medföra rubbningar i befordringsförhållandena vid de av transporten berörda musikkårerna. För att begränsa härav föranledda olägenheter bör transport endast komma ifråga vid opåräknade utökningar av antalet musikunderofficerare liksom vid opåräknade avgångar på grund av befordran, dödsfall eller dylikt. Icke heller synes transport av musikunderofficer från Boden böra komma ifråga till annat än infanteritruppförband.

Enligt brevet den 13 januari 1928 angående passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband m. m. med däri genom brevet den 30 juni 1937 vidtagna ändringar äger personal, som på grund av bestämmelserna rörande passagesystem erhåller förändrad förläggningssort, åtnjuta ersättning för flyttningsskostnader. Det synes departementet skäligt, att motsvarande förmån beredes musikunderofficer vid Norrbottens regemente, som efter egen ansökan transporteras i innehavande beställning till annan förläggningssort. Dylik förmån bör dock icke utgå med mindre vederbörande med avseende å den tid, han tjänstgjort i Boden, uppfyller i ovannämnda brev angivna villkor för rätt till passage.

För egen del är jag icke beredd att förorda införande av generella bestämmelser om passagerätt för musikunderofficerare. Å andra sidan synes mig i ärendet förebragt utredning giva vid handen, att transport till annat truppförband i vissa särskilda fall kan tänkas böra medgivas. Särskilt är detta fallet i fråga om vissa musikunderofficerare, vilka i samband med armémusikens omorganisation vid genomförandet av 1925 års försvarsordning nödgades mottaga transport till Boden. Fråga om dylik transport synes emellertid böra underställas Kungl. Maj:ts prövning från fall till fall. Därest transport därvid skulle finnas böra medgivas, synes den transporterade böra kunna tillerkännas ersättning för flyttningsskostnader i samma utsträckning som gäller beträffande passageberättigad. Med hänsyn till innehållet i de med riksdagens medverkan tillkomna bestämmelserna i 31 § militära avlöningsreglementet torde emellertid frågan om beredande av ifrågavarande förmån åt här avsedda underofficerare böra underställas riksdagens prövning. Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, torde det sålunda få ligga i Kungl. Maj:ts skön att i förekommande fall medgiva dylik flyttningssättning.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels besluta, att ett till Stockholm förlagt luftvärnsregemente med beredskapsdivision ävensom särskilda till Malmö, Göteborg och Boden förlagda beredskapsdivisioner av luftvärnsartilleriet skola i huvudsaklig överensstämmelse med ett av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter den 11 maj 1940 avgivet förslag uppsättas under budgetåret 1941/42;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1941/42 besluta om anställandet av den personal, som må erfordras för handhavandet av det genom Kungl. Maj:ts proposition nr 39 till innevarande års riksdag föreslagna nya systemet för de värnpliktigas rullföring och redovisning;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med av mig angivna grunder utfärda bestämmelser om placering i löneklass och beräkning av tid för uppflyttning i högre löneklass för personal, som i anslutning till föreliggande förslag om befälskadrernas utökning må komma att överflyttas från övergångsstat, reservstat och reserv till officers- och underofficersbeställningar på aktiv stat vid försvarsväsendet;

dels medgiva, att anställning å civilanställningsstat enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser må under budgetåren 1940/41 och 1941/42 medgivas manskap, som avgått från beställning på aktiv stat med utgången av anställningsåren 1938/39 eller 1939/40 och därvid varit berättigade till anställning å civilanställningsstat men som på grund av rådande förhållanden måst i särskild ordning tagas i anspråk för militärtjänstgöring och till följd därav icke kunnat beredas anställning å dylik stat;

dels fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid armén ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid armén, vilka komma att i särskild ordning till riksdagen överlämnas;

dels godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 38,800,000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	» 1,450,000
3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar, <i>förslagsvis</i>	» 1,060,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> :	
a) extra ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	kronor 1,700,000
b) bataljonsläkare vid fältläkarkåren, <i>förslagsvis</i>	» 100,000
c) betjäningsspersonal m. fl., <i>förslagsvis</i> ...	» 35,000

d) musikelever	kronor	24,000	
e) extra sjuksköterskor			
m. m.	»	16,000	
f) tillfälligt anställande			
av tjänstemän m. m.,			
<i>förslagsvis</i>	»	50,000	kronor 1,925,000
5. Arvoden och övriga ersättningar utöver			
lön till ordinarie tjänstemän	»	228,772	
6. Arvoden och särskilda ersättningar, be-			
stämda av Kungl. Maj:t	»	527,221	
7. Stipendier för underlättande av officers-			
rekryteringen i Boden, <i>förslagsvis</i>	»	28,000	
8. Dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt			
indelt manskap, <i>förslagsvis</i>	»	100,000	
9. Avgången manskaps anställning å civil-			
anställningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	165,000	
10. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6,216,007	
Summa förslagsanslag		kronor	50,500,000

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i huvudsak samma innehåll, som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom brev den 21 juni 1940 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av lantförsvarets stater under budgetåret 1940/41;

dels ock till *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 50,500,000 kronor.

7. **Avlöningar till personal å reservstat, *förslagsanslag*.**

[3.] I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (IV. H. T., punkten 17) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till avlöningar till personal å reservstat för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 765,000 kronor. I samband med framläggandet av medelsberäkningarna under anslaget fann jag mig böra biträda ett av arméförvaltningen i dess skrivelse den 25 september 1940 framlagt förslag om utökning av arméns reservstat med 1 överste och 6 majorsbeställningar och av fältläkarkårens reservstat med 1 fältläkar- och 2 regementsläkarbeställningar.

Inberäknat de å reservstat för budgetåret 1940/41 uppförda beställningarna skulle vid bifall till detta förslag arméns reservstat för budgetåret 1941/42 komma att upptaga följande beställningar, nämligen 1 generalmajor, 8 överstar, 71 majorer, 69 kompaniofficerare samt 103 underofficerare. Fältläkarkårens reservstat skulle komma att upptaga 3 fältläkar- och 3 regementsläkarbeställningar.

I sin skrivelse den 3 februari 1941 angående vissa kaderökningar vid armén har chefen för armén hemställt om en utökning bland annat av arméns

reservstat för tillgodoseende av vissa i skrivelsen närmare angivna behov. I sådant hänseende har föreslagits en utökning med tillhopa 77 officerare och 14 underofficerare. Av denna ökning beräknades emellertid å budgetåret 1941/42 falla allenast 26 officersbeställningar, fördelade å 5 överstebeställningar, 7 överstelöjtnantsbeställningar och 14 majorsbeställningar, under det att återstoden beräknades skola tillföras reservstaten först under senare budgetår.

Utan att därmed vilja fatta ståndpunkt till den ökning av arméns reservstat, som kan bli erforderlig under budgetåret 1942/43 eller senare, anser jag mig i anslutning till de kaderökningar av arméns aktiva personal, som jag i det föregående föreslagit, böra såtillvida biträda den av arméchefen förordade utökningen av reservstatspersonalen, att jag föreslår uppförande under budgetåret 1941/42 av beställningar för ytterligare 5 överstar och 14 majorer utöver vad som föreslagits i statsverkspropositionen.

Med hänsyn härtill beräknas medelsbehovet under reservstatsanslaget för nästkommande budgetår komma att ökas från det i statsverkspropositionen angivna beloppet, 765,000 kronor, med 60,000 kronor till 825,000 kronor.

Stat för reservstatspersonalen för nästkommande budgetår torde få fastställas av Kungl. Maj:t.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte — med ändring av Sitt i statsverkspropositionen till årets riksdag under fjärde huvudtiteln, punkten 17, gjorda förslag — föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 825,000 kronor.

26. Inventarier för nytillkomna truppförband, *reservationsanslag*.

[4.] I statsverkspropositionen till årets riksdag (IV. H. T., punkten 36) upptogs med beräknat belopp, 500,000 kronor, ett reservationsanslag, avsett för anskaffning av inventarier för luftvärnsregementet i Stockholm samt beredskapsdivisioner av luftvärnet i Malmö, Göteborg, Boden och Sundsvall. I anförande till statsrådsprotokollet framhöll jag, att ett definitivt ståndpunkts-tagande till frågan om de föreslagna luftvärnsförbandens inrättande, deras eventuella anknytning i lokalhänseende till redan befintliga förband etc. kunde ske först i ett senare sammanhang, varför frågan om medelsbehovet för förläggningsinventarier för dessa förband icke för det dåvarande kunde upptagas till slutlig prövning.

Vid behandlingen av arméns avlöningsanslag har jag i det föregående föreslagit inrättande under nästkommande budgetår av ett nytt luftvärnsregemente, förlagt till Stockholm, jämte en till detta förband knuten beredskapsdivision samt dessutom av särskilda beredskapsdivisioner av luftvärnet förlagda till Malmö, Göteborg och Boden. Rörande förläggande till Sundsvall av en dylik beredskapsdivision fattades beslut redan av 1940 års lagtima riksdag.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 25 september 1940 preliminärt beräknat kostnaderna för inventarier till de ifrågavarande förbanden till 690,000 kronor. Ämbetsverket har emellertid framhållit, att därest ett eller flera av förbanden komme att anslutas till redan befintliga militära etablissemang de beräknade kostnaderna syntes kunna i viss mån reduceras.

Av vad i ärendet anförts torde framgå, att det för närvarande icke är möjligt att framlägga preciserade beräkningar rörande medelsbehovet för inventarieanskaffningen för de nytillkommande luftvärnsförbanden. En väsentlig besparing i förhållande till det av arméförvaltningen preliminärt angivna beloppet synes emellertid möjlig. Jag finner mig därför böra föreslå, att det belopp, som för ifrågavarande ändamål bör äskas av riksdagen för nästa budgetår, sättes till 500,000 kronor. Det torde sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande anslagets disposition.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inventarier för nytillkomna truppförband* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

MARINEN.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

49. **Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.**

[5.] Vid behandlingen av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår i 1941 års statsverksproposition (punkten 59) hemställde jag med hänsyn till att vissa utredningar rörande marinens personalbehov för nämnda budgetår då ännu icke kunnat färdigställas, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1941/42 beräkna ett förslagsanslag av 21,000,000 kronor. Sedan berörda utredningar numera föreligga, anhåller jag att få återkomma till förevarande anslagsfråga.

I enlighet med vad jag vid behandlingen av arméns motsvarande anslag anført i fråga om de allmänna avlöningsanslagens konstruktion böra under marinens avlöningsstat upptagas följande anslagposter, nämligen:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.
3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar.
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.
5. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.
6. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.
7. Sjötillägg m. m.
8. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat.
9. Rörligt tillägg.

De olika spörsmål som uppkomma till bedömande i samband med avlöningsanslagets beräkning komma att i det följande behandlas under rubriker motsvarande avlöningsstatens anslagposter. Där i enlighet med vad under arméförvaltningens avlöningsanslag anført personal- eller arvodesförteckningar upprättats, kommer indelningen av dessa förteckningar att i huvudsak följas.

I. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Marinstaben.

För nästkommande budgetår förutsätter jag ingen ändring i antalet ordinarie befattningshavare vid marinstaben. Härunder upptagas sålunda en förste expeditionsvakt, ett kanslibiträde och ett kontorsbiträde.

Flottan.

Vidkommande de ordinarie beställnings- och befattningshavarna under förevarande rubrik får jag till en början erinra, att under staten för flottans officerskår, underofficerskår och sjömanskår m. fl. för innevarande budgetår

äro upptagna följande ordinarie beställningar, nämligen 350 officerare, därav 4 flaggmän (Ob 3), 2 kommendörer (Ob 2), 3 kommendörer (Ob 1), 3 kommendörer (Oa 6), 19 kommendörkaptenener av 1. graden, 19 kommendörkaptenener av 2. graden, 138 kaptener, 132 löjtnanter och 30 fänrikar; 682 underofficerare, därav 19 förrådsförvaltare, 242 flaggunderofficerare och 421 underofficerare av 2. graden; 4,057 fast anställda av manskapet, därav 345 flaggkorpraler, 160 högbåtsmän, 1,200 furirer, 185 korpraler och 2,167 meniga; 2 musikdirektörer (därav en Oa 3 och en Oa 2 eller Oa 3); samt 5 expeditiionsvakter.

Såsom framgår av den i propositionen nr 159/1940 L lämnade redogörelsen (sid. 96—104) framlade marinmyndigheterna i slutet av 1939 och början av 1940 förslag till en väsentlig kaderökning för flottan under budgetåren 1940/41—1943/44, vilka förslag baserades på kraven på ökad personell beredskap samt personalbehovet i anledning av nybyggnad och modernisering av fartyg. För innevarande budgetår inneburo dessa förslag i deras slutliga utformning en kaderökning med 6 kommendörkaptenener, 18 kaptener, 40 subalternofficerare, 1 förrådsförvaltare, 32 flaggunderofficerare, 53 underofficerare av 2. graden samt tillhopa 831 beställningshavare av manskapet. Något definitivt ställningstagande till berörda program för flottans kaderökningar ansåg jag mig för det dåvarande ej kunna taga; jag förordade därför, att i frågans dåvarande läge beslut allenast borde fattas beträffande kaderökningarna för budgetåret 1940/41. I anslutning härtill och med beaktande av föreliggande rekryteringsmöjligheter tillstyrkte jag, att å staten för flottans officerskår, underofficerskår och sjömanskår m. fl. för budgetåret 1940/41 uppfördes nya beställningar för 2 kommendörkaptenener av 1. graden, 2 kommendörkaptenener av 2. graden, 14 kaptener, 25 löjtnanter, 1 förrådsförvaltare, 25 flaggunderofficerare, 42 underofficerare av 2. graden samt tillhopa 710 beställningar för manskap. Detta förslag godkändes av riksdagen.

I skrivelse till marinförvaltningen den 30 juli 1940 angående beräkningen av flottans medelsbehov för nästa budgetår har chefen för marinstaben under erinran om marinmyndigheternas i det föregående berörda kaderökningsprogram framlagt ett reviderat program i förevarande avseende. Beträffande motiveringen härför har marinstabschefen anfört, bland annat, att marinmyndigheternas i propositionen nr 159/1940 L återgivna plan för personalökningar vid flottan direkt motiverats av tillkomsten av ny fartygsmateriel, samt att någon minskning i behovet att utnyttja flottans samlade fartygsbestånd icke framträtt. På grund härav upptoges i det reviderade programmet i första hand skillnaden mellan för budgetåret 1940/41 begärda och för samma år av statsmakterna beviljade nya beställningar. Ytterligare utökningar av personalkader utöver vad tidigare förutsatts hade emellertid visat sig erforderliga på grund av beslut om nyanskaffning av fartyg och annan materiel.

I anslutning till det anförda har chefen för marinstaben sammanfattat det av honom förordade, reviderade kaderökningsprogrammet på följande sätt:

	Budgetår		
	1941/42	1942/43	1943/44
<i>Officerare.</i>			
Kommendörkapten av 1. graden	2	—	—
» » 2. graden	3	—	—
Kaptener	34	2	—
Löjtnanter	41	3	—
<i>Underofficerare och flaggkorpraler.</i>			
Flaggunderofficerare	42	5	4
Underofficerare av 2. graden	77	9	9
Flaggkorpraler	77	6	5
<i>Furirer</i>	290	33	—
<i>Korpraler</i>	44	4	—
<i>Meniga</i>	446	63	—

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen tillstyrkt, att marinstabschefens berörda förslag lägges till grund för personalberäkningen vid flottan under nästkommande budgetår. Härutöver har marinförvaltningen för egen del föreslagit inrättande av två nya beställningar för förrådsförvaltare, avsedda för sjukvårdsförråden vid Sydkustens marindistrikt och Vaxholms fästning. Ifrågavarande beställningar anses påkallade med hänsyn till den mångfald av dyrbar och svårersättlig materiel för sjukvårdsändamål, som till följd av de stora upphandlingarna på senare tid tillförts marinen. Beställningarna i fråga avses skola kunna rekryteras från såväl flottan som kustartilleriet.

Sedermera har chefen för marinen i skrivelse den 11 februari 1941 inkommit med förslag till vissa jämkningar i det utav marinförvaltningen framlagda förslaget till personalökningar vid flottan under budgetåret 1941/42. Såvitt avser personal på aktiv stat innebär marinchefens förslag tillskapande — utöver vad marinförvaltningen ifrågasatt — av nya beställningar för 1 kommendör i lönegrad Ob 2, 3 kommendörer i lönegrad Oa 6, 3 kommendörkapten av 1. graden samt 2 kommendörkapten av 2. graden. De nya kommendörsbeställningarna i lönegraden Oa 6 avsåges för 3 inspektörsbefattningar, nämligen en för minväsendet (motsvarande nuvarande inspektören för minsväpningsväsendet), 1 för torped- och undervattensbåtvapnet (motsvarande nuvarande inspektören för undervattensbåtvapnet) samt 1 för en ny befattning som inspektör för sjöartilleriet. Såsom biträde åt inspektören för torped- och minsväpningsväsendet borde placeras 1 regementsofficer, kommendörkapten av 2. graden. En regementsofficer, kommendörkapten av 1. graden, borde även avses för marinstabens förbindelseavdelning med uppgift att i avseende å tekniska och personella förbindelsefrågor handhava motsvarande arbetsuppgifter som komme att åvila förenämnda tre inspektörer. — De återstående av chefen för marinen påkallade nya beställningarna på aktiv stat skulle enligt förslaget hava till ändamål att effektivisera den marina basorganisationen inom olika marindistrikt. Som chef för Väst kustens marindistrikt

borde sålunda tjänstgöra 1 kommendör i lönegrad Ob 2, varjämte chefskapet över Göteborgs örlogsdepå — som i förslaget förutsatts skola organisatoriskt skiljas från marindistriktschefens ämbetsbefattning — skulle anförtras en nytillkommen beställning såsom kommendörkapten av 1. graden. För chefsbefattningarna vid Öresunds och Norrlandskustens marindistrikt borde vidare avses beställningar för kommendörkapten av respektive 2. och 1. graden.

Enligt chefens för marinen förevarande förslag skulle mot de i det föregående berörda ökningarna av antalet beställningar inom kommendörs- och kommendörkapstensgraderna svara en minskning av antalet kaptenen enligt marinförvaltningens och marinstabschefens förslag från 34 till 30 samt av antalet löjtnanter enligt samma förslag från 41 till 36.

Det av chefen för marinen för budgetåret 1941/42 föreslagna kaderökningsprogrammet för flottan, sammanställt med det tidigare, av chefen för marin-staben och marinförvaltningen framlagda förslaget för samma budgetår innebär sammanfattningsvis, att följande nya beställningar skulle tillkomma:

Beställning	Antal
Kommendör i lönegrad Ob 2	1
Kommendörer i lönegrad Oa 6	3
Kommendörkapten av 1. graden	5
Kommendörkapten av 2. graden	5
Kaptener	30
Löjtnanter	36
Förrådsförvaltare	2
Flaggunderofficerare	42
Underofficerare av 2. graden	77
Flaggkorpraler	77
Furirer	290
Korpraler	44
Meniga	446

I detta sammanhang vill jag erinra om att jag vid behandlingen i årets statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 147) av medelsbehovet för försvarsväsendets radioanstalt framhöll, att frågan om den ökning av arméns och marinens stater, som syntes bliva ofrånkomlig för tillgodoseendet av anstaltens personalbehov genom kommendering till anstalten, torde få upptagas senare i samband med behandlingen av vissa andra kaderökningsförslag. I det av chefen för försvarsstaben med särskild skrivelse den 7 september 1940 överlämnade förslaget till organisation av radioanstalten, för vilket en redogörelse lämnats i statsverkspropositionen, har nämnde chef i förevarande avseende hemställt om en ökning av flottans stampersonal med 1 kapten eller löjtnant, 1 underofficer av 2. graden (radiostyrman), 2 flaggkorpraler, 21 furirer och 33 meniga. Rörande ett av överbefälhavaren med skrivelse den 23 januari 1941 afgivet nytt förslag till omorganisation av radioanstalten ävensom den inverkan ett eventuellt genomförande av sagda förslag kan få på

frågan om utvidgning av de militära personalkadrerna för nästkommande budgetår får jag hänvisa till vad jag vid behandlingen av motsvarande fråga för signalregementets del under arméns avlöningsanslag anfört.

Såsom i det föregående anförts fann jag mig vid behandlingen av marinmyndigheternas tidigare kaderökningsförslag böra förorda, att ställningstagandet till detsamma inskränktes till att avse allenast det närmaste budgetåret. Ej heller till det nu föreliggande förslaget är jag beredd att fatta ståndpunkt i vidare mån än i vad detsamma avser den närmaste framtiden eller med andra ord budgetåret 1941/42. Härtill bidrager främst, att de krav en blivande ny försvarsordning kan komma att ställa i marinorganisatoriskt hänseende ännu icke låta sig med säkerhet överblickas.

I avvaktan på resultatet av pågående utredningar rörande marinorganisationen finner jag mig nu icke heller kunna tillstyrka, att särskilda beställningar beräknas vare sig för de i marinchefens skrivelse den 11 februari 1941 omnämnda inspektörsbefattningarna eller för cheferna för Västkustens, Norrlands-kustens och Öresunds marindistrikt. Däremot anser jag mig böra föreslå, att dels för tillgodoseende av ett allmänt föreliggande behov av officersbeställningar för mera krävande uppgifter och dels med hänsyn till önskvärdheten av att bibehålla proportionen mellan antalet beställningar i olika grader 3 nya beställningar för kommandörkaptenen av 1. graden och 4 dylika beställningar av 2. graden upptagas för nästa budgetår. — Vad beträffar antalet nytillkommande kaptens- och löjtnantsbeställningar finner jag mig, med utgångspunkt från marinstabschefens förenämnda, av marinförvaltningen tillstyrka förslag — vilket såsom av det förut sagda framgår upptager 34 kaptens- och 41 löjtnantsbeställningar — men med hänsyn tagen till föreliggande möjligheter i rekryteringshänseende böra föreslå inrättandet av 32 nya kaptens- och 37 nya löjtnantsbeställningar. Av de nytillkommande kaptensbeställningarna beräknas en för tjänstgöring vid försvarsväsendets radioanstalt i enlighet med chefens för försvarsstaben i det föregående berörda förslag. — Vidkommande de ifrågasatta kaderökningarna inom underofficers- och manskapsgraderna kan jag ansluta mig till det av marinmyndigheterna härutinnan framlagda förslaget, vilket i denna del huvudsakligen bygger på det ökade personalbehov, som blir en följd av nybyggnader och moderniseringar av fartyg. På grund härav och med beaktande av det utav chefen för försvarsstaben anmälda behovet av personal ur flottan för försvarsväsendets radioanstalt tillstyrker jag, att en ökning kommer till stånd med 2 förrådsförvaltare, 42 flaggunderofficerare, 78 underofficerare av 2. graden, 79 flaggkorpraler, 311 furirer, 44 korpraler och 479 meniga.

I detta sammanhang torde för riksdagen böra anmälas, att Kungl. Maj:t efter förslag av chefen för marinen den 7 februari 1941 medgivit, att, i syfte att underlätta manskapsrekryteringen, finge vid flottans sjömanskårer intill den 1 juli 1941 finnas över stat anställda meniga i lönegraden Ma 1 till ett antal av högst 225 mot åtnjutande av samma förmåner som å stat anställda; härav föranledda kostnader skulle bestridas av vederbörligt anslag å förskottsstat.

I enlighet med det anförda kommer personalförteckningen att för flottans del omfatta följande ordinarie beställningar (befattningar), nämligen:

<i>Officerare.</i>	284 flaggunderofficerare
4 flaggmän	499 underofficerare av 2. graden
2 kommandörer Ob 2	
3 kommandörer Ob 1	<i>Manskap.</i>
3 kommandörer Oa 6	424 flaggkorpraler
22 kommandörkapteners av 1. graden	160 högbåtsmän
23 kommandörkapteners av 2. graden	1,511 furirer
170 kapteners	229 korpraler
169 löjtnanter	2,646 meniga
30 fänrikar	
	<i>Musikpersonal.</i>
	2 musikdirektörer
<i>Underofficerare.</i>	
21 förrådsförvaltare	<i>Civil personal.</i>
	5 expeditionsvakter.

Kustartilleriet.

Innevarande budgetårs stat för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl. upptager ordinarie beställningar för 136 officerare, därav 1 generalsperson, chef för kustartilleriet (Ob 3), 1 överste, kommandant i Vaxholms fästning (Ob 2), 2 regementschefer (Ob 1), 1 chef för Gotlands kustartilleriförsvär, tillika chef för Gotlands kustartillerikår (Oa 6), 6 överstelöjtnanter, 11 majorer, 47 kapteners, 49 löjtnanter och 18 fänrikar; 191 underofficerare, därav 15 förrådsförvaltare, 68 flaggunderofficerare och 108 underofficerare av 2. graden; 1,011 fast anställda av manskapet, därav 75 flaggkorpraler, 190 furirer, 161 korpraler och 585 meniga; samt 2 musikdirektörer (Oa 2 eller Oa 3).

I skrivelse den 10 augusti 1940 till marinförvaltningen rörande kustartilleriets medelsbehov för nästa budgetår har chefen för kustartilleriet — under erinran om den plan för kustartilleriets kaderökningar under budgetåren 1940/41—1943/44, för vilken närmare redogjorts i propositionen nr 159/1940 I. (sid. 104—113) — anförde i huvudsak följande:

Såvitt avsåge budgetåret 1940/41 hade förenämnda plan av statsmakterna godkänts. Emellertid hade numera vissa omständigheter tillkommit, som påkallade en revision av planen i övrigt. En ytterligare ökning av kustartilleriets personalkader vore sålunda numera erforderlig, främst för att tillgodose det ökade behov av personal, som uppstått genom sedermera slutförda eller planerade materielanskaffningar.

I anslutning till det anförda har chefen för kustartilleriet under hänvisning till särskild skrivelse i ämnet framlagt ett reviderat kaderökningsprogram för budgetåren 1941/42—1943/44. Såvitt avser personal för bemanning m. m. av nytillkommen materiel innefattar detta program för nästa budgetår 1 major.

8 kaptener, 9 löjtnanter, 2 fänrikar, 12 flaggunderofficerare, 16 underofficerare av 2. graden, 8 flaggkorpraler, 38 furirer, 32 korpraler samt 110 meniga. — Vidare borde enligt nämnde chefs nu ifrågavarande skrivelse en förstärkning av stabspersonalen i kustartilleriets chefsexpedition åvägbringas genom placering därstädes av en nytillkommande majorsbeställning.

Vad chefen för kustartilleriet sålunda anfört har marinförvaltningen i sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår biträtt.

Sedermera har chefen för marinen i sin förenämnda skrivelse den 11 februari 1941 framlagt förslag om vissa tillägg till och påskyndande av den av chefen för kustartilleriet i det föregående berörda kaderökningsplanen för kustartilleriet. Detta förslag bygger på vissa av marinmyndigheterna verkställda utredningar, vilka givit vid handen, dels att en ytterligare materielanskaffning vore erforderlig för att giva kustartilleriet avsedd effektivitet, dels att som följd därav men även för att kunna i tillräcklig grad tillgodose bemanningen av redan förefintliga försvarsanstalter en ytterligare utökning av personalen vore erforderlig. Chefens för marinen framställning i denna del utmynnar i förslag om en organisatorisk uppdelning av chefskapet över Gotlands kustartilleriförsvär och Gotlands kustartillerikår på två beställningar, högre löneställning för kommendanten i Älvsborgs fästning samt kaderökningar för nästa budgetår utöver det i det föregående redovisade programmet med 2 överstelöjtnanter, 1 major, 8 kaptener, 10 löjtnanter, 4 fänrikar, 5 flaggunderofficerare, 6 underofficerare av 2. graden, 8 flaggkorpraler, 62 furirer, 52 korpraler och 186 meniga.

I anslutning till vad jag anfört i det föregående vid behandlingen av flottans personalfrågor är jag icke heller beträffande kustartilleriet beredd att taga ståndpunkt till de framlagda förslagen i annan mån än i vad de avse budgetåret 1941/42, liksom jag i nuvarande läge icke anser mig kunna tillstyrka förslag, som kunna föregripa en mera allsidig prövning av den framtida omfattningen av försvarskrafterna. Härav följer, att jag icke för närvarande kan biträda det i skrivelsen den 11 februari 1941 framförda förslaget i fråga om utökningen av kustartilleriet i personellt hänseende under nästa budgetår. Ur de synpunkter jag nyss anfört finner jag däremot hinder icke möta mot ett genomförande i obeskuert skick av de av chefen för kustartilleriet framlagda och av marinförvaltningen i dess medelsframställning för budgetåret 1941/42 biträdda förslaget till kaderökningar för kustartilleriet under samma budgetår.

Jag tillstyrker därför, att kustartilleriets ordinarie beställningshavare för nästa budgetår utökas med följande beställningar, nämligen 2 majorer, 8 kaptener, 9 löjtnanter, 2 fänrikar, 12 flaggunderofficerare, 16 underofficerare av 2. graden, 8 flaggkorpraler, 38 furirer, 32 korpraler och 110 meniga.

I enlighet härmed kommer personalförteckningen att för kustartilleriets del upptaga följande ordinare personal:

*Officerare.**Underofficerare.*

- 1 generalsperson.
- 1 överste Ob 2.
- 2 överstar Ob 1.
- 1 chef för Gotlands kustartilleri-försvar.
- 6 överstelöjtnanter.
- 13 majorer.
- 55 kapten.
- 58 löjtnanter.
- 20 fänrikar.

- 15 förrådsförvaltare.
- 80 flaggunderofficerare.
- 124 underofficerare av 2. graden.

Manskap.

- 83 flaggkorpraler.
- 228 furirer.
- 193 korpraler.
- 695 meniga.

Musikpersonal.

- 2 musikdirektörer.

Mariningenjörkåren.

Den för budgetåret 1940/41 fastställda staten för mariningenjörkåren upptager följande ordinarie beställningshavare, nämligen 1 marinöverdirektör, 3 marindirektörer av 1. graden, 4 marindirektörer av 2. graden, 11 förste mariningenjörer, 7 mariningenjörer av 1. graden och 10 mariningenjörer av 2. graden ävensom 4 specialingenjörer av 1. graden, 11 specialingenjörer av 2. graden samt 8 specialingenjörer av 3. graden.

Beträffande antalet egentliga mariningenjörer har marinförvaltningen i sin skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår inledningsvis erinrat om den plan för utökning av antalet dylika ingenjörer, som upptogs till behandling i propositionen nr 159/1940 L (sid. 114—123). Enligt denna plan i dess slutgiltiga utformning borde för budgetåret 1940/41 tillkomma beställningar för 1 marindirektör av 2. graden, 2 förste mariningenjörer, 2 mariningenjörer av 1. graden samt 1 mariningenjör av 2. graden. Vidare har ämbetsverket framhållit, att, efter därom i förenämnda proposition gjord hemställan, antalet nya egentliga mariningenjörer för innevarande budgetår bestämdes till 1 marindirektör av 2. graden, 1 förste mariningenjör, 1 mariningenjör av 1. graden samt 1 mariningenjör av 2. graden, innebärande en minskning i förhållande till marinmyndigheternas förslag med 1 förste mariningenjör och 1 mariningenjör av 1. graden.

I anslutning härtill har marinförvaltningen i förenämnda framställning återgivit en av marinöverdirektören den 29 juli 1940 till chefen för marinen avlåten skrivelse i fråga om mariningenjörkårens personalbehov för nästkommande budgetår, vari marinöverdirektören anförde i huvudsak följande:

Sedan tidigare förslag om personalökningar för mariningenjörkåren avgivits hade förhållandena ändrat sig avsevärt i det att ny materiel beställts i stor omfattning för flottan och kustartilleriet. Behovet av ingenjörer för marinen syntes härigenom komma att växa avsevärt. Då detta behov i sin helhet ännu ej vore möjligt att överblicka, och dessutom ökningen av antalet egentliga mariningenjörer under de närmaste budgetåren ytterst vore beroende av rekryteringsmöjligheterna, måste ökningen likväl nu begränsas. Ur dessa synpunkter syntes den för budgetåret 1941/42 möjliga ökningen av antalet egentliga mariningenjörer utgöra 1 marindirektör av 2. graden, 2 förste mariningenjörer, 1 mariningenjör av 1. graden och 1 mariningenjör av 2. graden.

Till ifrågavarande förslag hava chefen för marinstaben och marinförvaltningen givit sin anslutning.

Sedermera har chefen för marinen i den i det föregående berörda skrivelsen den 11 februari 1941 såvitt nu är i fråga framlagt förslag om vissa ytterligare utökningar av antalet egentliga mariningenjörer i samband med en revision av gällande marinorganisation. Under framhållande att det tillfälliga utbildningssystem för mariningenjörer, för vars grunddrag redogjorts i propositionen nr 159/1940 L, icke visat sig motsvara förväntningarna, har chefen för marinen förordat en av marinöverdirektören anvisad rekryteringsmetod, innebärande direkt anställning vid mariningenjörkåren av därför lämpliga ingenjörer. En av marinöverdirektören verkställd undersökning hade givit vid handen, att åtminstone 7 ingenjörer med hänsyn till föregående verksamhet och under försvarsberedskapen fullgjord tjänstgöring vore väl kvalificerade för direkt anställning vid mariningenjörkåren. Genom en dylik anställning skulle sålunda ytterligare 7 beställningar vid kåren kunna besättas i början av budgetåret 1941/42. Enligt chefens för marinen mening borde icke samtliga ifrågavarande 7 beställningar läggas på den lägsta graden — mariningenjör av 2. graden — utan fördelas å beställningar för 1 marindirektör av 1. graden, 1 mariningenjör av 1. graden samt 5 mariningenjörer av 2. graden.

För egen del har jag med hänsyn till de forcerade materielanskaffningarna för marinens del funnit det vara en angelägenhet av vikt att i möjligaste mån förstärka mariningenjörkårens kader av egentliga mariningenjörer. Jag finner mig därför till en början böra biträda det i marinförvaltningens skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår framlagda förslaget om utökning under budgetåret 1941/42 av antalet dylika ingenjörer med 1 marindirektör av 2. graden, 2 förste mariningenjörer, 1 mariningenjör av 1. graden samt 1 mariningenjör av 2. graden.

Vidkommande chefens för marinen i skrivelse den 11 februari 1941 framförda förslag i förevarande hänseende har jag i och för sig intet att erinra mot den av nämnde chef föreslagna anordningen med direkt anställning av lämpliga ingenjörer vid mariningenjörkåren. Som sådan anställning i varje fall till en början endast läter kunna komma i fråga i den lägsta graden, mariningenjör av 2. graden, synes den på denna anordning uppbyggda kaderökningen böra begränsas till att avse dylika beställningar till det utav chefen för marinen i sådant avseende angivna antalet, eller 5. Nämnde chefs förslag om inrättande därutöver av 1 beställning för marindirektör av 1. graden och 1 beställning för mariningenjör av 1. graden — vilket förslag synes avse bibehållande av proportionerna mellan antalet högre och lägre beställningar vid kåren — torde däremot böra prövas först sedan överblick vunnits över resultatet av förenämnda extraordinära rekrytering.

Jag övergår härefter till behandling av frågan om antalet specialingenjörer vid mariningenjörkåren för budgetåret 1941/42.

I framställningen rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen — i huvudsaklig överensstämmelse med av marinöverdirektören i den i det föregående berörda skrivelsen den 29 juli 1940

framlagt förslag — hemställt, att antalet specialingenjörer för nästkommande budgetår måtte ökas med 2 specialingenjörer av 1. graden, 4 specialingenjörer av 2. graden och 3 specialingenjörer av 3. graden, varjämte 2 nuvarande beställningar för specialingenjör av 2. graden borde förändras till beställningar för specialingenjör av alternativt 1. eller 2. graden.

Beträffande motiveringen för angivna kaderökning må här återgivas följande: Det förslag till personalökningar budgetåret 1940/41 för specialingenjörernas vidkommande, som under år 1940 förelagts statsmakternas prövning — innefattande 1 specialingenjör av 1. graden, 1 av 2. graden och 2 av 3. graden — hade godtagits utom såvitt avsåge specialingenjören av 1. graden. Denna beställning vore fortfarande erforderlig och borde fördenskill inrättas från och med budgetåret 1941/42. För marinförvaltningens artilleriavdelning föreläge behov av 3 specialingenjörer, varav ytterligare 2 utöver tidigare befintliga såsom artilleriingenjörer och 1 såsom speciellt sakkunnig i avseende å gasskyddsfrågor. Ämbetsverkets minavdelning krävde tillgång till ytterligare 1 miningenjör, liksom elektrodetaljen inom verkets ingenjöravdelning vore i behov av ytterligare en elektroingenjör. För kustartilleriet föreläge i fredstid behov av 3 elektroingenjörer för vardera Vaxholms och Karlskrona fästning samt Gotlands kustartilleriförsvär. De sålunda för marinförvaltningen och kustartilleriet erforderliga 8 nya specialingenjörsbefattningarna borde för erhållande av lämpliga befordringsförhållanden fördelas med 1 beställning såsom specialingenjör av 1. graden, 4 beställningar såsom specialingenjör av 2. graden och 3 beställningar såsom specialingenjör av 3. graden. — Den föreslagna alternativa graderingen för två specialingenjörer i 1. eller 2. graden vore avsedd för stationsingenjörer, tillika chefer för örlogsvarvens byggnadsdepartement. Det vore önskligt att dessa befattningshavare, sedan de tillräckligt länge innehåft sin befattning för erhållande av kompetens och erfarenhet, erhöles en i förhållande till befattningen bättre avpassad tjänste- och löneställning utan att orättvisa i befordringshänseende vederforens övriga specialingenjörer.

Chefen för marinen har i sin förberörda skrivelse den 11 februari 1941 gjort framställning om ytterligare ökning med 5 specialingenjörer utöver det av marinförvaltningen tidigare äskade antalet. Ifrågavarande befattningshavare — varav 2 avsåges för tjänstgöring såsom artilleriingenjörer och 3 såsom elektroingenjörer — borde fördelas å 1 beställning såsom specialingenjör av 1. graden och 4 beställningar såsom specialingenjör av 3. graden.

Vid övervägande av frågan om ökning av antalet specialingenjörer har jag för min del funnit det vara välbetänkt att icke alltför hastigt utvidga antalet ingenjörer av denna kategori, särskilt i betraktande av att vissa av de befattningar som avses skola bestridas av de nya beställningshavarna måhända med fördel kunna beklädas med civila kontraktsanställda ingenjörer.

Med hänsyn härtill förordar jag, att antalet för budgetåret 1941/42 nyttkommande beställningar för specialingenjörer begränsas till 1 specialingenjör av 1. graden, 3 specialingenjörer av 2. graden samt 2 specialingenjörer av 3. graden. Det av marinöverdirektören framlagda förslaget om beredande av

en förmånligare löneställning för i befattning såsom stationsingenjör, chef för örlogsvarvs byggnadsdepartement, placerade specialingenjörer av 2. graden genom tillskapandet av två beställningar för specialingenjör i alternativt 1. eller 2. graden finner jag mig i betraktande av de med chefskap över byggnadsdepartement förenade arbetsuppgifterna och ansvar böra tillstyrka.

Som jag i övrigt icke förutsätter några ändringar beträffande mariningenjörkårens ordinarie personal för nästkommande budgetår, skulle kåren för nämnda budgetår komma att omfatta följande ordinarie beställningshavare, nämligen 1 marinöverdirektör, 3 marindirektörer av 1. graden, 5 marindirektörer av 2. graden, 13 förste mariningenjörer, 8 mariningenjörer av 1. graden och 16 mariningenjörer av 2. graden ävensom 5 specialingenjörer av 1. graden, 2 specialingenjörer av 1. eller 2. graden, 12 specialingenjörer av 2. graden och 10 specialingenjörer av 3. graden.

Marinintendenturkåren.

Staten för marinintendenturkåren för innevarande budgetår upptager följande ordinarie beställningar, nämligen 1 kommandör, chef för kåren, 3 kommandörkapten av 1. graden, 1 chef för marinens centrala beklädnadsverkstad, 8 kommandörkapten av 2. graden, 31 kapten, 18 löjtnanter och 5 fänrikar.

I sin skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 har marinförvaltningen beträffande marinintendenturkårens ordinarie personal inledningsvis erinrat om den fyraårsplan för utökning av berörda personal, för vilken närmare redogjorts i det vid propositionen nr 159 till 1940 års lagtima riksdag fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden. Berörda plan, vilken avsåg budgetåren 1940/41—1943/44, omfattade för budgetåret 1940/41 7 beställningar — 1 kommandörkapten av 2. graden, 1 chef för marinens centrala beklädnadsverkstad, 2 kapten och 3 löjtnanter — och för budgetåret 1941/42 3 beställningar, varav 1 för kapten och 2 för löjtnanter. För sistnämnda budgetår omfattade planen därjämte uppflyttning av en beställning för kommandörkapten av 2. graden till motsvarande beställning av 1. graden samt av en kaptensbeställning till kommandörkapstensbeställning av 2. graden. Den föreslagna ökningen innefattade emellertid icke personalökning, som kunde bli betingad av en eventuell bemanning av Älvsborgs fästning.

Under erinran att förenämnda kaderökningsplan såvitt avser budgetåret 1940/41 vunnit statsmakternas godkännande har chefen för marinintendenturkåren i skrivelse till marinförvaltningen den 30 augusti 1940 framlagt en utvidgad plan för marinintendenturkårens utökning för nästa budgetår, innefattande förslag om nyinrättande av följande beställningar, nämligen 1 kommandör (avsedd som chef för intendenturförvaltningen vid Sydkustens marindistrikt), 1 kommandörkapten av 2. graden (avsedd som chef för upphandlingscentralen vid Karlskrona örlogsvarv), 1 beställning i lönegraden Oa 4 (chef för marinens centrala intendenturförråd), 1 kapten (huvudsakligen avsedd såsom mobiliseringsofficer vid intendenturförvaltningen inom Ost-

kustens marindistrikt), 1 kapten (avsedd för en specialutbildad kontrollofficer för marinförvaltningens intendenturavdelning, beklädnadssektionen), 1 löjtnant (avsedd som expeditionsintendent och mobiliseringsofficer vid Väst-kustens marindistrikt) samt 1 löjtnant (avsedd som expeditionsintendent och mobiliseringsofficer vid Vaxholms kustartilleriregemente).

Härjämte innefattar chefens för marinintendenturkåren nu förevarande framställning jämväl förslag i fråga om uppflyttning i lönegradshänseende av åtskilliga beställningar vid kåren. Sålunda borde den nuvarande beställningen såsom kommandör och chef för kåren uppflyttas från lönegraden Oa 6 till lönegraden Ob 2 eller Ob 1, varjämte 3 beställningar som kommandörkapten av 2. graden borde uppflyttas till 1. graden (varvskamreraren vid Karlskrona örlogsvarv, chefen för kameralförvaltningen vid Sydkustens marindistrikt, fästningsintendenten i Vaxholms fästning eller stabsintendenten hos chefen för kustflottan) och 2 beställningar som kapten borde uppflyttas till kommandörkapten av 2. graden.

Beträffande de sålunda föreslagna förändringarna har chefen för marinintendenturkåren anfört i huvudsak följande:

Arbetsbördan för chefen för marinintendenturkåren i hans dubbla egenskap av chef för marinförvaltningens intendenturavdelning och chef för marinintendenturkåren vore synnerligen stor och hade under senaste åren ständigt ökat i omfattning även med bortseende av nuvarande utomordentliga förhållanden. Detta hade också tidigare av marinförvaltningen framhållits för Kungl. Maj:t bland annat i utlåtande över 1930 års försvarskommissions betänkande, där chefen för marinintendenturkåren föreslagits inplacerad i lönegrad O 7. Chefen för försvarsdepartementet hade emellertid i propositionen nr 225 till 1936 års riksdag utan underskattande av chefens för marinintendenturkåren stora arbetsbörda då icke ansett sig kunna förorda en höjning av befattningen. En omständighet, som icke borde förbises vid bedömandet av förevarande fråga, vore att genomförandet av vissa förändringar i lönegrader samt därav följande förändringar i tjänsteställning kommit att i realiteten innebära en deklassering av chefen för marinintendenturkåren från den ställning han tidigare innehaft, en deklassering som måste medföra en ingalunda önskvärd minskning av denne chefs auktoritet och möjligheter att föra framåt den viktiga tjänstegren han företrädde inom marinen. Med hänsyn till den påtagliga ökningen av chefens för marinintendenturkåren arbetsbörda och ansvar under åren efter 1936 syntes rättvisan kräva att han inplacerades i Ob 2 eller åtminstone Ob 1.

Chefen för Karlskrona örlogsvarv hade framhållit olägenheten av att en och samma person bestrede befattningarna såsom förrådsintendent och chef för upphandlingscentralen vid nämnda örlogsvarv. Med hänsyn till den i viss mån oförutsedda stora omfattning, som den centrala upphandlingsverksamheten vid varvet tagit, finge chefen för marinintendenturkåren föreslå, att en ny beställning inrättades för chefen för örlogsvarvets upphandlingscentral och att den befattningshavare, som nu förenade båda tjänsterna, skulle bibehålla befattningen såsom förrådsintendent.

Såsom motivering för höjning av befattningen som varvskamrerare vid Karlskrona örlogsvarv från Oa 4 till Oa 5 finge chefen för marinintendenturkåren åberopa ett uttalande av varvschefen vid detta örlogsvarv, vari hänvisades bland annat till det förhållandet, att varvskamreraren vore beslutande i kassaärenden och i denna egenskap hade ett redogörareansvar, som sträckte

sig vida utöver det som tillkomme annan vid marinens lokalförvaltningar kommanderad intendentur officer. Varvsdriften och den därmed sammanhängande ökningen utav varvets utgifter hade under de senare åren ständigt ökat i omfattning, vilken ökning även syntes bli bestående. Så t. ex. kunde framhållas att inkomster och utgifter i varvets medelsräkenskaper för budgetåret 1938/39 — således innan den förstärkta försvarsberedskapen intogs — uppgingo till ungefär 50,000,000 kronor. Det ekonomiska ansvar m. m., som tidigare vid inplacerandet av befattningen såsom varvskamrerare i Karlskrona i lönegrad Oa 4 åberopades hade således under de senare åren väsentligt ökat och motiverade numera mer än väl en placering i lönegrad Oa 5.

I marinförvaltningen hade preliminärt behandlats frågan om inrättande av ett centralt intendenturförråd för marinen och enär behovet av ett sådant snarast måste tillgodoses, hade i förslaget upptagits som chef för det centrala förrådet en beställningshavare med särskild beställning i lönegrad Oa 4. — För erhållande av befattning såsom kontroll officer vid marinförvaltningens intendenturavdelning borde upptagas en kapten, som erhållit specialutbildning företrädesvis inom textil- och läderbranschen. — Chefen för marinintendenturkåren finge slutligen framhålla, att det nu avgivna förslaget principiellt anslöte sig till 1936 års försvarsordning, varför hänsyn icke tagits till den kaderökning, som kunde bli betingad av en utvidgning av 1936 års försvarsordning.

Chefen för marinstaben har med avseende å den föreslagna löneställningen för chefen för marinintendenturkåren tillstyrkt, att denne placeras i lönegrad Ob 1. Vidare har chefen för marinstaben anfört att för befattningarna såsom varvskamrerare vid Karlskrona örlogsvarv och fästningsintendent i Vaxholms fästning borde avses befattningshavare av kommendörkapstens av 1. graden grad, och för befattningarna såsom sekreterare hos chefen för Karlskrona örlogsvarv och stabsintendent vid Ostkustens marindistrikt kommendörkapten av 2. graden. Befattningarna såsom chef för kameralkontoret vid Sydkustens marindistrikt och stabsintendent hos chefen för kustflottan borde fortfarande bestridas av beställningshavare i lönegrad Oa 4. För befattningen såsom chef för upphandlingscentralen vid örlogsvarvet i Karlskrona borde avses en kapten.

Marinförvaltningen har i ärendet anfört, att ämbetsverket ansåge att chefen för marinintendenturkåren borde erhålla en lönegradsplacering, som bättre än den nuvarande markerade betydelsen och omfattningen av hans arbetsuppgifter. Då chefen för arméns intendenturkår vore placerad i lönegraden Ob 3, syntes det marinförvaltningen riktigt, att chefen för marinintendenturkåren placerades i lönegraden Ob 2. Under åberopande härav och under erinran om vad marinförvaltningen anfört beträffande nämnde chefs löneställning i utlåtanden över försvarskommissionens betänkande och 1936 års lönekommittés betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente finge marinförvaltningen föreslå, att ifrågavarande beställningshavare placerades i lönegraden Ob 2. I övrigt biträdde marinförvaltningen chefens för marinstaben förslag i ämnet.

Över marinförvaltningens förslag beträffande marinintendenturkåren har *försvarsväsendets lönenämnd* efter remiss avgivit utlåtande och därvid anfört följande:

Vad först angår den föreslagna ändrade löneställningen för marinintendenturkårens chef, anser lönenämnden, att dennes nuvarande lönegradsplacering otvivelaktigt är väl låg särskilt med hänsyn till det honom åvilande chefskapet för den jämförelsevis stora marinintendenturkåren. Lönenämnden anser sig fördenskull kunna förorda, att denna chefsbefattning uppflyttas i högre lönegrad. I likhet med vad chefen för marinstaben föreslagit anser lönenämnden emellertid, att en uppflyttning av befattningen bör ske allenast till lönegrad Ob 1. En uppflyttning av befattningen till lönegrad Ob 2, såsom marinförvaltningen ifrågasatt, skulle enligt lönenämndens uppfattning medföra vissa konsekvenser i fråga om lönegradsplaceringen av andra chefsbeställningar såväl vid marinen som de andra försvarsgrenarna, varför nämnden icke anser sig kunna biträda marinförvaltningens förslag i denna del.

Beträffande de föreslagna uppflyttningarna av vissa regementsofficerare ävensom inrättandet av nya regementsofficersbeställningar vid marinintendenturkåren får lönenämnden framhålla, att marinintendenturkåren redan nu synes vara jämförelsevis väl tillgodosedd med dylika högre beställningar. Med hänsyn till de krav, som behöva ställas på innehavarna av de tjänster, som avses i marinförvaltningens framställning, och då ur befordringssynpunkt anledning icke föreligger till någon större ökning av antalet regementsofficersbeställningar, anser sig lönenämnden endast böra föreslå, att vid marinintendenturkåren ytterligare en beställning i lönegrad Oa 4 inrättas, avsedd för chefen vid marinens centrala intendenturförråd. Det ytterligare behov av intendenturofficerare, som kan anses föreligga, bör enligt lönenämndens mening tillgodoses genom ökning av kaptens- och löjtnantsbeställningarna. I detta sammanhang vill lönenämnden emellertid framhålla, att nämnden funnit den framlagda utredningen rörande utökning av marinintendenturkåren icke utgöra tillräckligt underlag för bedömande, huruvida icke vissa av de göromål, som nu utföras av intendenturofficerare, lämpligen kunna fullgöras av civil personal i lägre löneställning.

Slutligen har chefen för marinen i sin förevarande skrivelse den 11 februari 1941 hemställt om en utökning av den av marinförvaltningen i dess anslagsäskanden begärda personalförstärkningen med 1 kapten och 1 löjtnant, avsedda för tjänstgöring vid respektive Älvsborgs fästning och Gotlands kustartillerikår.

Vad först beträffar den av marinmyndigheterna påkallade förbättrade löneställningen för marinintendenturkårens chef framgår av den lämnade redogörelsen, att denna fråga sedan länge varit aktuell. Sålunda har spørsmålet dryftats i samband med genomförandet av 1936 års försvarsordning utan att dock därvid någon förändring i förevarande avseende kom till stånd. Jämväl vid den av statsmakterna genomförda militära löneregleringen 1939 upptogs frågan om chefens för marinintendenturkåren löneställning till omprövning. Sålunda uttalade 1936 års lönekommitté i sitt betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente (statens off. utredn. 1938: 55, sid. 63) följande:

Huruvida beträffande någon av de övriga nu till överstegraden hörande befattningarna en ändrad löneställning kan böra komma till stånd måste enligt kommitténs förmenande bli va i väsentlig mån beroende på de resultat, som vid den förutsatta — och beträffande vissa förvaltningsområden numera igångsatta — tjänsteförteckningsrevisionen kunna komma att framgå med avseende å sådana civila befattningar, vilka i fråga om nuvarande lönenivå samt i fråga om arbetsuppgifter och ställning inom förvaltningsorganisationen

kunna anses närmast jämförliga med ifrågasatt militära chefsbefattningar. Det må i detta sammanhang omnämnas, att under kommitténs överläggningar med de militära personalrepresentanterna från den sjömilitära representantens sida ifrågasatts, att till lönegraden Ob 1 skulle hänföras jämväl den nu i lönegraden O 6 placerade befattningen såsom chef för marinintendenturkåren. Då denne befattningshavares lönegradsplacering — som torde väsentligen betingas av hans ställning såsom avdelningschef i marinförvaltningen — överensstämmer med lönegradsplaceringen för vissa andra avdelningschefer inom nämnda ämbetsverk samt för vissa verkschefer inom civilförvaltningen, synes det kommittén icke lämpligt, att denna fråga upptagas till avgörande fristående från en prövning av löneställningen för nyss avsedda jämförliga befattningshavare.

Vad lönekommittén i denna del anfört föranledde icke någon erinran av föredragande departementschefen i det vid propositionen nr 245/1939 L med förslag till militärt avlöningsreglemente fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden. Ej heller riksdagen (skrivelse nr 426) hade något att erinra beträffande föreliggande spörsmål.

Emellertid måste i frågans nuvarande läge beaktas, att chefs för marinintendenturkåren ämbetsområde, som redan tidigare haft en sådan omfattning att frågan om en uppflyttning i lönegrad länge varit aktuell, numera utvidgats i högst väsentlig grad, ett förhållande som genom marinstridskrafternas betydande utökning också lär komma att bli i stort sett bestående. Att ämbetsområdets omfattning i och för sig motiverar en lönegradsplacering i lönegraden Ob 1, synes därför numera stå klart. Ett uppflyttande i denna lönegrad synes heller icke kunna få prejudicerande verkan i fråga om andra lönegradsplaceringar. Då den av lönekommittén omnämnda tjänsteförteckningsrevisionen ännu torde dröja åtskillig tid, finner jag mig i anslutning till vad lönenämnden anfört böra föreslå, att chefen för marinintendenturkåren från och med nästkommande budgetår uppflyttas från lönegrad Oa 6 till lönegrad Ob 1.

Vad härefter angår marinmyndigheternas förslag i övrigt rörande marinintendenturkårens personalfrågor anser jag mig icke kunna för närvarande tillstyrka större utvidgningar för nästkommande budgetår än att *dels* i enlighet med den av marinmyndigheterna föregående år framlagda planen antalet kaptensbeställningar ökas med 1 och antalet löjtnantsbeställningar med 2, *dels* i enlighet med samma plan en beställning för kommandörkapten av 2. graden utbytes mot en kommandörkapstensbeställning av 1. graden och en kaptensbeställning utbytes mot en beställning för kommandörkapten av 2. graden, *dels* slutligen i anledning av chefs för marinen framtällning den 11 februari 1941 en kaptensbeställning tillkommer, avsedd för Älvsborgs fästning. Med inrättande av den föreslagna särskilda beställningen som chef för ett centralt intendenturförråd för marinen torde tillsvidare böra anstå i avvaktan på förrådets organiserande och närmare erfarenheter i fråga om arbetsuppgifter och ansvar för den blivande förrådschefen.

Med den av mig sålunda föreslagna ökningen skulle marintendenturkårens beställningar för nästa budgetår fördela sig på följande sätt: 1 kommandör

(Ob 1), 4 kommandörkapten av 1. graden, 1 chef för marinens centrala beklädnadsverkstad, 8 kommandörkapten av 2. graden, 32 kapten, 20 löjtnanter och 5 fänrikar.

Marinläkarkåren.

Marinläkarkårens ordinarie beställningshavare för innevarande budgetår utgöras av 1 marinöverläkare, 3 förste marinläkare och 9 marinläkare av 1. graden.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 har marinförvaltningen icke ifrågasatt några ändringar i avseende å berörda personal. Däremot har chefen för marinen i sin i det föregående omnämnda skrivelse den 11 februari 1941 på anförda skäl hemställt att kåren för nästkommande budgetår måtte tillföras 1 förste marinläkare, avsedd för tjänstgöring å marinförvaltningens sanitetsavdelning samt 3 marinläkare av 1. graden, avsedda för Vaxholms kustartilleriregemente, Karlskrona örlogsstation och Västkustens marindistrikt.

För egen del är jag icke nu beredd att förorda några förändringar i fråga om marinläkarkårens ordinarie personal.

Marinens sjukhus i Karlskrona. Marinens poliskår.

Vidkommande under nu förevarande rubriker hänförlig ordinarie personal — 1 maskinist och 1 eldare av 1. klassen, respektive 2 polisöverkonstaplar, tillika poliskommissarier, 2 polisöverkonstaplar och 32 poliskonstaplar — förutsätter jag i likhet med marinförvaltningen icke någon ändring för nästa budgetår.

Marinens fasta undervisningsverk.

Under denna rubrik böra i enlighet med de ändrade grunderna för uppställningen av fjärde huvudtitelns avlöningsanslag upptagas de ordinarie befattningshavarna vid sjökrigshögskolan och sjökrigsskolan. Beträffande denna personal, vilken nu utgöres av vid sjökrigshögskolan 1 chef i lönegrad Oa 6 samt 1 expeditionsvakt och vid sjökrigsskolan 1 chef i lönegrad Oa 5, 1 expeditionsvakt och 1 vaktmästare, förutsätter jag för nästa budgetår icke någon ändring.

Från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra enligt den nya uppställningen av fjärde huvudtitelns avlöningsanslag förutom löner enligt löneplan utgå jämväl vissa av de i vederbörliga avlöningsreglementen omförmälda fasta lönetillägg och särskilda ersättningar. Såvitt avser marinen ifrågakomma härvidlag följande sådana tillägg och ersättningar, nämligen vikariatsersättning, felräkningspenningar, ansvarsarvode (MoR § 33 mom. 4), begravningshjälp, inkvarteringsersättning (MAR § 17, tillägsbestämmelserna till MAR, kap. 5 § 1 mom. 1), hyres- och ortstillägg åt visst manskap samt ersättning för tjänstgöring såsom riktare, plutonbefälhavare vid luftvärnsartilleri eller avståndsobservatör.

En detaljberäkning av löneutgifterna enligt löneplan för den i det föregående föreslagna ordinarie personalen för nästkommande budgetår slutar på cirka 18,300,000 kronor. De ytterligare förmåner som enligt vad nyss sagts skola utgå från förevarande anslagspost kunna beräknas till sammanlagt cirka 350,000 kronor. Slutsumman under denna anslagspost bör i enlighet därmed beräknas till $(18,300,000 + 350,000 =) 18,650,000$ kronor.

2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

Befattningar för pensionerad personal finnas för närvarande upptagna i staterna för chefen för marinen och vid marinstaben anställd personal, för flottans officerskår, underofficerskår och sjömanskår m. fl., för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl., för vid marinens sjukhus i Karlskrona anställd personal och för sjökrigsskolan, varjämte hela staten för sjörullföringsbefälhavare med biträden avser sådan personal. Det sammanlagda antalet arvodister uppgår för närvarande till 18 officerare och 66 underofficerare med sedvanliga arvoden å respektive 3,180 kronor och 2,130 kronor för år, dock att sjörullföringsbefälhavaren och sjörullföringsbiträdet i Stockholm uppbära högre arvoden å respektive 3,600 kronor och 2,340 kronor för år. De sammanlagda arvodeskostnaderna för innevarande budgetår uppgå i anslutning till det anförda till 198,450 kronor.

Marinstaben.

Vid marinstaben finnas för närvarande anställda 4 pensionerade officerare med arvode av 3,180 kronor och 4 pensionerade underofficerare med arvode av 2,130 kronor. Av officerarna tjänstgör en såsom bibliotekarie, under det att de tre övriga tjänstgöra såsom aktuarier å de olika avdelningarna inom staben, vilka äro fyra till antalet. På grund härav måste på en av stabens avdelningar aktuariefattningen uppehållas av en icke pensionerad officer. Chefen för marinstaben har i sin förenämnda skrivelse till marinförvaltningen anført, att med hänsyn till aktuariernas huvudsakliga sysselsättning — registrering och ordnande av hemliga handlingar, böcker etc. — det vore ett önskemål, att de som utförde detta arbete kunde kontinuerligt avses för denna tjänst under en längre tidsperiod, vilket önskemål sällan ginge att förverkliga vad beträffade personal på aktiv stat. Chefen för marinstaben hemställde därför, att för detta ändamål antalet pensionerade officerare måtte ökas med en. — Å marinstabens expedition tjänstgör vidare sedan länge en officer på aktiv stat såsom adjutant hos chefen för marinstaben. Nämnde chef har nu anført, att under årens lopp ifrågavarande officers arbete allt mera övergått till sådant expeditiönsarbete, som å övriga dylika expeditioner brukade utföras av särskild expeditiöns officer. Av flera skäl — främst önskemålet att frigöra personal på aktiv stat för sjöttjänst och andra rent militära uppgifter — hemställde chefen för marinstaben, att även för denna tjänst en pensionerad officer måtte avses. Med anledning därav har marinförvaltningen i det vid ämbetsverkets förenämnda skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 fogade förslaget till förteckning för pensionerad personal

i arvodesbefattning upptagit för marinstaben 6 officerare och 4 underofficerare.

I sin förenämnda skrivelse den 11 februari 1941 har chefen för marinen hemställt, att utöver det av marinstabschefen och marinförvaltningen för nästa budgetår begärda antalet arvoden för pensionerade officerare i arvodesbefattning vid marinstaben måtte inrättas två ytterligare dylika arvoden, det ena å 4,000 kronor för år, avsett för chefen för Sveriges frivilliga motorbåtskår, och det andra å 3,180 kronor för år, avsett för en aktuarie och expeditionsofficer. — Beträffande det ifrågasatta arvodet å 4,000 kronor för frivilliga motorbåtskårens chef har chefen för marinen framhållit, att arbetsuppgifterna för denne befattningshavare alltmör vuxit. Det syntes på grund härav ej möjligt för denne — pensionerad regementsofficer — att kunna upprätthålla ifrågavarande befattning samtidigt med civil befattning, utan det måste på ett eller annat sätt sörjas för att kårchefen erhöles sådan ersättning för sin för kårarbetet disponerade tid, att hans sammanlagda inkomst av pensionen och denna ersättning ungefär motsvarade den tidigare åtnjutna lönen. Det syntes med andra ord erforderligt att för kårchefen inrätta en särskild arvodesbefattning, varigenom ävenledes skulle kunna krävas, att kårchefen ständigt vore disponibel för med kårens angelägenheter sammanhängande arbete. För att åvägabringa, att tjänsten under alla förhållanden bleve en heltidstjänst, syntes man i organisatoriskt avseende böra förfara så, att kårchefen inplacerades i marinstaben för att där handlägga de med motorbåtskårens ledning sammanhängande ärendena samt för att i övrigt kunna tagas i anspråk för annat stabsarbete, i den mån hans tid det medgäve. — Såsom motivering för det begärda nya arvodet för ytterligare en aktuarie och expeditionsofficer vid marinstaben har anförts, att en av de nu befintliga arvodisterna helt tagits i anspråk för tjänstgöring å värnpliktsdetaljen, vadan även med den av marinförvaltningen ifrågasatta utökningen av antalet pensionerade officerare vid staben en av dess avdelningar komme att sakna aktuarie och expeditionsofficer.

Beträffande förslaget att anordna en särskild arvodesbefattning för chefen för Sveriges frivilliga motorbåtskår finner jag mig i princip kunna giva det samma min anslutning med hänsyn till arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som numera åvila denne chef. Då befattningen i fråga enligt gällande reglemente för motorbåtskåren tillsattes av Kungl. Maj:t efter av chefen för marinen och chefen för försvarsstaben gemensamt avgivet förslag, torde tillräckliga garantier föreligga för erhållande av lämpligast möjliga innehavare av befattningen i fråga. Arvudet synes dock böra bestämmas till det för mera kvalificerade arvodesbefattningar sedvanliga, eller 3,600 kronor för år. — Jämväl de till inrättande föreslagna expeditionsofficersbefattningarna finner jag mig böra tillstyrka.

I anslutning till vad jag nu anförat beräknar jag för nästa budgetår antalet pensionerade officerare vid marinstaben till 8, varav 1 med årsarvode å 3,600 kronor och 7 med årsarvode å 3,180 kronor, samt antalet underofficerare oförändrat till 4.

Flottan.

Av pensionerad personal i arvodesbefattning vid flottan finnas för närvarande 4 officerare och 35 underofficerare.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 har marinförvaltningen i förevarande hänseende inledningsvis erinrat, att vid vartdera av Sydkustens och Ostkustens marindistrikt funnes i kontorsbiträdesbefattning vid vederbörlig intendenturförvaltnings expedition med avlöning från sakanslag anställd en pensionerad underofficer. Ifrågavarande befattningshavare borde beredas anställning såsom arvodister och i samband härmed indragning ske av respektive kontorsbiträdesbefattningar. För intendenturförvaltningens expedition vid Sydkustens marindistrikt krävdes därjämte ytterligare en arvodesbefattning för pensionerad underofficer, avsedd för besiktning av beklädnadspersedlar m. m. — För Västkustens marindistrikt hade chefen för nämnda distrikt hemställt om inrättande av arvodesbefattningar för en pensionerad officer, expeditionsofficer, och fem pensionerade underofficerare i olika befattningar. Innan frågan om marindistriktets fredsorganisation blivit löst ansåge sig marinförvaltningen ej kunna taga ståndpunkt till ifrågavarande förslag i vidare mån än att ämbetsverket tillstyrkte inrättande av den begärda expeditionsofficersbefattningen.

I överensstämmelse med det anförda har marinförvaltningen för nästa budgetår beräknat antalet arvodister vid flottan till 5 officerare och 38 underofficerare.

I sin förenämnda skrivelse den 11 februari 1941 har chefen för marinen hemställt, att antalet pensionerade underofficerare i arvodesbefattning för nästa budgetår måtte ökas med 12 utöver vad marinförvaltningen enligt den i det föregående lämnade redogörelsen tillstyrkt. Till stöd för ifrågavarande framställning åberopas i marinchefens skrivelse svårigheterna att uppsätta underofficersutbildad stampersonal i tillräckligt snabb takt och som följd härav önskvärdheten att kunna frigöra stampersonalen från administrativa göromål till förmån för annan verksamhet.

För egen del vill jag biträda marinförvaltningens förslag om ökning av flottans arvodister för nästa budgetår med 1 officer och 3 underofficerare. Beträffande chefens för marinen förslag finner jag detsamma i och för sig beaktansvärt; dock synes den föreslagna personalökningen i nuvarande läge väl hög. Intill dess närmare erfarenheter vunnits av det ifrågasatta frigörandet av stampersonal från administrativa uppgifter, synes ökningen för ifrågavarande ändamål av antalet pensionerade underofficerare i arvodesbefattning vid flottan böra begränsas till 8.

Jag tillstyrker därför, att antalet pensionerad personal i arvodesbefattning vid flottan budgetåret 1941/42 ökas med 1 officer och 11 underofficerare från nuvarande 4 respektive 35 till 5 respektive 46.

Kustartilleriet.

Å staten för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl. för innevarande budgetår äro upptagna arvodesbefattningar för 7 pensionerade officerare och 19 pensionerade underofficerare.

Efter därom av chefen för kustartilleriet framlagt förslag har marinförvaltningen i sin förenämnda skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår hemställt, att antalet nu ifrågavarande befattningshavare måtte ökas med *dels* 1 officer och 1 underofficer, avsedda för Älvsborgs fästning, *dels ock* 1 underofficer, fortifikationsutbildad, avsedd för tjänstgöring såsom förrådsunderofficer vid Gotlands kustartilleriförsvars fortifikationsförvaltning.

Som jag ej har något att erinra mot berörda förslag, beräknar jag för nästa budgetår antalet pensionerad personal i arvodesbefattning under förevarande rubrik till 8 officerare och 21 underofficerare.

Marinens sjukhus i Karlskrona.

Å staten för marinens sjukhus i Karlskrona är för innevarande budgetår uppfört ett arvode å 2,130 kronor för år till en pensionerad underofficer. Under framhållande att befattningen sedan dess tidigare innehavare avgått icke kunnat återbesättas samt att marinförvaltningen medgivit, att i stället en civil befattningshavare, sjukhusuppbördsman, finge under budgetåret 1940/41 anställas vid sjukhuset mot åtnjutande av ej mindre avlöning enligt 17:e lönegraden MEx än även i arvodesförteckningens B-kolumn uppfört arvode å 240 kronor för år, har marinförvaltningen hemställt, att det för den pensionerade underofficeren avsedda arvodet måtte slopas och ersättas med en extra ordinarie befattning i lönegrad MEo 15 för kontorsskrivare av 1. klass.

I utlåtande över denna framställning har *försvarsväsendets lönenämnd* framhållit, att då frågan om en eventuell omorganisation av marinens sjukhus i Karlskrona för närvarande vore under övervägande, varigenom bland annat ifrågasatts, att sjukhuset skulle ingå såsom en del av länslasarettet i Karlskrona, lönenämnden ansåge, att med inrättandet av den föreslagna kontorskrivarbefattningen borde tills vidare anstå.

Med hänsyn till vad lönenämnden sålunda anfört torde marinförvaltningens framställning i förevarande avseende ej föranleda åtgärd och följaktligen ett arvode å 2,130 kronor för år fortsättningsvis upptagas för en pensionerad underofficer vid marinens sjukhus i Karlskrona.

Sjökrigsskolan.

Beträffande vid sjökrigsskolan anställd pensionerad personal i arvodesbefattning — 1 expeditiionsunderofficer, tillika kassör med årsarvode av 2,130 kronor — förutsättes ingen ändring för nästkommående budgetår.

Sjörullföringsbefälhavare med biträden.

Denna personalkategori, vilken för närvarande är sammanförd å en särskild stat, omfattar 1 sjörullföringsbefälhavare i Stockholm, arvode 3,600 kronor, 2 sjörullföringsbefälhavare i landsorten, arvode 3,180 kronor, 1 sjörullföringsbiträde i Stockholm, arvode 2,340 kronor samt 5 sjörullföringsbiträden i landsorten, arvode 2,130 kronor.

Marinförvaltningen har i sin förenämnda skrivelse angående sjöförsvarets

medelsbehov för budgetåret 1941/42 icke ifrågasatt någon ändring beträffande ifrågavarande personal. I anslutning till det vid behandlingen i det föregående av flottans ordinarie personal framlagda förslaget om inrättande av beställningar på stat för bestridandet av befattningarna såsom chef för respektive Norrlandskustens och Öresunds marindistrikt har chefen för marinen i sin förberörda skrivelse den 11 februari 1941 föreslagit, att för befattningarna såsom sjörullföringsbefälhavare i Härnösand och Malmö borde avses arvodesanställda pensionerade officerare. I fråga om Norrlandskustens marindistrikt har chefen för marinen särskilt erinrat om att med den utveckling av försvarsanstalterna vid kustartilleriförsvaret inom Hemsö fästning, som måste anses erforderlig, fästningens kommandant icke gärna kunde med sin verksamhet förena befattningen såsom sjörullföringsbefälhavare.

Som jag emellertid på sätt i det föregående angivits icke för närvarande är beredd att taga ställning till frågan om en ändring av marindistriktsorganisationens personaluppsättning, kan jag icke nu förorda det av chefen för marinen i förevarande avseende framlagda förslaget om nya befattningar för sjörullföringsbefälhavare i Härnösand och Malmö. Vid sådant förhållande torde några ändringar i avseende å antalet sjörullföringsbefälhavare med biträden icke böra komma till stånd under nästa budgetår.

I anslutning till det anförda torde å personalförteckningen för pensionerad personal i arvodesbefattning för budgetåret 1941/42 böra uppföras 2 arvoden à 3,600 kronor, 22 arvoden à 3,180 kronor, 1 arvode à 2,340 kronor samt 78 arvoden à 2,130 kronor och under anslagsposten till pensionerad personal i arvodesbefattning för nästa budgetår upptagas ett belopp av $(2 \times 3,600 + 22 \times 3,180 + 2,340 + 78 \times 2,130 =)$ 245,640 kronor, eller i avrundat tal 245,000 kronor.

3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar.

För avlöningar till extra ordinarie fänrikar är för innevarande budgetår beräknat ett belopp av 120,000 kronor. Vidkommande medelsbehovet i förevarande avseende för budgetåret 1941/42 har marinförvaltningen i sin förberörda skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov anført följande:

Från marinstaben har inhämtats att för nästkommande budgetår antalet extra ordinarie fänrikar vid flottan kan beräknas enligt följande. Antalet extra ordinarie fänrikar är för närvarande 20. Dessa beräknas kvarstå i sina befattningar till mitten av januari 1942. I mitten av mars 1941 beräknas tillkomma 17 nya extra ordinarie fänrikar, vilka beräknas kvarstå hela nästkommande budgetår. Därrest snabbare officersutbildning fortfarande skall äga rum, kunna vidare eventuellt 40 nya extra ordinarie fänrikar beräknas tillkomma under mars 1942.

Chefen för kustartilleriet har uppgivit, att han beräknar antalet extra ordinarie fänrikar under budgetåret 1941/42 till 29, därav 17 nyutnämnda.

Vidare har chefen för marinintendenturkåren uppgivit följande. För närvarande funnes 4 extra ordinarie fänrikar. Dessutom torde 3 fänrikar i marinintendenturkårens reserv komma att överföras till aktiv stat och sannolikt inplaceras i nuvarande extra ordinarie fänrikskurs från och med november 1940. Antalet extra ordinarie fänrikar bleve då 7, vilka förväntades bliva ordinarie i februari 1942. Under februari 1941 tillkomme 3 extra ordinarie

fänrikar, som förväntas bli ordinarie i februari 1943. Därest den snabbare officersutbildningen komme att bibehållas även för följande kurser, komme 6 extra ordinarie fänrikar att utnämnas i februari 1942, annars med den vanliga utbildningstiden omkring den 1 oktober 1942.

Under åberopande av vad sålunda anförts beräknar marinförvaltningen att under nästkommande budgetår skall finnas omkring 70 extra ordinarie fänrikar. Lönerna till dessa beräknar marinförvaltningen till i runt tal 240,000 kronor.

Emot det av marinförvaltningen beräknade antalet extra ordinarie fänrikar för budgetåret 1941/42 har jag intet att erinra. Med tillämpning av sedvanliga beräkningsgrunder torde emellertid de för nämnda antal uppskattade lönekostnaderna kunna minskas till 210,000 kronor, med vilket belopp sålunda torde böra räknas för nästa budgetår.

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Med tillämpning av de principer, som angivits under arméns motsvarande anslagspost uppföras under förevarande anslagspost följande delposter, nämligen extra ordinarie tjänstemän, viss icke-ordinarie personal vid mariningenjörkåren, viss icke-ordinarie personal vid marinläkarkåren, betjäningsspersonal m. fl., musikelever samt tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

a. Extra ordinarie tjänstemän.

Marinstaben.

För marinstaben är för närvarande upptagen en grundavlöningspost å 4,320 kronor för avlöning åt ett e. o. kontorsbiträde samt för extra skrivhjälp m. m. — För nästa budgetår har marinförvaltningen i anslutning till ett av chefen för marinstaben framlagt förslag hemställt, att för nämnda stab måtte beräknas ytterligare *dels* en extra ordinarie tjänsteman i lönegrad MEo 8 för stabens fotografi- och filmdetalj, avsedd att ersätta en nu till tjänstgöring därstädes kommenderad högbåtsman, *dels ock* en automobilförare i lönegrad MEo 6 för marinstabschefens automobil, vilken med hänsyn till rådande personalbrist icke lämpligen kunde betjänas av personal ur sjömanskåren.

Försvarsväsendets lönenämnd har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot inrättandet av berörda båda befattningar. Den för marinstabens fotografi- och filmdetalj avsedda befattningen i lönegrad MEo 8 syntes därvid kunna benämnas fotograf, på sätt fallet vore beträffande jämförlig befattning vid flygvapnet.

Även jag biträder marinförvaltningens förslag och upptager därför under marinstaben — förutom det förut befintliga kontorsbiträdet, vilket torde böra upptagas i lönegrad MEo 4 — 1 fotograf (MEo 8) och 1 automobilförare. Sistnämnda befattningshavare torde emellertid i likhet med försvarsstabens automobilförare böra placeras i lönegrad MEo 5.

Kustartilleriets chefsexpedition.

Beträffande nämnda expeditions nuvarande extra ordinarie personal — 2 kontorsbiträden (MEo 4) — förutsättes icke någon ändring för nästa budgetår.

Ostkustens marindistrikt.

Utöver vid detta marindistrikt för närvarande anställd extra ordinarie personal — vid marindistriktsstaben 2 kontorsbiträden (MEo 4) samt vid kameralkontoret 2 kontorsskrivare av 2. klass (MEo 13), 1 förste kontorist (MEo 10), 1 kontorist (MEo 8), 1 kanslibitråde (MEo 7) samt 3 kontorsbiträden (MEo 4) — har marinförvaltningen för nästa budgetår föreslagit tillkomsten vid marindistriktsstaben av 3 befattningar för telefonvakter av 1. klass (MEo 4) samt 1 automobilförare (MEo 6).

Ifrågavarande förslag, varöver *försvarsväsendets lönenämnd* avgivit utlåtande såvitt avser nyssnämnda automobilförarbefattning och därvid biträtt förslaget i denna del, finner jag mig böra tillstyrka, dock att automobilföraren i enlighet med vad nyss anförts beträffande motsvarande befattning vid marinstaben torde böra placeras i lönegrad MEo 5. Jag beräknar sålunda marindistriktsstabens personal för nästa budgetår till 1 automobilförare, 2 kontorsbiträden och 3 telefonvakter av 1. klass.

Vaxholms fästning.

Beträffande vid denna institution anställd extra ordinarie personal, 1 kontorist (MEo 8) vid fästningsintendenturen, förutsätter jag icke någon ändring för budgetåret 1941/42.

Syd kustens marindistrikt.

Innevarande budgetår finnes vid Sydkustens marindistrikt anställd följande extra ordinarie personal, nämligen vid marindistriktsstaben 1 kanslibitråde (MEo 7) och 1 skrivbiträde (MEo 2), vid kameralkontoret 3 kontorsskrivare av 2. klass (MEo 13), 1 förste kontorist (MEo 10), 1 kontorist (MEo 8), 3 kanslibitraden (MEo 7), 2 kontorsbiträden (MEo 4) och 1 skrivbiträde (MEo 2) samt vid marinens sjukhus i Karlskrona 1 husmoder (MEo 9), 10 sjuksköterskor (MEo 7), 2 kontorsbiträden (MEo 4), 1 köksförestånderska (MEo 8) samt 2 eldare av 2. klassen (MEo 5). — För nästa budgetår har marinförvaltningen till en början ifrågasatt uppflyttning av marindistriktsstabens kanslibitråde till förste kontorist (MEo 10) samt av skrivbiträdet vid samma stab till kontorsbiträde (MEo 4). Till stöd för framställningen i denna del har marinförvaltningen åberopat, att kanslibiträdets arbetsuppgifter vore av den kvalificerade natur, som regelmässigt ålåg förste kontorist, samt att skrivbiträdesbefattningen för närvarande innehades av pensionerad underofficer, vilket vore mindre lämpligt, varför ett utbyte mot en kontorsbiträdesbefattning borde äga rum efter underofficerens under loppet av innevarande budgetår inträffade avgång från skrivbiträdestjänsten.

Beträffande personaluppsättningen vid kameralkontoret har marinförvaltningen erinrat, att Kungl. Maj:t den 30 augusti 1940 medgivit, att för uppehållande av befattningen såsom kassör vid kameralförvaltningen inom Sydkustens marindistrikt finge från och med den 1 oktober 1940 tillsvidare under förstärkt försvarsberedskap, dock högst till och med den 30 juni 1941, anställas en civil extra tjänsteman med avlöningsförmåner enligt 18:e lönegraden i löneplanen MEx; och skulle härav föranledda kostnader be-

stridas av den under anslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. upptagna anslagsposten för tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m. I anslutning härtill har marinförvaltningen hemställt, att för ifrågavarande anställningshavare måtte från och med nästkommande budgetår beräknas en extra ordinarie befattning i 18:e lönegraden.

Vidkommande slutligen de extra ordinarie befattningarna vid marinens sjukhus i Karlskrona har jag vid behandlingen av frågan om antalet arvoden för pensionerad personal i det föregående angivit, att jag icke kan biträda ett av marinförvaltningen framlagt förslag om inrättande vid nämnda sjukhus från och med budgetåret 1941/42 av en befattning för extra ordinarie kontorskrivare av 1. klass i lönegrad MEO 15 i stället för en för pensionerad underofficer avsedd arvodesbefattning. Härutöver har marinförvaltningen under åberopande av de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilade ett av sjukhusets kontorsbiträden, hemställt att denna tjänst måtte utbytas mot en kontoristbefattning i lönegraden MEO 8.

Försvarsväsendets lönenämnd har i avgivet utlåtande tillstyrkt, att förenämnda skrivbiträdestjänst vid marindistriktsstaben utbytes mot en kontorsbiträdesbefattning i lönegrad MEO 4, men ansett tillräckliga skäl ej föreligga för den föreslagna uppflyttningen av kanslibiträdestjänsten därstädes till befattning såsom förste kontorist. Med hänsyn till att frågan om ändrad organisation av marinens sjukhus i Karlskrona ännu ej blivit avgjord har lönenämnden ansett sig icke kunna tillstyrka, att i nuvarande läge någon ändring i löneställningen för ifrågavarande kontorsbiträde vidtages.

I överensstämmelse med vad lönenämnden sålunda anført tillstyrker jag, att skrivbiträdesbefattningen vid marindistriktsstaben utbytes mot en kontorsbiträdesbefattning. Vidare torde den vid kameralkontoret nu såsom extra befattningshavare i lönegrad MEX 18 anställde kassören från och med nästa budgetår beredas extra ordinarie anställning i samma lönegrad. I övrigt förutsätter jag icke någon ändring beträffande marindistriktets extra ordinarie personal för nästa budgetår.

Karlskrona örlogsstation.

Beträffande härunder hänförlig extra ordinarie personal, 2 husmödrar av 1. klass och 3 biträdande husmödrar, förutsätter jag ej någon ändring för nästa budgetår.

Västkustens marindistrikt.

Den vid Västkustens marindistrikt placerade extra ordinarie personalen med avlöning från avlöningsanslaget utgöres för närvarande av 1 husmoder av 2. klass (MEO 6) och 1 biträdande husmoder (MEO 4). För nästa budgetår torde denna personal i enlighet med marinförvaltningens förslag böra utökas med 1 sjuksköterska (MEO 7).

Vad härefter angår den extra ordinarie personalen med lön från avlöningsanslaget vid *Älvsborgs fästning*, *Vaxholms* och *Karlskrona kustartilleriregementen* samt *Gotlands kustartillerikår* förutsätter jag ingen ändring för nästkommande budgetår.

Sjökrigsskolan.

Å staten för sjökrigsskolan finnes för närvarande uppförd en skrivbiträdesbefattning i lönegrad MEo 2. Marinförvaltningen har föreslagit, att berörda befattning för nästa budgetår borde uppflyttas till kanslibiträdesbefattning i lönegrad MEo 7. Såsom huvudskäl härför har anförts, att det vore meningen att skrivbiträdet, som tidigare huvudsakligen sysslat med skrivmaskinsgöromål, skulle anförtros skötandet av sjökrigsskolans registratur. — *Försvars- väsendets lönenämnd* har för sin del icke framställt någon erinran mot den föreslagna lönegradsplaceringen av ifrågavarande befattningshavare. I avvaktn på närmare erfarenheter i fråga om ökningen av arbetsuppgifternas omfattning och beskaffenhet vill jag för egen del förorda, att den nu befintliga skrivbiträdesbefattningen ändras till en kontorsbiträdestjänst i lönegrad MEo 4.

Vad slutligen angår under *marinens poliskår* för närvarande uppförda extra ordinarie tjänstemän, 6 poliskonstaplar i lönegrad MEo 9, förutsätter jag i likhet med marinförvaltningen icke någon ändring härutinnan för nästa budgetår.

I anslutning till det anförda beräknar jag kostnaderna för grundlön och avlöningsförhöjningar för marinens extra ordinarie personal med avlöning från avlöningsanslagen till 279,315 kronor. I enlighet med de ändrade grunderna för avlöningsanslagens uppställning böra från denna post bestridas — förutom lön — de i 18—22 samt 36—39 §§ militära icke-ordinariereglementet omnämnda fasta lönetillägg och särskilda ersättningar ävensom begravningshjälp, dock att förekommande reseersättningar, tjänstgöringstraktamenten samt ersättningar för flyttningskostnad torde böra utgå av marinens anslag till reseersättningar m. m. Beträffande sjukvård har jag vid behandlingen av marinens anslag till sjukvård i årets statsverksproposition (punkten 67) under en särskild anslagstitel beräknat medel för sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet. De fasta lönetillägg och särskilda ersättningar, som i enlighet med det anförda böra avföras å förevarande anslagspost, torde icke vara av den storleksordning, att de påverka anslagsberäkningen, vadan förevarande delpost torde kunna upptagas med nyssnämnda belopp, 279,315 kronor, eller avrundat 280,000 kronor.

b. Viss icke-ordinarie personal vid mariningenjörkåren.

Å den för budgetåret 1940/41 gällande staten för mariningenjörkåren äro under rubriken B. Personal med arvoden uppförda 5 extra mariningenjörer med arvoden enligt 14:e löneklassen löneplanen C i 1927 års officersavlöningsreglemente, 5 mariningenjörsstipendiater med arvoden av 1,740 kronor samt slutligen 8 (under halva budgetåret endast 2) marinunderingenjörer med arvoden enligt 9:e löneklassen förenämnda löneplan C.

Vad först beträffar antalet extra mariningenjörer och mariningenjörsstipendiater för budgetåret 1941/42 har marinförvaltningen i sin förenämnda skrivelse anført, att denna fråga vore beroende av i vad mån den förstärkta

försvarsberedskapen komme att fortfara och dispens för tidigare befordran befundes lämplig för respektive befattningar. Med hänsyn till ovissheten i nämnda hänseenden har marinförvaltningen för nästa budgetår räknat med oförändrat antal extra mariningenjörer och mariningenjörsstipendiater, eller 5 av varje kategori.

Vidkommande antalet marinunderingenjörer under budgetåret 1941/42 har marinförvaltningen framhållit, att under nämnda budgetår torde krävas arvoden för dels 2 underingenjörer, förordnade från den 1 juli 1941 under ett halft år, dels 4 underingenjörer, förordnade från den 1 oktober 1941 under tre kvarts år och slutligen 6 underingenjörer från tillfälligt utbildningssystem, förordnade från den 1 januari 1941 under ett år. Med hänsyn härtill har marinförvaltningen upptagit arvoden för sammanlagt 12 marinunderingenjörer. — I förenämnda skrivelse den 11 februari 1941 har chefen för marinen med hänsyn till det vid behandlingen av mariningenjörskårens ordinarie personal i det föregående berörda extraordinära rekryteringssystemet med direktanställning i stammen av mariningenjörer anfört, att det av marinförvaltningen upptagna antalet marinunderingenjörer för nästa budgetår kunde minskas till 8.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för innevarande budgetår upptog marinförvaltningen arvoden till marinunderingenjörerna till belopp motsvarande lönen i 16:e löneklassen av löneplanen Ca i militära avlöningsreglementet. För egen del ansåg jag mig såsom framgår av propositionen nr 159/1940 L (sid. 122) för det dåvarande icke kunna tillstyrka annan avvägning av arvodet än den, som angivits enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut. Enligt nämnda beslut skulle till marinunderingenjörerna utgå arvoden motsvarande lönen i 9:e löneklassen löneplanen C i 1927 års officersavlöningsreglemente. Jag förutsatte emellertid, att marinförvaltningen i samband med avgivandet av sina medelsäskanden för budgetåret 1941/42 skulle inkomma med ett motiverat förslag rörande omräkning av de ifrågavarande arvoden.

I anslutning till nyssnämnda uttalande har nu marinförvaltningen i sina medelsäskanden för sjöförsvaret för nästa budgetår framlagt utredning och förslag beträffande ifrågavarande lönespörsmål och därvid anfört i huvudsak följande:

Marinunderingenjör förordnades i sådan beställning i allmänhet samma år ingenjörsexamen avlades. Förordnandet gällde under ett och ett halft år, varefter utnämning till mariningenjör av 2. graden i reserven ägde rum. Efter att hava tillhört reserven under ett och ett halft år och därunder innehaft viss föreskriven civil anställning, vore vederbörande kompetent att söka anställning som mariningenjör av 2. graden på aktiv stat.

Enligt tidigare gällande bestämmelser rörande mariningenjörskårens rekrytering förutsattes för erhållande av kompetens för anställning såsom mariningenjör på stat *dels* två års tjänstetid som mariningjörsstipendiat mot åtnjutande av arvode och med skyldighet till viss civil anställning, *dels* ock två års tjänstgöring i befattning såsom extra mariningenjör. I förhållande till den nu gällande rekryteringsgången över marinunderingenjör- och reservanställning under sammanlagt tre år krävde sålunda det äldre systemet med stipendiat- och extra mariningenjörsanställning en tid av fyra år för kompe-

tens till anställning på stat. Jämfört med en marinunderingenjör ägde en extra mariningenjör vid erhållande av förordnande i dylik befattning större erfarenhet än en marinunderingenjör på grund av sin tvååriga tjänstetid som stipendiat. Med hänsyn härtill borde marinunderingenjör under tiden för sin tjänstgöring vid marinen åtnjuta lägre avlöning än extra mariningenjör men större ekonomiska förmåner än mariningenjörsstipendiat kunde påräkna under stipendiattiden, varunder tjänstgöringsskyldighet icke föreläge annat än under större rustningar m. m. Jämfördes löneförmåner enligt gällande bestämmelser för nu ifrågavarande olika kategorier vid tjänstgöring i Karlskrona — den normala tjänstgöringsorten — med utgångspunkt från indexläget den 1 oktober 1940 och från en antagen inkomst av 3,000 kronor från civil anställning för mariningenjörsstipendiat under stipendiattiden erhöles följande belopp:

extra mariningenjör	kronor 7,116
mariningenjörsstipendiat	» 5,192
marinunderingenjör	» 5,101

Bestämdes i stället marinunderingenjörs löneförmåner enligt 16:e löneklassen löneplanen Ca av militära avlöningsreglementet erhöles vid nyssnämnda indexläge ett belopp av 5,692 kronor. Då marinunderingenjörsbeställningarna avsåges skola bibehållas, medan befattningarna för mariningenjörsstipendiaterna komme att avvecklas inom de närmaste åren, borde i anslutning till det anförda arvodet för marinunderingenjör bestämmas på sistnämnda sätt.

Försvarsväsendets lönenämnd har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot marinförvaltningens ifrågavarande förslag.

Med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen finner jag mig böra tillstyrka marinförvaltningens förslag i fråga om marinunderingenjörernas löneställning. Som jag ej heller i övrigt har något att erinra mot ämbetsverkets förslag, beräknar jag för nästa budgetår arvoden för extra mariningenjörer och mariningenjörsstipendiaterna på samma sätt och till samma antal som för innevarande budgetår, medan arvoden till marinunderingenjörerna beräknas enligt löneklassen Ca 16 med 2 arvoden under ett halft år och 6 under ett år.

I överensstämmelse med det anförda beräknar jag kostnaderna för nästa budgetår under förevarande delpost till 78,294 kronor, eller i avrundat tal 78,000 kronor.

c. Viss icke-ordinarie personal vid marinläkarkåren.

Å staten för marinläkarkåren äro för innevarande budgetår under rubriken B. Personal med arvoden upptagna 20 arvoden för marinläkare av 2. graden samt 10 arvoden för marinläkarstipendiaterna. De sammanlagda arvodeskostnaderna för berörda personal äro i staten beräknade med ett belopp av 68,100 kronor.

Såsom framgår av propositionen nr 159/1940 L (sid. 127) beräknade marinförvaltningen i sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1940/41 en ökning av marinläkarkåren med 4 marinläkare av 2. graden samt 2 marinläkarstipendiaterna. Berörda ökning, som i propositionen tillstyrktes och sedermera godkändes av riksdagen, utgjorde den första delen av ett av marinmyndigheterna framlagt förslag om ökning av marinläkarkåren

med sammanlagt 11 läkare under budgetåren 1940/41—1941/42. — För nästa budgetår har nu marinförvaltningen i anslutning till ett av marinöverläkaren framlagt och av chefen för marinstaben biträtt förslag ifrågasatt en höjning av berörda kaderökningss totalsumma från 11 till 12 genom inrättande för nästa budgetår av 4 befattningar för marinläkare av 2. graden och 2 befattningar för marinläkarstipendiater. Höjningen motiveras huvudsakligen under hänvisning till nyförvärv av fartyg för flottans räkning.

Detta förslag lämnar jag min anslutning och beräknar därför för nästa budgetår arvoden till dels 24 marinläkare av 2. graden, dels ock 12 marinläkarstipendiater, medförande en sammanlagd arvodeskostnad av 88,920 kronor.

Under staten för marinläkarkåren är uppförd en förslagsvis beräknad post å 15,000 kronor för dagarvoden å 12 kronor till marinläkare av 2. graden och marinläkarstipendiater under tjänstgöring i land. Denna post, som torde böra inräknas i förevarande anslagspost, har marinförvaltningen för nästa budgetår föreslagit höjd till 35,000 kronor med hänsyn därtill, att för budgetåret 1938/39 anslagsbelastningen i förevarande avseende uppgått till 31,000 kronor. Häremot torde intet vara att erinra. Medelsbehovet under förevarande delpost uppgår i enlighet med det anförda till $(88,920 + 35,000 =)$ 123,920 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 125,000 kronor.

d. Betjäningsspersonal m. fl.

På motsvarande sätt som skett under arméns anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppföras under ovanstående rubrik vissa för närvarande å B-kolumnen i marinens arvodesförteckning upptagna arvoden till personal, som intager en med extra ordinarie tjänstemän likartad ställning. Till denna kategori höra 1 eldare vid befälhavande amiralens i Sydkustens marindistrikt ämbetsbyggnad (arvode 1,570 kronor), 2 eldare vid värmeledningen i Karlskrona kustartilleriregementes stadskasern (arvoden å 3,476 kronor) samt 1 kokerska å Kungsholms fort (arvode 660 kronor jämte fri bostad). — Till förevarande rubrik hava ock överförts vissa å staten för marinens sjukhus i Karlskrona under rubriken D. Betjäningsspersonal redovisade anställningshavare. För avlöning åt denna personal ävensom för bestridande av vissa hyresersättningar, semesterlön, sjuklön och övertidsersättningar åt samma personal har under sjukhusets stat till chefläkarens vid sjukhusets förfogande ställts en obetecknad anslagspost å 52,800 kronor. Denna betjäningsspersonals anställnings- och avlöningsförhållanden äro för närvarande reglerade i kollektivavtal. Dessa synas för framtiden lämpligen böra regleras på samma sätt som enligt vad som framgår av årets statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 149) avses skola ske vid arméns garnisonssjukhus. De närmare bestämmelser härutinnan, som må finnas erforderliga, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag i ämnet av marinförvaltningen, framdeles utfärda. I anslutning till vad jag anfört beträffande föreliggande spörsmål i avseende å arméns garnisonssjukhus torde medel för avlöning åt betjäningsspersonalen vid marinens sjukhus i Karlskrona böra beräknas förslagsvis, varjämte — därest annan anställningsform än den nu-

varande skulle komma att beredas personalen i fråga före utgången av nästa budgetår — det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrift därom, att kostnaderna för avlöning åt samma personal må bestridas med anlitande av under förevarande delpost sålunda beräknade medel. I enlighet med marinförvaltningens förslag torde dessa medel böra beräknas till 54,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande delpost torde i anslutning till det anförda böra beräknas till 63,182 kronor, eller i avrundat tal 65,000 kronor.

e. Musikelever.

För innevarande budgetår är medelsbehovet i förevarande avseende beräknat till 3,600 kronor för flottan och 1,800 kronor för kustartilleriet, eller sålunda tillhopa 5,400 kronor, med vilket belopp torde böra räknas jämväl för nästkommande budgetår.

f. Tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

Den häremot svarande anslagsposten till tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m. under marinens avlöningsanslag för innevarande budgetår är utförd med 12,000 kronor. I likhet med marinförvaltningen beräknar jag förevarande delpost för nästa budgetår till samma belopp, 12,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal utgör sålunda $(280,000 + 78,000 + 125,000 + 65,000 + 5,400 + 12,000 =)$ 565,400 kronor.

5. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.

Nu ifrågavarande arvoden finnas för närvarande upptagna *dels* å flera olika stater nämligen: för chefen för marinen och vid marinstaben anställd personal, för flottans officerskår, underofficerskår och sjömanskår m. fl., för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, marinens ecklesiastikstat och marinens poliskår, för sjökrigshögskolan, för sjökrigsskolan och för marinens underofficersskolor, *dels ock* i kolumn A i förteckningen över vissa i stat icke uppförda arvoden m. fl. ersättningar.

Ifrågavarande arvoden hava nu överförts till den härför avsedda förteckningen tillika med vissa nytillkommande arvoden under särskilda underrubriker för olika institutioner, kårer etc.

Beträffande *marinstaben* har marinförvaltningen i utlåtande den 17 december 1940 över en av chefen för marinen gjord framställning om permanent tjänstgöring för marinattachén vid Kungl. Maj:ts beskickning i Helsingfors hemställt, att den för ortstillägg m. m. till marinattachéer under marinstaben beräknade posten å 40,000 kronor måtte höjas till 49,000 kronor. Häremot har jag intet att erinra.

I avseende å *sjökrigshögskolan* upptog marinförvaltningen i sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov de under nämnda skola hänförliga arvoden med allenast beräknade belopp i avvaktan på slutförandet av en pågående utredning om ändrad organisation av skolan. Sedan chefen för *sjökrigshögskolan* med skrivelse den 30 september 1940 framlagt slutgiltiga medelsbehovsberäkningar för *sjökrigshögskolan*, grundade på ett av nämnde chef utarbetat, den 6 juli samma år dagtecknat betänkande med förslag till en partiell omorganisation av skolan, har marinförvaltningen i skrivelse den 6 december 1940 gjort härav föranledd framställning i ämnet. Som detta förslag i huvudsak berör allenast förevarande anslagspost samt anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde det vara lämpligt att i nu förevarande sammanhang framlägga förslaget huvudpunkter.

Om bakgrunden för omorganisationssträvandena på ifrågavarande område av den högre militära undervisningen har marinförvaltningen anfört, att erfarenheten visat nödvändigheten av en omläggning av undervisningen i *sjökrigshögskolan* för att bibringa skolans elever de kunskaper, som numera måste fordras av högskoleutbildade officerare. Främst hava, framhåller marinförvaltningen vidare, olägenheterna visat sig beträffande stabsutbildningen, vars otillräckliga omfattning länge stått klar. Detta gäller i främsta rummet *sjöofficerslinjen*; för *kustartilleriofficerarnas* del har sedan en del år tillbaka denna stabsutbildning i allmänhet varit sammanförd med viss teknisk utbildning, varigenom mera vidgad blick på olika problem kunnat bibringas eleverna än som varit fallet vid den kortare och mindre omfattande utbildningen för *sjöofficerarna*. I fråga om *sjöofficersutbildningen* bör därför göras en omläggning av stabsutbildningen från ett- till tvåårig. Frågan om de tekniska linjernas i högskolan utsträckande till tvååriga är ävenledes aktuell. Artillerikursen är sedan länge tvåårig och det rationellaste vore att jämväl för de andra linjerna utöka utbildningstiden med ett andra år.

Chefen för *sjökrigshögskolan* har i sitt förenämnda betänkande den 5 juli 1940 karakteriserat omorganisationsförslaget såsom avseende en rationalisering och modernisering av undervisningen vid högskolan och i anslutning därtill sammanfattat förslagets huvudpunkter på följande sätt:

1) införande i timplanerna för samtliga kurser av tider för (redan nu bedrivna) extra föreläsningar och gymnastik- och idrottsövningar;

2) lättande av elevernas arbete i allmänna kursen genom borttagande av undervisning i ryska språket, varigenom antalet veckotimmar nedbringas till 25 och ökad tid vinnes för elevernas självstudier i andra ämnen;

3) införande av tvåårig stabskurs även för *sjöofficerare* i förening med sådan omläggning av stabskursen för *kustartilleriofficerare*, att större utrymme lämnas för allmänbildande och allmänmilitära ämnen på bekostnad av vissa tekniska (s. k. nyckel-) ämnen, varigenom också stabsutbildningen för *sjö- och kustartilleriofficerare* bringas till närmare inbördes överensstämmelse; samt

4) införande i de tekniska kurserna av undervisning (gemensamt med stabskursen) i ämnet stats- och förvaltningskunskap.

Beträffande den ordning, i vilken omorganisationen borde genomföras, framhåller marinförvaltningen följande:

Till vissa delar äro förslagen av sådan natur, att en närmare prövning därav bör komma till stånd i ett vidare sammanhang, vilket lämpligen torde böra ske i samband med den under utredning varande frågan om ny marinorganisation. I andra avseenden har det åter visat sig önskvärt att den föreslagna omläggningen av utbildningen tillämpas redan från och med hösten 1941. Chefen för marinen har därför i skrivelse den 27 november 1940 anmodat ämbetsverket att till grund för anslagsberäkningen för sjökrigshögskolan under nästkommande budgetår lägga sjökrigshögskolechefens ovannämnda här bifogade skrivelse den 30 september 1940 med undantag för vad i densamma anföres om uppförande av vissa lärare på sjökrigshögskolans stat.

För egen del vill jag förorda, att det av marinmyndigheterna framlagda förslaget till omorganisation av undervisningen vid sjökrigshögskolan lägges till grund för anslagsberäkningen i förevarande hänseende för nästa budgetår. Ett slutligt ställningstagande till omorganisationsförslaget i övrigt — varutinnan det torde ankomma på Kungl. Maj:t att ensam fatta beslut — torde böra ske i ett senare sammanhang.

Vad beträffar omorganisationens inverkan på den för sjökrigshögskolan fastställda kostnadsramen har jag inledningsvis erinrat, att i sådant avseende i huvudsak allenast ifrågakomma vissa justeringar beträffande arvoden utöver lön till ordinarie beställningshavare (arvoden åt militära lärare) samt arvoden och övriga ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t (arvoden åt civila lärare). Vissa föreslagna mindre jämkningar beträffande beräkningen av anslagen till reseersättningar m. m., undervisningsmateriel m. m., övriga expenser m. m. äro icke av den storleksordning att de påkalla ändringar av de för nämnda anslag i 1941 års statsverksproposition gjorda beräkningarna.

Vad angår sjökrigshögskolans andel av posten arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie beställningshavare, så har marinförvaltningen för nästa budgetår beräknat denna andel till sammanlagt 31,115 kronor. Härvid har med nedan angivna undantag räknats med oförändrade grunder för arvodenas utgående eller 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet per vecka av ett till 25 veckor beräknat arbetsår. — För läraren i stabs-tjänst räknas med ett med 490 kronor för år förhöjt arvode på grund av ökat arbete med applikatoriska övningar. I arvoden åt repetitörer räknas med ett sammanlagt behov av 3,000 kronor för år, innebärande en ökning av 450 kronor, vilken motiverats med att de arvoden som med nuvarande medelsttildelning kunnat tilldelas vederbörlande visat sig vara alltför knappa. Slutligen har förefintligt arvode å 400 kronor för år till instruktör i gymnastik och idrott överflyttats till posten till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t.

Emot de sålunda föreslagna ändringarna har jag intet att erinra.

Beträffande *sjökrigsskolan* har marinförvaltningen för nästa budgetår utgått från oförändrade grunder för vederbörliga arvoden samt i enlighet med av chefen för skolan framlagt förslag förutsatt två kurser å sjöofficerslinjen, båda uppdelade i parallellavdelningar, två kurser å kustartillerilinen, varav

en uppdelad i parallellavdelningar, två kurser å marinintendentslinjen, en kurs om två parallellavdelningar å reservofficerslinjen, flottan, en kurs å reservofficerslinjen, kustartilleriet, och en kurs å reservintendentslinjen. Arvodena för skolan ha upptagits i enlighet med vad sålunda anförts och i överensstämmelse med gällande föreskrifter för undervisningen vid skolan och uppgå till ett sammanlagt belopp av 49,796 kronor.

Under rubriken *Marinens underofficersskolor* har marinförvaltningen upptagit de å nu gällande stat för nämnda skolor uppförda arvoden å 600 kronor till instruktionsofficerare och instruktionsingenjörer samt arvoden å tillhoppa 3,000 kronor för instruktionsunderofficerare vid flottans underofficersskola, varvid utöver redan förefintliga 4 dylika arvoden vid kustartilleriets underofficersskola beräknats ytterligare 2 med hänsyn till den av kustartilleriets utökning föranledda utvidgningen av denna skola. Marinförvaltningens förslag i denna del vill jag biträda.

Slutligen har marinförvaltningen under rubrik *Särskilda utbildningskurser m. m.* upptagit vissa för närvarande under marinens undervisningsanslag uppförda arvoden till ledare och lärare vid fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat och värnpliktiga läkare vid marinen å tillhoppa 3,000 kronor.

I anslutning till vad i det föregående anförts beräknar jag posten arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän till 177,329 kronor.

6. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

De arvoden och särskilda ersättningar, för vilka kostnaderna böra beräknas under förevarande anslagsrubrik, återfinnas *dels* i kolumn B av gällande arvodesförteckning, *dels* ock i staterna för chefen för marinen och vid marin-staben anställd personal, flottans officerskår, underofficerskår och sjömanskår m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, marinens ecklesiastikstat och marinens poliskår, vid marinens sjukhus anställd personal, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan och marinens underofficersskolor m. m.

Utöver sålunda redan befintliga arvoden torde *dels* vissa av andra anslag än avlöningsanslaget utgående arvoden böra hit överflyttas, *dels* ock vissa nya arvoden tillkomma.

I enlighet med förslag i ämnet av marinförvaltningen torde sålunda de hittills enligt årliga beslut av Kungl. Maj:t från flottans övningsanslag utgående arvoden å numera respektive 1,800 och 150 kronor till fartygsuttagningskommissionens sekreterare och vaktmästare böra överflyttas hit. Likaså torde under marinens sjukvårdsanslag beräknade arvoden för föreståndarna vid tandpoliklinikerna vid Stockholms och Karlskrona örlogsstationer å respektive 5,000 kronor och 6,360 kronor böra överflyttas till förevarande anslagspost.

Vad beträffar nytillkommande arvoden har marinförvaltningen — under åberopande av vad ämbetsverket anført i sin hemliga framställning rörande

sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 — till en början hemställt, att ett nu befintligt arvode å 260 kronor för tillsyningsman vid marinens radiostation måtte utbytas mot två arvoden å tillhopa 240 kronor för tillsyningsmän vid vissa radioanläggningar inom Ostkustens marindistrikt. Ett nytt arvode å 120 kronor föreslås vidare för en tillsyningsman för motsvarade anläggning inom Sydkustens marindistrikt.

För tillsyningsmän m. fl. vid befästningar, kruthus m. m. enligt särskild fördelning i arvodesförteckningen upptagna belopp under Hemsö, Vaxholms, Karlskrona och Älvsborgs fästningar samt Gotlands kustartilleriförsvär å respektive 840, 5,880, 13,656, 3,210 och 1,440 kronor föreslås av skäl, som närmare angivits i nyssnämnda hemliga skrivelse höjda till respektive 1,260, 8,780, 16,556, 5,130 och 3,460 kronor.

Beträffande sjökrigshögskolan föreslår marinförvaltningen i anslutning till det under nästföregående anslagpost närmare berörda förslaget till omorganisation av skolan nya arvoden för lärare i finska, engelska, franska och tyska språken, beräknade efter 250 kronor för varje veckotimmes undervisning, varjämte nu beräknat anslagbelopp å 1,500 kronor till extra föreläsningar och övningar föreslås höjt till 2,400 kronor.

Beträffande marinens underofficerssskolor föreslås, att nu beräknat belopp av 9,488 kronor för timlärare vid flottans underofficerssskola i Stockholm höjes till 12,040 kronor med hänsyn till utvidgad undervisning därstädes, att motsvarande post vid kustartilleriets underofficerssskola höjes från nuvarande 14,330 kronor till 14,500 kronor, samt att nu beräknade belopp för viss radioutbildning vid flottan och kustartilleriet höjas från nuvarande (1,120 + 560 =) 1,680 kronor till (1,360 + 840 =) 2,200 kronor.

Som jag ej har något att erinra mot de förslag, för vilka i det föregående redogjorts, beräknar jag i överensstämmelse härmed anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till ett sammanlagt belopp av 203,000 kronor.

7. Sjötillägg m. m.

För sjötillägg, förekommande flygtillägg, representationspenningar under sjötjänstgöring samt dykeriersättning för ordinarie personal beräknar marinförvaltningen enligt under hand inhämtad uppgift för nästkommande budgetår ett belopp av 700,000 kronor. Emot denna beräkning torde intet vara att invända och jag beräknar därför anslagsposten till sjötillägg m. m. till nämnda belopp.

8. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat.

För ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår beräknat ett belopp av 80,000 kronor. I enlighet med marinförvaltningens förslag torde ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår böra beräknas till oförändrat belopp, 80,000 kronor.

9. Rörligt tillägg.

Med tillämpning av sedvanliga beräkningsgrunder skulle för rörligt tillägg för budgetåret 1941/42 erfordras ett belopp av cirka 2,970,000 kronor, vilket

belopp för utjämnande av avlöningsstatens slutsumma torde böra sättas till 2,969,271 kronor.

I enlighet med vad i det föregående anförts kommer det sammanlagda medelsbehovet under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att uppgå till $(18,650,000 + 245,000 + 210,000 + 565,400 + 177,329 + 203,000 + 700,000 + 80,000 + 2,969,271 =) 23,800,000$ kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid marinen ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid marinen, vilka komma att till riksdagen i särskild ordning överlämnas;

dels godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 18,650,000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	» 245,000
3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar, <i>förslagsvis</i>	» 210,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> :	
a) extra ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 280,000
b) viss icke-ordinarie personal vid mariningenjörkåren, <i>förslagsvis</i>	» 78,000
c) viss icke-ordinarie personal vid marinläkarkåren, <i>förslagsvis</i>	» 125,000
d) betjäningsspersonal m. fl., <i>förslagsvis</i>	» 65,000
e) musikelever	» 5,400
f) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., <i>förslagsvis</i>	» 12,000
5. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän	» 177,329

6. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	203,000
7. Sjötillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	»	700,000
8. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	80,000
9. Rörligt tillägg <i>förslagsvis</i>	»	2,969,271

Summa förslagsanslag kronor 23,800,000;

dels ock till Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 23,800,000 kronor.

FLYGVAPNET.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

88. Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.

[6.] Vid behandlingen i årets statsverksproposition av medelsbehovet under förevarande anslag hemställde jag under åberopande av vad jag anfört beträffande arméns och marinens motsvarande anslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på den proposition som senare komme att avlätas i ämnet, till avlöningar till aktiv personal m. fl. för nästkommande budgetår beräkna ett förslagsanslag av 14,200,000 kronor. Jag anhåller nu att i detta sammanhang få återkomma till anslaget i fråga. De principer för avlöningsanslagens ändrade uppställning och konstruktion, för vilka i det föregående redogjorts, kommer jag att jämväl vid behandlingen av flygvapnets avlöningsanslag i huvudsak följa.

Innan jag ingår på en närmare redogörelse för medelsbehovet under detta anslag för nästkommande budgetår, vill jag något uppehålla mig vid ett par spörsmål av mera allmän räckvidd. Till en början vill jag sålunda erinra om flygförvaltningens förslag om inrättande av ett centralförråd för intendenturmateriel, vilket omnämnts i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag under flygförvaltningens avlöningsanslag (sid. 44 o. f.). Flygförvaltningen har härom anfört följande:

Anskaffning av intendenturmateriel för fyllande av krigsbehovet har nödvändiggjort anordnande av ett centralförråd. Förrådet tillföres materiel, som anskaffas centralt och icke kan uppläggas i flygförbandens egna förråd. Dessutom uppläggas i centralförrådet vissa materialier för säkerställandet av visst ersättningsbehov i krig. Det tages jämväl i anspråk för lagring av persedlar och materiel för nya förband, vilkas behov måste i förväg planläggas, på det att förbanden vid uppsättningen skola kunna utan tidsutdräkt förses med nödig utrustning. För förrådets skötsel äro för närvarande anställda en uppbördsman (civil befattningshavare) samt två förrådsmän, vilkas avlöning bestrides av medel å förskottsstat. Denna anordning har betingats av att militär personal icke kunnat avses för nämnda tjänster och är av provisorisk natur. En övergång till en mera fast organisation är högeligen påkallad med hänsyn till förrådets storlek och utveckling. Förrådet lyder direkt under flygförvaltningen, men på grund av dess belägenhet och de löpande arbetenas omfattning är det förenat med svårigheter att utöva den omedelbara ledning, som tarvas för tjänstens behöriga gång. En utökning av flygvapnet kommer även att medföra ökning av förrådets verksamhet. För att förrådet skall kunna på bästa sätt fylla sin uppgift i organisationen, bör det ställas under kvalificerad ledning, som på eget ansvar har att under flygförvaltningen svara för förrådets skötsel och vård. Befattningen som förrådschef bör lämpligen tillsvidare kunna bestridas av pensionerad officer. Befattningens ansvar motiverar det högre arvodesbeloppet, 3,600 kronor, vilket belopp beräknats under anslaget till flygförvaltningen: avlöningar. Förrådsuppbörden bör

som hittills handhas av en uppbördsman. Uppbördens storlek och in- och utlämningarnas omfattning ställa stora krav på kompetens och lämplighet. För befattningen bör därför avses en förrädsförvaltare. Förrädsrådsmännens antal kan tillsvidare begränsas till tre. De böra beredas anställning på extra ordinarie stat.

Till frågan om förrädschefens löneförmåner och därmed även till frågan om inrättandet av ett centralförråd har jag vid behandlingen av flygförvaltningens avlöningsanslag tagit ståndpunkt. Den härav föranledda utökningen i övrigt av personal kommer jag att i det följande behandla under vederbörliga anslagsposter.

Flygförvaltningen har i sin skrivelse den 16 oktober 1940 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1941/42 erinrat, att eskaderchefen med stab enligt planerna för flygvapnets uppsättning skulle inrättas under budgetåret samt avgivit härav föranlett förslag till personalutökning. I skrivelse den 10 december 1940 med utlåtande över medelsäskandena för försvarsgrenarna har emellertid överbefälhavaren över rikets försvarskrafter härom anført, bland annat, att frågan sammanhänge med den framtida organisationen av den högsta försvarsledningen och behövde ytterligare utredas samt att resultatet av denna utredning borde avvaktas, innan förslag rörande eskaderstabens organisation framlades. I anledning härav anser jag mig icke nu böra framlägga förslag till inrättande av eskaderstab.

Vid sina personal- och anslagsberäkningar har flygförvaltningen — såsom jag i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag under punkten 98 inledningsvis anført — utgått från att under budgetåret 1941/42 skulle dels tillkomma en ny fjärrspaningsflottilj och en basorganisation i Övre Norrland, dels påbörjas uppsättningen av en ny bombflottilj. Denna utökning av flygvapenorganisationen har som bekant redan beslutats. Jag kommer därför att vid behandlingen av personal- och medelsbehoven under förevarande anslag taga hänsyn härtill. Härvid förutsätter jag emellertid, att den personal, som är avsedd för de nytillkommande förbanden, tillsättes endast i den mån oundgängligt behov av densamma förefinnes.

I anslutning till vad jag inledningsvis vid behandlingen av arméns avlöningsanslag anført, bör avlöningsstaten för flygvapnets ifrågavarande anslag upptaga följande anslagsposter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.
3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar.
4. Löner till viss kontraktsanställd civil personal.
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.
6. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.
7. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.
8. Flygtillägg m. m.
9. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat.
10. Rörligt tillägg.

I det följande kommer jag att vid behandlingen av flygvapnets avlöningsanslag följa den nämnda indelningen av avlöningsstaten.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Flygstaben.

Den för innevarande budgetår fastställda staten upptager följande ordinarie personal för flygstaben, nämligen: 1 expeditionsvakt i lönegraden A 5 och 1 kontorsbiträde i lönegraden A 4. Härutinnan ifrågasätter jag för nästkommande budgetår ingen ändring.

Personal vid flygvapnet.

Hit hänförliga militära beställningshavare återfinnas nu under den för innevarande budgetår fastställda staten för officerare, underofficerare och manskap m. fl. vid flygvapnet.

Av officerare (utom i intendenturbefattning) upptager nämnda stat — förutom chefen för flygvapnet — 209 beställningshavare, nämligen 2 överstar i lönegraden Ob 2, varav en souschef vid flygförvaltningen och en chef för flygstaben, 4 överstar i lönegraden Oa 6, 1 chef för flygkrigsskolan i lönegraden Oa 6, 10 överstelöjtnanter, 16 majorer, 78 kaptener, 75 löjtnanter och 23 fänrikar. I sin förberörda skrivelse den 16 oktober 1940 har flygförvaltningen föreslagit en av den utökade flygvapenorganisationen föranledd ökning av detta antal med 2 överstar, 2 majorer och 16 kaptener.

Flygförvaltningen har därjämte erinrat om att ämbetsverket i skrivelse den 30 augusti 1940 hemställt, att innehavare av befattning såsom flottiljchef från och med den 1 juli 1940 måtte hänföras till lönegraden Oa 6. I utlåtande över sistnämnda förslag har *försvarsväsendets lönenämnd* ansett sig icke böra motsätta sig detsamma med hänsyn till att vissa med flottiljchefer jämförliga kårchefer vid armén från och med den 1 juli 1940 uppflyttats i lönegraden Oa 6, dock att den av flygförvaltningen föreslagna uppflyttningen borde träda i kraft först från och med den 1 juli 1941.

I likhet med lönenämnden har jag ansett frågan om löneställningen för flottiljchefer böra upptagas till behandling först i förevarande sammanhang. — Den föreslagna utökningen av antalet majors- och kaptensbeställningar med 2 respektive 16 anser jag mig böra tillstyrka. Jämväl förslaget om utökning i övrigt och om inrättande av flottiljchefsbeställningar anser jag mig i princip kunna biträda. Det förefintliga behovet av 10 flottiljchefer bör därvid fyllas på det sätt, att 1 av de redan befintliga fyra och de 2 föreslagna nya överstebeställningarna samt 7 av de befintliga tio överstelöjtnantsbeställningarna avses för flottiljchefer. Den personalförteckning som kommer att föreläggas riksdagen för godkännande kommer härigenom att i denna del, såvitt avser beställningar i lönegraderna Oa 6 och Oa 5, upptaga 3 överstar, 10 flottiljchefer, 1 chef för flygkrigsskolan, samtliga i lönegraden Oa 6, och 3 överstelöjtnanter. I förhållande till ett av flygförvaltningen avgivet förslag till personalförteckning innebär detta en minskning av antalet beställningar i lönegraden Oa 6 med 2 och en motsvarande ökning av antalet överstelöjtnantsbeställningar. På-

pekas bör måhända, att flottiljchefernas upptagande i lönegraden Oa 6 icke medför, att samtliga skola erhålla överstes tjänstegrad; tjänstegradsfrågan bör nämligen i förevarande liksom i andra motsvarande fall bedömas för sig.

I antalet officerare i intendenturbefattning — i gällande stat upptaget med 1 överste, 1 överstelöjtnant eller major, 1 major, 1 major eller kapten och 10 kaptener — har föreslagits ökningar med 1 major, 3 kaptener och 3 löjtnanter. Därav har majoren avsetts såsom eskaderintendent. Av kaptenerna äro avsedda en för envar av den nya fjärrspaningsflottiljen, den till uppsättning föreslagna bombflottiljen och basorganisationen i Övre Norrland. Tillsättandet av löjtnanter i intendenturbefattning har flygförvaltningen motiverat med nödvändigheten av att personal som avsåges till innehavare av befattningar som flottiljintendenter före tillträdet genom praktisk tjänst vid flygvapnet bibringades de insikter och kunskaper som erfordrades för handhavande av intendenturtjänsten vid flygvapnet. Antalet löjtnantsbeställningar borde så avvägas, att såväl nytillkommande som på grund av avgång vakanta kaptensbeställningar kunde besättas genom befordran av innehavare av löjtnantsbeställningar.

På grund av vad i det föregående anförts beträffande eskaderstaben torde inrättandet av ytterligare en majorsbeställning, avsedd för eskaderintendenten, för närvarande icke vara erforderligt. Förslaget om ökning av antalet kaptensbeställningar finner jag mig däremot böra tillstyrka. På de skäl, som flygförvaltningen anført, biträder jag jämväl förslaget om inrättande av löjtnantsbeställningar. Dock anser jag mig för närvarande icke böra föreslå flera än 2 sådana beställningar.

För innevarande budgetår fastställdes antalet underofficerare till 153, därav 22 förrådsförvaltare, 47 fanjunkare och 84 sergeanter. Flygförvaltningen har för nästa budgetår föreslagit, att nämnda antal ökas med 24 beställningar, nämligen 5 förrådsförvaltare, 13 fanjunkare och 6 sergeanter. Av de föreslagna nya förrådsförvaltarbeställningarna avsåges två för den nya fjärrspaningsflottiljen, två för basorganisationen i Övre Norrland och en för centralförrådet. Flygförvaltningen har därjämte upptagit fråga om inrättande av beställningar som flottiljkassörer vid flygflottiljerna och vid flygkrigsskolan och i sådant hänseende hemställt om uppförande på stat av 11 flottiljkassörer i lönegraden UO 3.

Förslaget om inrättande av särskilda beställningar för flottiljkassörer finner jag mig icke kunna biträda. De föreslagna ökningarna i antalet underofficersbeställningar i redan befintliga grader anser jag mig däremot böra tillstyrka. För nästa budgetår föreslår jag därför uppförande å stat av underofficersbeställningar med 27 förrådsförvaltare, 60 fanjunkare och 90 sergeanter.

I fråga om manskap har flygförvaltningen i sin skrivelse den 16 oktober 1940 anført, att det för att flygförbanden skulle kunna tillföras kvalificerad personal för materielens skötsel och vård, vilket krävde flerårig utbildningstid, bleve nödvändigt att verkställa utökningen av manskapsstaterna snabbare än som föreslagits för officers- och underofficersstaterna samt att denna utökning uteslutande borde bliva beroende av tillgodoseendet av en lämplig

befordringsgång och möjligheterna att uppbringa manskapsskolorna till den omfattning, som erfordrades för utbildningen. Å stat för innevarande budgetår finnas upptagna 1,629 manskapsbeställningar, fördelade å 355 furirer, 402 korpraler och 872 vicekorpraler och meniga. Flygförvaltningen har nu för nästa budgetår föreslagit ökning av antalet furirer med 325 och korpraler med 393 samt minskning av antalet vicekorpraler och meniga med 117, d. v. s. i allt en ökning med 601 beställningar.

Därjämte har flygförvaltningen — under framhållande av önskvärdheten av att snarast möjligt erhålla tillräcklig tillgång till yrkeskunnig och rutinerad mekanikerpersonal — föreslagit inrättande av nya manskapsbeställningar i lönegraden Mb 1, från vilka rekryteringen av hantverkare hädanefter skulle kunna ske. Till dessa nya beställningar, vilka föreslagits skola benämnas överfurirer, skulle på visst sätt kvalificerade furirer kunna befordras. Under 1941/42 beräknades finnas 30 stycken till sådan befordran kompetenta furirer.

I utlåtande över sistberörda förslag har *försvarsväsendets lönenämnd* förklarat sig icke i princip hava något att däremot erinra.

Förslaget om inrättande av nya manskapsbeställningar i lönegraden Mb 1 finner jag mig, på i huvudsak samma skäl som jag anfört i fråga om förslaget att inrätta nya beställningar för regementsfurirer vid armén, icke kunna, i varje fall för närvarande, biträda. De föreslagna förändringarna i redan befintliga manskapsgrader finner jag mig däremot böra tillstyrka. Därvid torde det föreslagna antalet furirsbeställningar böra ökas med det antal, som av flygförvaltningen avsetts för befordran till överfurirer, d. v. s. 30. Jag föreslår fördenskull, att å personalförteckningen för budgetåret 1941/42 upptagas 710 furirs- och 795 korpralsbeställningar samt 755 beställningar för vicekorpraler och meniga.

Jag anser mig i detta sammanhang böra erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 oktober 1940, efter framställning i ämnet av flygförvaltningen, medgivit att, för tillgodoseende av rekryteringsbehovet, vid flygvapnet finge från och med den 1 november 1940 utöver i stat angivet antal anställas tillhopa högst 151 meniga, ävensom föreskrivit, att de sålunda överstatsanställda skulle åtnjuta samma förmåner som skulle hava tillkommit dem, därest de i vanlig ordning erhållit fast anställning.

I den för innevarande budgetår fastställda staten för officerare, underofficerare och manskap m. fl. vid flygvapnet finnas av civilmilitär personal upptagna 45 flygingenjörsbeställningar, 11 beställningar för flygläkare, varav 1 flygöverläkare och 10 flygläkare av 1. graden, samt beställningar för 9 verkmästare av 1. klassen, 7 verkmästare av 2. klassen samt 75 hantverkare. Jämväl i fråga om dessa beställningar har flygförvaltningen föreslagit utökningar.

Vad först beträffar flygingenjörsbeställningarna har flygförvaltningen föreslagit en av nytillkommande förband och behovet av ökat antal kontrollingenjörer motiverad ökning med 11 sådana beställningar. För närvarande äro flygingenjörsbeställningarna fördelade på 7 flygdirektörer, varav 2 av 1. och 5 av 2. graden, samt 38 flygingenjörer, därav 13 första-, 8 andra- och 17 tredje-gradstjänster. De 11 nya beställningarna har flygförvaltningen föreslagit för

delade på 2 flygdirektörer av 1. graden samt 3 flygingenjörer av 1., 2 av 2. och 4 av 3. graden.

Antalet flygläkare har flygförvaltningen föreslagit ökat med 2, av vilka en avses för den nya fjärrspaningsflottiljen och en för basorganisationen i Övre Norrland.

I fråga om teknisk personal innebär flygförvaltningens förslag en ökning med 2 beställningar för verkmästare av 1. klassen, 3 för verkmästare av 2. klassen och 14 för hantverkare. Såsom motivering härför har flygförvaltningen anfört, att det genom särskild utredning fastslagna behovet av teknisk personal betydligt överstege det antal som föreslagits för nästa budgetår. I likhet med utökningen av officers- och underofficerskårerna borde emellertid ökningen av antalet teknisk personal fördela sig på en längre tidsperiod.

I detta sammanhang torde även böra upptagas en av chefen för flygvapnet i skrivelse den 23 augusti 1940 gjord framställning om ändring av titeln för hantverkare vid flygvapnet. Nämnde chef har i skrivelsen anfört, att titeln hantverkare icke svarade mot dessa beställningshavares yrkesutövning. Chefen för flygvapnet har därför, sedan svenska underofficersförbundet och civilmilitära tjänstemannaföreningen yttrat sig i ärendet, hemställt att denna titel måtte ändras till mästare. I utlåtande häröver har chefen för försvarsstaben förklarat sig icke hava något att erinra mot förslaget.

Vad flygförvaltningen sålunda föreslagit i fråga om utökning av antalet civilmilitära beställningar liksom även förslaget att utbyta titeln hantverkare mot mästare anser jag mig böra tillstyrka.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår har flygförvaltningen i detta sammanhang gjort framställning om ändrad löneställning för flygläkarna av 1. graden, vilka för närvarande äro placerade i lönegraden Ca 22. Flygförvaltningen har därvid anfört, att flottiljläkares arbetsuppgifter kunde till arten jämsställas med dem, som åvilade en regementsläkare, ehuru väl omfattningen av dessa uppgifter vore mindre vid flygförband, och på grund därav föreslagit, att flygläkare av 1. graden inplacerades i en lönegrad mellan regementsläkare och bataljonsläkare, eller i lönegraden Ca 24. I utlåtande häröver har *försvarsväsendets lönenämnd* förklarat sig för sin del kunna tillstyrka förslaget.

För min del anser jag mig icke, i varje fall för närvarande, kunna tillstyrka ett genomförande av förslaget om uppflyttning i lönegrad av de ifrågavarande flottiljläkarna. Frågan därom synes snarare böra tagas i övervägande i samband med en blivande översyn av lönegradsplaceringarna för den civilmilitära personalen i gemen.

Personal vid flygförbanden.

I staten för flygflottiljerna och flygkrigsskolan finnas för innevarande budgetår upptagna 1 maskinist, 1 eldare av 1. klassen och 2 förrådsvaktmästare för envar av Västmanlands, Roslagens, Östgöta, Jämtlands, Västgöta, Skaraborgs och Svea flygflottiljer samt flygkrigsskolan ävensom 2 maskinister, 2 eldare av 1. klassen och 4 förrådsvaktmästare för »flygflottiljer under uppsättning»,

d. v. s. Göta flygflottilj och Tionde flygflottiljen. Flygförvaltningen har nu föreslagit en av tillkomsten av den nya fjärrspaningsflottiljen och basorganisationen i Övre Norrland föranledd ökning med 2 maskinister, 2 eldare av 1. klassen och 4 förrådsvaktmästare. Därjämte har föreslagits inrättande av ytterligare en ordinarie beställning som eldare av 1. klassen. Som skäl härför har flygförvaltningen anfört följande. Den i staten för Västmanlands flygflottilj för innevarande budgetår upptagna maskinist- och eldarpersonalen vore otillräcklig med hänsyn till att flottiljen förutom eldningsställena vid kasernen ägde dylika även vid Hässlö, där de låge sinsemellan vitt skilda. Skötseln av de maskinella anläggningarna vid Hässlö toge lika lång tid i anspråk som vid en normalförläggning. Den ende maskinisten kunde icke ensam hinna utföra alla förekommande reparationer, för vilka arbeten eldarna därför i avsevärd utsträckning måste anlitas till stort men för den egentliga eldartjänsten. För att minska berörda personals arbetsbörda erfordrades därför ytterligare 1 eldare av 1. klassen, som det skulle åligga att mera självständigt svara för Hässlöförläggningen.

Förevarande förslag till personalutökningar anser jag mig böra biträda. De sålunda nytillkommande beställningarna torde i personalförteckningen böra upptagas med 1 maskinist och 2 förrådsvaktmästare för envar av den nya fjärrspaningsflottiljen och basorganisationen i Övre Norrland samt 1 eldare av 1. klassen för envar av nämnda förband och Västmanlands flygflottilj.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts skulle den personalförteckning för ordinarie beställnings- och befattningshavare, som förelägges riksdagen, komma att upptaga — förutom viss civil personal vid flygstaben — följande beställningar och befattningar, nämligen:

1 chef för flygvapnet,

229 övriga officerare (utom i intendenturbefattning), därav 1 souschef vid flygförvaltningen, 1 chef för flygstaben, 3 överstar, 10 flottiljchefer, 1 chef för flygkrigsskolan, 3 överstelöjtnanter, 18 majorer, 94 kaptener, 75 löjtnanter och 23 fänrikar,

19 officerare i intendenturbefattning, därav 1 överste, 1 överstelöjtnant eller major, 1 major, 1 major eller kapten, 13 kaptener och 2 löjtnanter,

177 underofficerare, därav 27 förrådsförvaltare, 60 fanjunkare och 90 serganter,

2,260 beställningar för manskap, därav 710 furirer, 795 korpraler och 755 vicekorpraler och meniga,

179 beställningar för civilmilitär personal (ingenjörs- och läkarpersonal samt teknisk personal), därav 4 flygdirektörer av 1. graden, 5 flygdirektörer av 2. graden, 16 flygingenjörer av 1. graden, 10 flygingenjörer av 2. graden, 21 flygingenjörer av 3. graden, 1 flygöverläkare, 12 flygläkare av 1. graden, 11 verkmästare av 1. klassen, 10 verkmästare av 2. klassen och 89 mästare, samt

49 beställningar för civilmilitär personal i övrigt med fördelning å flygförbanden, därav 12 maskinister, 13 eldare av 1. klassen och 24 förrådsvaktmästare.

På grund av riksdagens blivande beslut erforderliga ändringar i den vid

militära avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen äger Kungl. Maj:t utfärda.

Kostnaderna för löner enligt löneplan för den sålunda för nästa budgetår föreslagna ordinarie personalen kunna — med hänsyn tagen till att en stor del av personalen kommer att åtnjuta lön enligt lägsta löneklassen i vederbörlig lönegrad — uppskattas till i runt tal 6,400,000 kronor.

I enlighet med vad jag inledningsvis anförde i fråga om avlöningsanslagets konstruktion skola emellertid från förevarande anslagspost utöver lön enligt löneplan bestridas jämväl vissa andra löneförmåner, nämligen felräkningspenningar, ansvarsarvoden i intendenturtjänst, hyres- och ortstillägg åt visst manskap samt begravningshjälp. Flygförvaltningen har avgivit förslag till beräkning av medelsbehovet för dessa förmåner. För bestridandet av kostnader för felräkningspenningar har, med hänsyn till att grunderna för sådan förmåns utgående enligt militära avlöningsreglementet ännu icke blivit fastställda, beräknats enahanda belopp som för innevarande budgetår, eller 2,400 kronor. I fråga om ansvarsarvoden samt hyres- och ortstillägg har föreslagits av anslagsbelastningen motiverade förhöjningar av de i sådant hänseende för innevarande budgetår utgående beloppen, 1,120 kronor respektive 20,000 kronor, till 1,300 kronor respektive 35,000 kronor. Kostnaderna för begravningshjälp ha beräknats till 3,000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet för de angivna förmånerna skulle sålunda uppgå till $(2,400 + 1,300 + 35,000 + 3,000 =)$ 41,700 kronor.

Hela anslagsposten skulle i enlighet med det anförda böra beräknas till $(6,400,000 + 41,700 =)$ 6,441,700 kronor, vilken summa emellertid synes böra avrundas till 6,450,000 kronor.

2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

I de för innevarande budgetår fastställda staterna för flygvapnet finnas uppförda befattningar för sammanlagt 6 pensionerade officerare och 24 pensionerade underofficerare. Dessa befattningar äro fördelade med 5 officerare och 4 underofficerare på staten för flygstaben, 1 officer och 1 underofficer på staten för flygkrigshögskolan samt 19 underofficerare på staten för flygflottiljerna och flygkrigsskolan. Arvodena utgå med 3,180 kronor till officer och 2,130 kronor till underofficer.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1941/42 har flygförvaltningen föreslagit en avsevärd utökning av antalet befattningar för pensionerad personal. Till den del förslaget rör personal avsedd för eskaderstaben finner jag, av skäl som jag i det föregående anförde, icke anledning upptaga detsamma till behandling.

Vad beträffar *flygstaben* har flygförvaltningen till en början framhållit, att dess organisation enligt 1936 års försvarsordning icke vore tillfredsställande. Utbildnings- och personalärenden — vilka handlades centralt vid flygstaben för hela flygvapnet — hade erhållit en sådan omfattning, att de icke lämpligen kunde beredas inom en avdelning. Starka skäl talade för att personalärenden, vilka nu bereddes inom utbildningsavdelningen, handlades vid en särskild

personalavdelning. Med hänsyn till den begränsade tillgången på aktiv militär personal syntes dock tills vidare böra tillgripas åtgärden att inom utbildningsavdelningen tillsätta en särskild personalsektion, för vilket ändamål, såvitt här vore i fråga, beräknades 1 pensionerad officer och 1 pensionerad underofficer.

I skrivelsen rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1939/40 föreslog flygförvaltningen uppförande å flygstabens stat av en befattning för pensionerad officer, avsedd för tjänstgöring vid operationsavdelningen. Detta förslag fann jag mig endast såtillvida kunna biträda, att jag föreslog tillsättandet av en befattning för pensionerad underofficer. Detta blev också statsmakternas beslut. Flygförvaltningen har nu, under framhållande av att det med hänsyn till där förekommande ärendens natur vore nödvändigt att expeditionen vid operationsavdelningen förestodes av en officer, förnyat sin förberörda framställning. Vidare har föreslagits en arvodesbefattning för pensionerad underofficer, avsedd till tjänstgöring vid bokförrådet. På grund av flygvapnets utökning hade nämligen arbetsgöromålen inom flygstaben så väsentligt stegrats, att en underofficer erfordrades uteslutande för arbetet vid nämnda förråd.

Flygförvaltningens förevarande förslag till utökning av antalet arvodesbefattningar anser jag mig böra biträda. I personalförteckningen för pensionerad personal i arvodesbefattning föreslår jag därför, såvitt rör flygstaben, upptagande av 7 befattningar för pensionerade officerare och 5 befattningar för pensionerade underofficerare med arvoden å respektive 3,180 och 2,130 kronor.

Genom beslut den 21 juni 1940 har Kungl. Maj:t medgivit, att vid *flygflottiljerna och flygkrigsskolan* finge för handhavande under rådande förhållanden av mobiliseringsofficers arbetsuppgifter tillsvidare tjänstgöra en pensionerad officer ur armén eller marinen, mot åtnjutande av ett arvode av 3,180 kronor, att bestridas av tillgängliga medel för tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m. Då enahanda behov av personal för ifrågavarande ändamål syntes föreligga jämväl för nästa budgetår, har flygförvaltningen föreslagit, att å personalförteckningen upptagas 11 arvoden å 3,180 kronor för mobiliseringsofficerare.

Flygförvaltningens förslag i här förevarande avseende innebär vidare en ökning av antalet befattningar för pensionerade underofficerare med 9. Härom har flygförvaltningen anfört följande:

Enligt 1936 års organisation av flygvapnet beräknades för en s. k. normalflottilj två arvodesbefattningar för underofficer, vilka avsågos för flottiljstaben. I enlighet härmed upptager också staten för de flesta flottiljerna minst två arvodesbefattningar för underofficer. Sålunda finnas vid envar av Västmanlands, Östgöta och Skaraborgs flygflottiljer två samt vid envar av Roslagens och Jämtlands flygflottiljer samt flygkrigsskolan tre dylika befattningar. Vid envar av övriga flottiljer, nämligen Västgöta, Svea, Göta och Tionde flygflottiljerna, äro för närvarande upptagna endast en arvodesbefattning för underofficer. Erfarenheten har emellertid givit vid handen, att det vid varje flottilj erfordras minst två arvodesbefattningar för underofficer i flottiljstaben. Vid Västgöta, Svea, Göta och Tionde flygflottiljerna måste nu en underofficer

på flygvapnets stat avses för expeditionstjänst i befattning, som kan uppehållas av pensionerad underofficer. Detta innebär med hänsyn till det relativt ringa antal underofficerare på stat, som för närvarande kan tilldelas varje flottilj, en bestämd olägenhet för tjänsten vid respektive flottilj. Det är på grund härav av vikt, att här avsedd underofficer på flygvapnets stat befrias från nyssnämnda tjänstgöring och ersättes med en pensionerad underofficer.

Av de föreslagna 9 befattningarna för underofficerare avses i enlighet med det anförda en för envar av Västgöta, Svea, Göta och Tionde flygflottiljerna, två för den nya fjärrspaningsflottiljen och tre för basorganisationen i Övre Norrland.

Då såsom av det anförda framgår behov synes förefinnas av mobiliserings-officerare vid flygförbanden anser jag mig böra tillstyrka, att för detta ändamål inrättas 11 befattningar för pensionerade officerare. Jämväl behovet av ytterligare befattningar för pensionerade underofficerare vid flygförbanden har tidigare beaktats. Sålunda medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 1 november 1940 på framställning av flygförvaltningen, att vid envar av Västgöta, Svea, Göta och Tionde flygflottiljerna finge — utöver där anställda expeditionsunderofficerare — intill den 1 juli 1941 tjänstgöra en pensionerad underofficer såsom expeditionsunderofficer. Med anledning härav finner jag mig jämväl i detta avseende kunna biträda flygförvaltningens förslag.

I fråga om arvodesbefattningar vid *flygkrigshögskolan* ifrågasätter jag ingen ändring i det för innevarande budgetår upptagna antalet.

Redan i sin skrivelse den 31 augusti 1939 angående flygvapnets medelsbehov för innevarande budgetår hade flygförvaltningen — under erinran att den i 1936 års flygvapenorganisation ingående *bomb- och skjutskolan* borde organiseras under budgetåret — föreslagit uppförande på stat av en befattning såsom pensionerad underofficer vid skolan. Då emellertid beslut om skolans förläggning då ännu icke fattats, fann jag att med uppförandet borde tillsvidare anstå (se propositionen nr 159/40 L sid. 159 o. f.). Flygförvaltningen har nu meddelat, att materiel- och personaltillgången icke medgäve, att skolan organiserades innevarande budgetår. Då skolan emellertid torde böra komma till stånd under budgetåret 1941/42, har flygförvaltningen förnyat sin framställning om uppförande av ett arvode för skolans vidkommande för en pensionerad underofficer. Enligt vad jag inhämtat äro emellertid flygmyn-digheterna ännu icke beredda att avgiva förslag till skolans förläggning. Då således samma skäl mot upptagande av nämnda arvode fortfarande föreligga, finner jag mig icke böra beräkna medel härför för nästa budgetår.

I enlighet med vad jag sålunda föreslagit torde den personalförteckning för pensionerad personal i arvodesbefattning, som skall föreläggas riksdagen för godkännande, komma att upptaga 19 arvoden för pensionerade officerare à 3,180 kronor och 34 arvoden för pensionerade underofficerare à 2,130 kronor, vadan medelsbehovet under förevarande anslagspost kommer att uppgå till (60,420 + 72,420 =) 132,840 kronor eller, i avrundat tal, 133,000 kronor.

3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar.

Av medel under denna anslagspost komma att under nästa budgetår avlönas dels de 24 fänrikar, som år 1940 antagits i extra ordinarie beställning,

dels ock de som beräknas komma att antagas innevarande och nästkommande vår, respektive 29 och 40 stycken. Lön bör därför beräknas för 53 extra ordinarie fänrikar under hela budgetåret 1941/42 och för ytterligare 16 under en tid av omkring tre månader. Medelsbehovet beräknas uppgå till, i runt tal, 170,000 kronor.

4. Löner till viss kontraktsanställd civil personal.

För flygvapnets del har jag funnit det lämpligt att såtillvida avvika från den uppställning av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, för vilken jag inledningsvis redogjort, att jag under flygvapnets avlöningsanslag under en särskild anslagspost, benämnd »Löner till viss kontraktsanställd civil personal», behandlar det medelsbehov för avlöningar till viss sålunda anställd personal, som sammanhänger med beslut om inrättande av nya flygförband. I fråga om behovet av dylik personal samt dess antal och löneförmåner hänvisar jag till vad jag härom anfört under den mot förevarande post svarande anslagsrubriken under flygvapnets avlöningsanslag i propositionen nr 159 till 1940 års lagtima riksdag. Härutöver får jag anföra följande. I anledning av ett av flygförvaltningen avgivet förslag i ämnet medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 21 mars 1940 anställande medelst kontrakt av dels expeditionspersonal, med avlöning och förmåner i övrigt som tillkomma extra tjänstemän i lägsta löneklassen av respektive lönegrader enligt den i militära icke-ordinariereglementet intagna löneplanen MEx enligt följande, nämligen 30 befattningshavare i MEx 13, 30 i MEx 10, 15 i MEx 8 och 15 i MEx 5, dels ock följande mekanikerpersonal, nämligen 41 flygplanmontörer, 41 motormontörer, 34 radiomontörer, 7 elektriker, 18 instrumentmakare, 25 vapensmeder samt 45 hjälpmontörer, med månadsavlöning på visst närmare angivet sätt beräknad enligt ett mellan flygförvaltningen och försvarsverkens civila personals förbund den 5 juni 1939 upprättat specialavtal för flygvapnets verkstäder. På framställning av flygförvaltningen medgav Kungl. Maj:t sedermera, att befattning i lönegraden MEx 10 finge med hänsyn till yppade rekryteringssvårigheter utbytas mot befattning i lönegraden MEx 13.

Flygförvaltningen har i sin skrivelse den 16 oktober 1940 avgivit förslag i fråga om kostnaderna för här avsedd personals anställning under nästa budgetår, varvid ämbetsverket jämväl föreslagit en huvudsakligen av tillkomsten av den nya fjärrspaningsflottiljen föranledd ökning av personalen. I sistnämnda del innebär förslaget beträffande befattningshavare i expeditionstjänst en ökning med 9, därav 6 i MEx 13, 2 i MEx 8 och 1 i MEx 5. Vad beträffar mekanikerpersonalen har flygförvaltningen för nästa budgetår icke upptagit de i det föregående omnämnda 25 vapensmederna och 45 hjälpmontörerna. I övrigt har föreslagits ökning med 10 flygplanmontörer, 10 motormontörer, 4 elektriker, 6 radiomontörer och 6 instrumentmakare. Kostnaderna för löner till den sålunda angivna personalen har flygförvaltningen med tillämpning av de i Kungl. Maj:ts förberörda beslut i sådant hänseende angivna grunder beräknat till 1,105,560 kronor.

Flygförvaltningens förslag om kontraktsanställande under nästa budgetår av här avsedd personal till det antal ämbetsverket angivit finner jag mig böra biträda. Då jag icke heller finner anledning till erinran mot de av flygförvaltningen beräknade kostnaderna för löner till denna personal, föreslår jag, att ett belopp av i avrundat tal 1,105,000 kronor upptages under förevarande anslagspost för nästa budgetår.

5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

a. Extra ordinarie tjänstemän.

I staten för *flygstaben* finnes för innevarande budgetår upptagen en delpost till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal å 16,287 kronor samt ett till chefens för flygstaben förfogande ställt, förslagsvis beräknat belopp å 2,940 kronor för anställande av betjäningsspersonal (automobilförare). Av förstnämnda medel avlönas för närvarande 1 extra ordinarie kanslibiträde i 7:e lönegraden, 2 extra ordinarie kontorsbiträden i 4:e lönegraden och 3 extra ordinarie skrivbiträden i 2:a lönegraden.

I fråga om automobilföraren, som för närvarande åtnjuter lön enligt 6:e lönegraden i vederbörlig löneplan, har flygförvaltningen i sin skrivelse den 16 oktober 1940 föreslagit uppflyttning till 10:e lönegraden. Såsom skäl härför har flygförvaltningen anfört den mångfald arbetsuppgifter, förutom automobilförartjänsten, som det ålåg nämnde befattningshavare att i tjänsten utföra. I utlåtande häröver har *försvarsväsendets lönenämnd* funnit den föreslagna lönegradsplaceringen alltför hög i jämförelse med löneställningen för motsvarande befattningshavare vid andra inrättningar inom försvarsväsendet och därför förklarat sig icke kunna tillstyrka högre lönegradsplacering än lönegrad MEo 7.

För egen del finner jag mig i likhet med lönenämnden icke kunna tillstyrka, att sistnämnde befattningshavare placeras i högre lönegrad än den 7:e; hans tjänstetitel torde därvid böra bestämmas till garageförman. Då jag icke ifrågasätter någon förändring beträffande icke-ordinariepersonalen i övrigt vid flygstaben kommer förslaget till personalförteckning för övrig icke-ordinarie personal att för flygstaben upptaga 1 kanslibiträde och 1 garageförman i 7:e, 2 kontorsbiträden i 4:e och 3 skrivbiträden i 2:a lönegraden.

Den för innevarande budgetår fastställda staten för *flygflottiljerna och flygkrigsskolan* upptager följande personal av ifrågavarande kategori, nämligen 10 husmödrar av 1. klassen, 10 sjuksköterskor och 60 förrådsmän, lika fördelade på de tio flygförbanden, 12 eldare av 2. klassen, en vid varje flygförband samt därjämte ytterligare en vid envar av Västmanlands flygflottilj (F 1) och flygkrigsskolan (F 5), 5 vaktmästare vid F 5, 10 kontorsbiträden, ett vid varje flygförband, 2 biträdande husmödrar, en vid envar av F 1 och F 5, 10 telefonvakter av 2. klassen, en vid varje flygförband, samt 24 skrivbiträden, två vid varje flygförband och därjämte ytterligare två vid envar av F 1 och F 5. För avlöande av en portvakt har i staten ställts till chefens för Västmanlands flygflottilj förfogande ett förslagsvis beräknat belopp av 3,021 kronor; övrig

här angiven personal är i lönehänseende hänförd till respektive lönegrader enligt militära icke-ordinariereglementet.

Flygförvaltningen har nu föreslagit utökning av denna personal, vilken utökning sammanhänger med dels det ökade antalet flygförband, den nya fjärrspaningsflottiljen och basorganisationen i Övre Norrland, dels ock den ökade omfattningen av flygvapnets verksamhet. Med hänsyn till tillkomsten av de två nya förbanden föreslås sålunda ökning i antalet redan befintliga befattningar med 2 husmödrar av 1. klassen, 2 sjuksköterskor, 2 eldare av 2. klassen, 2 kontorsbiträden, 4 skrivbiträden och 2 telefonvakter av 2. klassen, fördelade lika på de två förbanden, 8 förrådsmän, varav 6 avses för fjärrspaningsflottiljen och 2 för basorganisationen, samt 3 biträdande husmödrar, avsedda för basorganisationen.

Beträffande flygförvaltningens nämnda förslag i övrigt får jag här anföra följande.

För innevarande budgetår finnas vid flygförbanden anställda 9 väderleksassistenter med avlöning från avlöningsanslaget enligt lönegraden MEx 12 i militära icke-ordinariereglementet. Flygförvaltningen har nu ifrågasatt förbättrad löneställning för denna personal och därvid framhållit, att för den händelse en dylik förbättring icke komme till stånd, anledning finnes att antaga att flygvapnets väderleksassistenter komme att söka anställning som assistenter vid de civila flyghamnarna. Sistnämnda assistenter vore placerade som extra ordinarie tjänstemän och i högre lönegrad än de vid flygvapnet som extra tjänstemän anställda. Vidare har framhållits, att utbildningen av stammanskap till väderleksbiträden icke utfallit på tillfredsställande sätt. Då därjämte stammanskapet (mekaniker, vapensmeder och signalister) helt måste utnyttjas i sina respektive yrkesgrenar och väderlektjänsten, som hade stor betydelse för flygsäkerheten, krävde rutinerad och med stor kontinuitet arbetande personal, borde väderleksassistenterna erhålla extra ordinarie anställning och uppdelas i två grader, nämligen förste väderleksassistent i lönegraden MEo 15 och andre väderleksassistent i lönegraden MEo 12. I anledning härav har flygförvaltningen föreslagit anställande vid envar av tio flygflottiljer, flygkrigsskolan och basorganisationen i Övre Norrland av 1 väderleksassistent i lönegraden MEo 15 samt vid envar av flygflottiljerna och flygkrigsskolan 1 och vid basorganisationen 4 andre väderleksassistenter i lönegraden MEo 12. — Flygförvaltningen har vidare föreslagit, att åt garageförmännen vid flygvapnet, som hittills varit anställda enligt kollektivavtal, måtte beredas anställning såsom extra ordinarie tjänstemän. Dessa befattningshavare vore från början icke avsedda att vara förmän i egentlig mening utan skulle framförallt anlitas för bilreparationer. Genom flottiljernas utökning hade emellertid svårigheter uppstått att avvara underofficerare till tjänstgöring såsom bilunderofficer, varför denna funktion åtminstone vid vissa flottiljer i praktiken överflyttats till garageförmännen. Vid flygförbanden erfordrades sammanlagt 12 garageförmän. En jämförelse med motsvarande befattningshavare vid andra försvarsgrenar föranledde deras placering i MEo 7.

Försvarsväsendets lönenämnd har avgivit utlåtande över flygförvaltningens

förslag i sistberörda hänseenden. Ifråga om väderleksassistenterna har lönenämnden därvid anført, att enär enligt vad nämnden inhämtat frågan om väderleksassistenternas löneställning vid såväl försvarsväsendet som övriga statliga institutioner för närvarande vore föremål för övervägande, och dessa assistenters löneförhållanden borde lösas i ett sammanhang för hela statsförvaltningen, förslaget i denna del icke borde för närvarande föranleda någon åtgärd. Mot förslaget att garageförmännen bereddes extra ordinarie anställning och placerades i MEo 7 hade lönenämnden intet att erinra.

Flygförvaltningens förslag, i vad detsamma avser den utökning av personal, som föranledes av tillkomsten av de nya flygförbanden, anser jag mig böra biträda. Jag finner mig jämväl kunna tillstyrka tillsättande av förslaget antal befattningar för väderleksassistenter och garageförmän, de sistnämnda med placering i lönegrad MEo 7. Beträffande väderleksassistenterna kan jag däremot icke förorda högre lönegradsplacering än MEo 12 för samtliga.

Slutligen torde i enlighet med flygförvaltningens förslag böra i personalförteckningen upptagas tre befattningar för förrådsmän i lönegraden MEo 5, avsedda för centralförrådet för intendenturmateriel.

Då jag i övrigt icke finner anledning förorda någon ändring i förhållande till innevarande budgetår av här avsedd personal, föreslår jag, att för nästa budgetår upptages icke-ordinarie personal under denna delpost till det antal och med den fördelning, som framgår av det förslag till personalförteckning för icke-ordinarie personal vid flygstaben och flygförbanden, som kommer att överlämnas till riksdagen.

För avlöningar enligt löneplan till den ifrågavarande personalen ävensom för de övriga förmåner till ifrågavarande personal som i enlighet med vad som förut anförts rörande den ordinarie personalen skall utgå från anslagsposten beräknas ett anslagsbelopp av 650,000 kronor vara erforderligt.

b. Betjäningsspersonal.

Härunder torde böra upptagas den i staten för flygflottiljerna och flygkrigsskolan för innevarande budgetår upptagna portvakten vid Hässlö. För dennes avlöning torde ett belopp av 3,000 kronor böra upptagas i avlöningsstaten.

c. Tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

Ifrågavarande delpost torde i enlighet med vad flygförvaltningen föreslagit böra upptagas med ett belopp av 14,000 kronor.

I förevarande sammanhang torde böra anmärkas, att Kungl. Maj:t genom beslut denna dag bemyndigat flygmyndigheterna att för tiden tillsvidare intill den 1 juli 1941 vid flygförbanden anställa högst 33 radiotelegrafister såsom extra tjänstemän, därav högst 11 i lönegraden MEx 12 och övriga i lönegraden MEx 10; kostnaderna härför skola bestridas från vederbörligt förskottsanslag. Därest ett permanent behov av dylik personal framdeles skulle visa sig föreligga, får densammas inordnande under avlöningsanslaget tagas under övervägande.

Avlöningsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde i enlighet med det anförda för budgetåret 1941/42 böra upptagas med ett belopp av (650,000 + 3,000 + 14,000 =) 667,000 kronor.

6. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.

Flygstaben. Härunder bör upptagas den i staten för flygstaben för innevarande budgetår upptagna delposten »Ortstillägg m. m. till flygattachéer». Dessa tillägg utgå för närvarande med 24,000 kronor. Härutinnan ifrågasätter jag för nästa budgetår ingen ändring.

Flygförvaltningen har i sin förberörda skrivelse den 16 oktober 1940 hemställt, att chefen för flygstaben, som är placerad i lönegraden Ob 2, måtte i likhet med cheferna för armé- och marinstaberna komma i åtnjutande av ett årligt arvode av 1,892 kronor, motsvarande skillnaden mellan lönegraderna Ob 3 och Ob 2.

Försvarsväsendets lönenämnd har i yttrande häröver icke ansett sig böra motsätta sig vad flygförvaltningen hemställt med hänsyn till att enahanda arvoden redan medgivits cheferna för såväl armé- som marinstaberna.

Under åberopande av vad jag anført i årets statsverksproposition (IV. H. T. sid. 46) rörande frågan om fyllnadsarvode till souschefen vid flygförvaltningen, finner jag mig böra förorda, att jämväl chefen för flygstaben tillerkännes ett motsvarande arvode å 1,892 kronor.

Flygförbanden. Av hit hänförliga arvoden utgå för innevarande budgetår 210 kronor till envar av 10 köksföreståndare vid flygflottiljerna och flygkrigsskolan samt 2 arvoden å 900 kronor till förrådsförvaltare vid de centrala flygverkstäderna. Häri ifrågasätter jag för nästa budgetår ingen annan ändring än att jag i enlighet med av flygförvaltningen avgivet förslag upptager ytterligare 2 arvoden å 210 kronor till köksföreståndare vid den nya fjärrspaningsflottiljen och vid basorganisationen i Övre Norrland.

Flygkrigshögskolan. Flygförvaltningen har under denna anslagsrubrik beräknat arvoden till chefen för stabskursen å 725 kronor samt till lärare och biträdande lärare i militära ämnen tillsammans respektive 7,588 och 2,583 kronor. Beloppen äro något högre än vad som för motsvarande ändamål avsågs för budgetåret 1940/41. Anledningen därtill är att undervisningen under nästa budgetår avses att bedrivas vid en stabskurs på 7 månader under det att för innevarande budgetår avsetts en kurs på 6 månader. Mot den sålunda gjorda beräkningen har jag intet att erinra.

Bomb- och skjutskolan. För bomb- och skjutskolans vidkommande ifrågasätter jag ingen ändring i de belopp, varmed arvoden till lärare vid skolan avsetts att utgå under innevarande budgetår, varför under förevarande rubrik torde beräknas arvoden till chef, tillika förste lärare, å 1,080 kronor samt till envar av 2 andre lärare å 540 kronor.

Kadettskolan. Den för anslagsposten »Arvoden till lärare vid flygvapnets skolor» för innevarande budgetår fastställda staten upptager för kadettskolans del ett belopp av 5,460 kronor i arvoden till lärare i militära ämnen. I enlighet med flygförvaltningens förslag torde med hänsyn till det beräknade

elevantalet i skolans officers- och reservofficerskurser för nästa budgetår detta belopp ökas med 1 arvode à 390 kronor till kadettofficer vid officerskursen och 1 arvode à 240 kronor till kadettofficer vid reservofficerskursen.

Aspirantskolan. Under förevarande anslagsrubrik torde i enlighet med av flygförvaltningen avgivet förslag böra beräknas ett belopp av 17,880 kronor, vilket belopp något understiger det belopp, varmed arvoden till lärare i militära ämnen vid aspirantskolan enligt fastställd stat utgått under innevarande budgetår.

Underofficersskolan. I samband med fastställande av stat för budgetåret 1940/41 för anslagsposten »Arvoden till lärare vid flygvapnets skolor» visade det sig lämpligast att, i motsats till tidigare tillämpat förfaringssätt, indela de här avsedda arvoden i arvoden till lärare i militära ämnen och till biträdande lärare i militära ämnen. Elevernas i de olika årskurserna förutbildning kunde nämligen göra det nödvändigt att i vissa fall överföra ett antal lärotimmar från ett ämne till ett annat. Flygförvaltningen har, under åberopande av enahanda skäl, i avgivet förslag rörande medelsbehovet under förevarande anslagsrubrik jämväl för nästa budgetår tillämpat samma indelning av arvoden. Då de skäl flygförvaltningen åberopat för åtgärden i fråga synas mig bärande, har jag vid uppgörande av förslag till arvodesförteckning tillämpat nämnda indelning av arvoden. Flygförvaltningen har för arvoden till här avsedda lärare vid underofficersskolan för nästa budgetår föreslagit ett belopp, som med 1,412 kronor överstiger det för ändamålet för innevarande budgetår avsedda beloppet, 4,418 kronor. Då denna höjning av beloppet i fråga är föranledd av att skolans allmänna kurs 1941—1943 avses att uppdelas på två avdelningar, har jag intet att erinra mot förslaget.

Flygreservskolan. Vid framläggande av förslag till anvisande av medel för arvoden till lärare vid den till uppsättning föreslagna flygreservskolan för budgetåret 1940/41 (prop. nr 159/1940 L sid. 164) beräknade jag i sådant hänseende medel till arvoden för 1 förste flyglärare à 600 kronor och 3 andre flyglärare à 450 kronor, eller tillhopa 1,950 kronor. Av vad jag anfört i årets statsverksproposition (punkten 99) framgår emellertid, att flygmyndigheterna vid sitt definitiva ställningstagande till frågan om organisationen av flygreservskolan stannat inför ett i förhållande till vad tidigare förutsatts väsentligt utvidgat förslag. Flygförvaltningen har nu i sin skrivelse den 16 oktober 1940 beräknat arvoden för det antal lärare, som i nämnda förslag angivits vara behövt vid flygreservskolan. Med den organisation skolan sålunda avses erhålla synes det föreslagna antalet lärare vara erforderligt. Mot storleken av de av flygförvaltningen föreslagna arvoden till dessa lärare har jag intet att erinra. Jag föreslår därför att för nästa budgetår beräknas medel till arvoden för 1 chef à 1,080 kronor, 1 förste flyglärare à 720 kronor, 15 andre flyglärare à 540 kronor, 1 lärare i flyglära à 810 kronor och 1 lärare i motorlära à 870 kronor vid flygreservskolan.

Den i enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna upprättade »Förteckning å arvoden och särskilda ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän» slutar å ett belopp av 84,648 kronor.

7. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Flygstaben. För innevarande budgetår finnes i staten för flygstaben upptaget ett arvode å 1,800 kronor till juridiskt biträde.

I skrivelse den 31 augusti 1939 angående flygvapnets medelsbehov under budgetåret 1940/41 upptog flygförvaltningen till behandling frågan om anställande av ett juridiskt biträde såsom sekreterare i flygvapnets haverikommission och hemställde i anslutning därtill, att förberörda arvode måtte ökas med 3,200 kronor till 5,000 kronor. Till stöd för denna sin framställning anförde flygförvaltningen följande:

Vid inträffande flyghaverier har såsom sekreterare i flygvapnets haverikommission hittills förordnats tjänstemän i flygförvaltningen. Denna anordning har varit förenad med avsevärda olägenheter och vållat betydande avbräck i arbetsgöromålns behöriga gång. Den ökade arbetsbelastning, som flygförvaltningen numera kommit att vidkännas, gör det knappast längre möjligt för ämbetsverket att förse haverikommissionen med erforderligt juridiskt biträde. Flygförvaltningen finner det därför angeläget, att flygstaben erhåller medelsanvisning för ändamålet och ämbetsverket således befrias från ifrågavarande vid personaluppsättningen icke beräknade uppgift. Erinras må att på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning 1939 års riksdag beslöt att under staten för flygstaben uppföra ett arvode å 1,800 kronor till juridiskt biträde. Flygförvaltningen finner sig böra föreslå, att kostnaderna för uppdraget såsom sekreterare i haverikommissionen beräknas under ifrågavarande anslagspost, vilken härigenom bör undergå viss höjning. Det är givetvis icke möjligt att något så när exakt beräkna den under posten behövliga ytterligare medelsanvisningen, men till viss ledning torde kunna tjäna en inom flygförvaltningen gjord beräkning, av vilken framgår att vid de 12 flyghaverier, som under budgetåret 1938/39 voro föremål för undersökning genom haverikommissionen, antalet dagar, som personal ur civilbyrån togs i anspråk för uppdraget såsom sekreterare i haverikommissionen, uppgick till 128, varav 46 utgjorde rese- och sammanträdesdagar samt 82 övriga arbetsdagar. Därest arvodet för dag beräknas till 25 kronor, ungefärligen motsvarande avlöning i lönegraden A 24, skulle här ifrågavarande kostnader hava uppgått till 3,200 kronor.

Nyssberörda framställning föranledde emellertid icke till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I sin skrivelse den 16 oktober 1940 har flygförvaltningen — med förmälan, att de skäl som föranledde ovanberörda förslag kvarstode och i ännu högre grad gjorde sig gällande — förnyat sin framställning och därvid föreslagit upptagande under förevarande anslagspost av ett belopp av (1,800 + 4,200 =) 6,000 kronor.

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande över detta förslag och därvid anfört, att detsamma icke föranledde någon erinran från lönenämndens sida.

Då det med den utveckling flygvapnet undergått numera är synnerligen olägligt för flygförvaltningen att ställa sekreterarbiträde till haverikommissionens förfogande, anser jag mig böra biträda förslaget att medel för anställande av juridiskt biträde åt haverikommissionen från annat håll beräknas under förevarande anslagspost. För detta ändamål bör det nuvarande arvodesbeloppet för juridiskt biträde höjas från 1,800 kronor till 5,000 kronor.

Flygförbanden. Å den för innevarande budgetår fastställda förteckningen över vissa i stat icke uppförda arvoden för budgetåret finnas upptagna följande arvoden till vissa tillsyningsmän vid flygfält m. m., nämligen 1 à 2,400 kronor till en tillsyningsman vid flygetablisementet och landflygfältet i Fårösund, 1 à 200 kronor till en tillsyningsman vid flygfältet i Mohed, 1 à 120 kronor till envar av tillsyningsmän vid flygvapnets expeditionsbyggnad vid Ystad, vid sjöflygstationen i Boden och vid flygvapnets expeditionsbyggnad i Boden samt ett belopp å 3,150 kronor till tillsyningsmän vid krigsflygfält, eller tillhopa 6,110 kronor. Flygförvaltningen har med hänsyn till att ett betydande antal krigs- och andra flygfält tillförts flygvapnet föreslagit att för arvoden till tillsyningsmän måtte beräknas ett sammanlagt belopp av 26,920 kronor. I sitt förslag till förteckning å här ifrågakarande arvoden och särskilda ersättningar har flygförvaltningen upptagit — förutom de tre här ovan först nämnda arvodena — 1 arvode å 1,200 kronor till envar av tillsyningsmän vid Roma kungsgård och Rinkaby flygfält samt 1 arvode å 1,800 kronor till tillsyningsman vid Bodens landflygfält och sjöflygstation ävensom ett belopp å 20,000 kronor till arvoden till tillsyningsmän vid krigsflygfält.

Vad flygförvaltningen sålunda hemställt finner jag mig kunna biträda.

Flygkrigshögskolan. Av skäl som under motsvarande rubrik under närmast föregående anslagspost anförts, torde det för arvoden åt civila lärare vid flygkrigshögskolan för innevarande budgetår avsedda beloppet å 3,760 kronor för budgetåret 1941/42 böra höjas till 4,104 kronor.

Kadettskolan. Till civila lärare vid denna skola torde oförändrat böra utgå arvode till lärare i stats- och samhällslära med 160 kronor och till lärare i språk sammanlagt högst 1,000 kronor.

Aspirantskolan. Ej heller beträffande denna skola finner jag anledning föreslå någon ändring i de arvoden som fastställts att för innevarande budgetår utgå till dess civila lärare, till följd varav jag för budgetåret 1941/42 föreslår ett belopp av 8,500 kronor till bestridandet av kostnaderna för dessa arvoden.

Underofficersskolan. Till arvoden åt civila lärare vid underofficersskolans allmänna kurser har flygförvaltningen föreslagit ett belopp å 11,180 kronor, innebärande en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 3,448 kronor. Denna höjning är föranledd därav, att allmänna kursen 1941—1943 vid skolan avses att uppdelas på två avdelningar.

I den för innevarande budgetår fastställda staten för arvoden till lärare vid vissa flygvapnets skolor finnas under underofficersskolan jämväl upptagna arvoden till lärare vid en studentkurs för underbefäl, nämligen 500 kronor till studierektor, 7,680 kronor till lärare i allmänbildande ämnen i kursens lägre avdelning samt 500 kronor till lärare vid inträdesprov till kursen. Flygförvaltningens förslag omfattar jämväl dessa sistnämnda arvoden samt därutöver arvoden å tillhopa 7,200 kronor till lärare i allmänbildande ämnen i kursens högre avdelning.

Flygförvaltningens förevarande förslag till beräkning av arvodena vid underofficersskolan med studentkursen finner jag mig kunna tillstyrka; sammanlagda arvodesbeloppet uppgår till 27,060 kronor.

Under förevarande anslagspost torde slutligen böra beräknas ett särskilt belopp för *arvoden för uppehållande av läkarvården under semester m. m.* För innevarande budgetår finnes under avlöningsanslaget uppförd en särskild anslagspost för detta ändamål å 16,500 kronor. I enlighet med flygförvaltningens förslag torde nu böra för ändamålet beräknas ett belopp av 17,600 kronor.

I enlighet med vad jag sålunda anfört beräknar jag medelsbehovet under anslagsposten »Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t», till 90,344 kronor.

8. Flygtillägg m. m.

För bestridandet av kostnaderna för flygtillägg m. m. beräknades för innevarande budgetår ett belopp av 1,700,000 kronor vara erforderligt. För nästa budgetår har flygförvaltningen beräknat denna anslagspost till förslagsvis 2,865,120 kronor. Mot denna beräkning har jag intet att erinra; dock torde beloppet böra avrundas till 2,865,000 kronor.

9. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat.

Under den mot förevarande anslagspost svarande, lika betecknade anslagsrubriken under flygvapnets avlöningsanslag för budgetåret 1940/41 upptogs ett belopp av 5,000 kronor. Då jag icke ifrågasätter någon ändring häri, föreslår jag, att för bestridandet av kostnaderna för löner till den flygvapnets personal, som för nästkommande budgetår beräknas komma att åtnjuta löner å civilanställningsstat, upptages ett belopp av 5,000 kronor.

10. Rörligt tillägg.

Medelsbehovet under förevarande delpost, som under innevarande budgetår upptagits med 500,000 kronor, torde för budgetåret 1941/42 med hänsyn tagen till de för närvarande gällande grunderna för dylik förmåns utgående och till det ökade antalet befattningshavare, som under nästa budgetår kommer att avlönas från anslaget, för budgetåret 1941/42 böra beräknas till ett belopp, som, för erhållande av en jämn slutsumma å avlöningsstaten, upptages till 1,080,008 kronor.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har jag beräknat utgifterna under anslaget till Avlöningar till aktiv personal m. fl. vid flygvapnet för budgetåret 1941/42 till $(6,450,000 + 133,000 + 170,000 + 1,105,000 + 667,000 + 84,648 + 90,344 + 2,865,000 + 5,000 + 1,080,008 =)$ 12,650,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

dels fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid flygvapnet ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersätt-

ningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid flygvapnet, vilka komma att i särskild ordning till riksdagen överlämnas;

dels godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att gälla tillsvidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	6,450,000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodsbefattning, <i>förslagsvis</i>	»	133,000
3. Avlöningar till extra ordinarie fänrikar, <i>förslagsvis</i>	»	170,000
4. Löner till viss kontraktsanställd civil personal, <i>förslagsvis</i>	»	1,105,000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> :		
a) extra ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	650,000
b) betjäningpersonal, <i>förslagsvis</i>	»	3,000
c) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., <i>förslagsvis</i>	»	14,000
6. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän	»	84,648
7. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	90,344
8. Flygtillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	»	2,865,000
9. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	5,000
10. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,080,008

Summa förslagsanslag kronor 12,650,000;

dels ock till Avlöningar till aktiv personal m. fl. vid flygvapnet för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 12,650,000 kronor.

107. Anskaffning av flygmateriel, reservationsanslag.

[7.] Vid statsverkspropositionens framläggande anmälde jag under förevarande anslagsrubrik, att flygförvaltningen i en den 5 december 1940 dagtecknad skrivelse inkommit med framställning rörande beräkning av anslaget till anskaffning av flygmateriel för nästkommande budgetår, men att den i skrivelsen förebragta utredningen icke erbjöde tillräckligt underlag för en framställning från Kungl. Maj:ts sida till riksdagen om anvisande av medel för

ifrågavarande ändamål. Flygförvaltningen hade fördenskull fått sig anbefallt att förebringa en mera fullständig och detaljerad utredning i ämnet; i avvaktan å dylik utredning syntes förevarande anslag i förslaget till riksstat böra upptagas med ett allenast beräknat belopp, vilket sattes till 90,000,000 kronor.

Med skrivelse den 28 februari 1941 till chefen för försvarsdepartementet har nu flygförvaltningen inkommit med detaljplan och specifikation rörande de i skrivelsen den 5 december 1940 upptagna anslagsframställningarna.

I skrivelsen den 5 december 1940 har flygförvaltningen till en början erinrat om att av det totalbelopp, som i den till grund för Kungl. Maj:ts proposition nr 149 till 1938 års riksdag angående beställning av viss flygmateriel m. m. liggande beräkningarna avsågs för genomförande av den då framlagda uppsättningsplanen, eller — efter avdrag av vissa inbesparade räntekostnader — 65,942,000 kronor, ännu icke anvisats enligt planen å budgetåren 1941/42 och 1942/43 belöpande belopp om tillhoppa 10,236,000 kronor. På grund av vissa i skrivelsen närmare angivna omDispositioner av uppsättningsplanen erfordrades emellertid för densammas fullföljande allenast ett belopp av 6,636,000 kronor, vilket belopp eventuellt kunde komma att efter slutuppgörelse rörande vissa leveranser ytterligare något reduceras. Å andra sidan borde nämnda belopp helt utgå under budgetåret 1941/42.

Mot vad flygförvaltningen härutinnan anført finnes ingen anledning till erinran, varför jag till en början under förevarande anslag beräknar ett belopp av 6,636,000 kronor för berörda ändamål. Därigenom bliva materielanslagen jämlikt 1936 års försvarsbeslut jämte de tillägg som beslötos år 1938 slutgiltigt avvecklade.

Vidare har flygförvaltningen i skrivelsen den 5 december 1940 hemställt om anvisande under förevarande anslag av medel för vissa särskilt angivna ändamål enligt följande uppställning:

Slutlikvid för vissa beställda flygplan	kronor 1,973,000
Anskaffning av fältelektricitetsverk	» 180,000
Viss utrustning för fasta radiostationer	» 55,000
Utrustning för propellerverkstad	» 30,000
Utrustning för instruktionsverkstäder	» 32,000
Inredning av materielförråd m. m.	» 190,000
Anskaffning av segelflygplan	» 120,000
Utrustning för basorganisationen m. m.	» 1,880,000
Utrustning av försökscentralen	» 100,000
Summa kronor 4,560,000	

Emot de sålunda föreslagna kostnadsbeloppen har jag för min del intet annat att erinra än att jag anser, att ett i den för »Inredning av materielförråd m. m.» upptagna posten å 190,000 kronor ingående belopp av 100,000 kronor, avsett för inredning av ett materielförråd vid centrala verkstaden i Västerås, icke bör anvisas under förevarande anslag. Kostnadsberäkningarna för det ifrågavarande förrådet äro för närvarande föremål för granskning hos 1940

års militära byggnadsutredning. Frågan om kostnaderna för förrådets inredning synes lämpligen böra upptagas i samband med den prövning av byggnadsfrågan, som sedermera torde komma att företagas.

I enlighet med det anförda tillstyrker jag, att medel under förevarande anslag beräknas för de förenämnda särskilda ändamålen tillgodoseende med sammanlagt 4,460,000 kronor.

Slutligen har flygförvaltningen i sin skrivelse den 5 december 1940 — i anslutning till den redogörelse för beräkningarna rörande kostnaderna för den planerade materielanskaffningen under budgetåren 1940/41—1945/46, vilken förut omnämnts vid behandlingen av frågan om anvisande av medel å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår till anskaffning och förnyelse av flygmateriel (prop. nr 2/1941, bil. 4, punkten 9) — beräknat det å budgetåret 1941/42 belöpande medelsbehovet för fullföljande av nämnda anskaffningsplan till sammanlagt 83,700,000 kronor, därav för flygplankostnader 75,000,000 kronor och för »flottiljkostnader» 8,700,000 kronor. I den med skrivelsen den 28 februari 1941 ingivna detaljplanen lämnas en ingående redogörelse för de särskilda anskaffningar m. m. som ligga till grund för de gjorda beräkningarna.

Då jag intet har att erinra emot de sålunda gjorda beräkningarna, finner jag mig böra tillstyrka, att under förevarande anslag för de ifrågavarande materielanskaffningarna beräknas de av flygförvaltningen angivna beloppen.

En närmare redogörelse för de av flygförvaltningen gjorda anslagsberäkningarna än som sålunda skett torde icke böra göras till statsrådsprotokollet utan torde ytterligare upplysningar därutinnan få inhämtas från de handlingar som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

I enlighet med det anförda skulle medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår uppgå till $(6,636,000 + 4,460,000 + 83,700,000 =)$ 94,796,000 kronor. Emellertid har flygförvaltningen i sin skrivelse den 28 februari 1941 anført, att därest i flygförvaltningens tidigare medelsäskanden för budgetåret 1941/42 framlagda förslag att i flygvapnets allmänna avlöningsanslag inräkna medel för avlöning jämväl åt sådan icke-ordinarie personal som för närvarande avlönas med anlitage av anskaffningsanslag icke skulle föranleda till åtgärd, materielanslagen borde uppräknas med 600,000 kronor utöver eljest begärda belopp. Med hänsyn till att jag i det föregående föreslagit, att ett överförande av den icke-ordinarie personalen till att avlönas från avlöningsanslag icke skall äga rum redan från och med nästa budgetår, finner jag mig böra föreslå, att förevarande anslag i motsvarande grad uppräknas. Det belopp, varmed anslaget av denna anledning bör uppräknas, synes emellertid utan olägenhet kunna begränsas till 500,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget blir då $(94,796,000 + 500,000 =)$ 95,296,000 kronor, vilket belopp torde böra avjämnas till 95,300,000 kronor.

I förevarande sammanhang torde böra för riksdagen anmälas, att fråga uppkommit om en viss mindre ändring i de kostnadsberäkningar som legat till grund för det avtal rörande leverans av flygmateriel mellan flygförvaltningen, å ena sidan, samt Nohabs Flygmotorfabriker Aktiebolag, å den andra, ävensom

mellan sistnämnda bolag, å ena sidan, samt i avtalet angivna medleverantörer, å den andra, vilket Kungl. Maj:t efter i propositionen nr 75 till 1940 års urtima riksdag gjord framställning erhållit riksdagens bemyndigande att godkänna (riksdagens skrivelse nr 95).

I skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 14 februari 1941 har flygförvaltningen på i skrivelsen bilagda handlingar närmare angivna skäl hemställt om utverkande av medgivande till att, därest viss av de ifrågavarande medleverantörerna utförde den verkstadsbyggnad, som enligt avtalet ålåg leverantören att anlägga, genom att inspränga verkstaden i berg, leverantören måtte få tillgodoräkna sig merkostnaden därför på så sätt, att merkostnadens belopp intill 285,000 kronor finge bliva föremål för avskrivning enligt avtalets bestämmelser i den ordning som enligt vid avtalet fogad Bilaga 3 bestämts rörande anskaffningskostnader till visst angivet maximibelopp.

Nohabs Flygmotorfabriker Aktiebolag har i en den 24 februari 1941 dag-tecknad skrift förklarat sig biträda flygförvaltningens berörda framställning.

För egen del anser jag fördelen av att den ifrågavarande verkstaden inspränges i berg vara påtaglig. Därest riksdagen icke kommer att hava något att däremot erinra, ämnar jag därför sedermera föreslå Kungl. Maj:t att medgiva sådan jämkning av ifrågavarande avtal som av flygförvaltningen ifrågasatts.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av 95,300,000 kronor.

109. Vapen och ammunition, *reservationsanslag*.

[8.] I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (fjärde huvudtiteln, punkten 121) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till vapen och ammunition för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

Ifrågavarande anslag avses huvudsakligen för bestridande av kostnaderna för den årliga förbrukningen av vapen och ammunition vid flygvapnet. Emellertid har fråga uppkommit om vidtagande av en viss engångsanskaffning av vapen och ammunition för flygvapnet, hänförande sig till en såsom önskvärd ansedd ombeväpning av flygvapnets för marktjänst avsedda manskapspersonal. Erforderliga medel för tillgodoseende härav synas lämpligen böra upptagas som en särskild post under förevarande anslag.

Beträffande frågan om den nämnda ombeväpningen må här anföras följande:

I skrivelse den 28 augusti 1936 anhöll *chefen för flygvapnet* och *flygförvaltningen* om bemyndigande för nämnde chef att successivt och i den omfattning tillgängliga anslag medgäve vidtaga åtgärder för övergång från karbin- till pistolbeväpning av manskapet vid flygvapnet. Sedan t. f. chefen

för försvarsstaben den 8 september 1936 yttrat sig i ärendet, föreskrev Kungl. Maj:t den 9 april 1937 i anledning av framställningen, att beväpning för personal ingående i flygplans besättning skulle utgöras av pistol.

Under erinran om vad sålunda förekommit hava chefen för flygvapnet och flygförvaltningen i en av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter, jämte eget yttrande, den 28 januari 1941 överlämnad, den 13 december 1940 dagtecknad skrivelse ånyo underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om en ombeväpning av flygvapnets manskap och därvid av anförda skäl hemställt om bemyndigande att ombeväpna flygvapnets manskapspersonal i marktjänst med pistol och i viss utsträckning med kulsprutepistol.

Enligt de i ärendet verkställda kostnadsberäkningarna medför den av flygmyndigheterna ifrågasatta ombeväpningen vid nu befintliga eller till uppsättning beslutade flygförband en kostnad av 5,387,000 kronor för anskaffning av kulsprutepistoler och pistoler samt en utgift å tillhoppa 475,800 kronor för anskaffning av ammunition till de ifrågavarande vapnen. Enligt flygmyndigheternas förslag borde dessa kostnader fördelas med hälften å vardera av budgetåren 1941/42 och 1942/43. Genom ombeväpningen för flygvapnets behov överflödiga gevär, karbiner och armépistoler av äldre modell borde få överlämnas till armén.

Överbefälhavaren har i sitt förenämnda yttrande i princip tillstyrkt chefens för flygvapnet och flygförvaltningens förslag.

Arméförvaltningens tygdepartement har i avgivet utlåtande vitsordat de av flygmyndigheterna i ärendet framlagda kostnadsberäkningarna och uppskattat värdet å den till överlämnande till armén avsedda vapenmaterielen i befintligt skick till 600,000 kronor, vilket belopp sålunda skulle representera en besparing i kostnaderna för anskaffning av dylik materiel för arméns behov.

Det förslag till ombeväpning av flygvapnets för marktjänst avsedda manskap, för vilket i det föregående redogjorts, avser att för denna personals del vinna en smidigare anpassning i beväpningshänseende till de speciella förhållanden, som äro förknippade med tjänsten vid flygförbanden. Som förslaget i sådant avseende synes innebära en godtagbar lösning, anser jag mig böra giva detsamma min anslutning. Det av chefen för flygvapnet och flygförvaltningen begärda bemyndigandet torde emellertid böra av Kungl. Maj:t lämnas först sedan erforderliga anslagsmedel för bestridande av de med den föreslagna ombeväpningen förenade kostnaderna ställts till förfogande av riksdagen.

I sådant avseende torde under flygvapnets vapenanslag böra beräknas en särskild anslagspost för ändamålet, vilken post i anslutning till flygmyndigheternas beräkningar för budgetåret 1941/42 torde böra sättas till 2,930,000 kronor. Anslaget ifråga skulle i enlighet härmed behöva uppräknas från i statsverkspropositionen föreslagna 3,200,000 kronor till 6,130,000 kronor.

Vad beträffar de av förenämnda ombeväpning föranledda kostnaderna i vad de avse budgetåret 1942/43, torde denna anslagsfråga efter anmälan av flygförvaltningen i dess medelsframställning för nämnda budgetår få upptagas i 1942 års statsverksproposition.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl Maj:t måtte — med ändring av Sitt i statsverkspropositionen till årets riksdag under fjärde huvudtiteln, punkten 121, gjorda förslag — föreslå riksdagen

att till *Vapen och ammunition* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av 6,130,000 kronor.

D. VISSA FÖRSVARSVÄSENDET TILLHÖRANDE INSTITUTIONER.

Ammunitions- och verkstadsnämnderna.

26. Statens ammunitionsnämnd, förslagsanslag.

[9.] I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag föreslog jag (punkten 154), att i avvaktan å ytterligare utredning rörande medelsbehovet för statens ammunitionsnämnd det för nämnden avsedda anslaget tillsvidare i förslaget till riksstat måtte uppföras med allenast beräknat belopp. I överensstämmelse med en av nämnden i skrivelse den 10 september 1940 gjord hemställan beräknades för nämndens verksamhet under budgetåret 1941/42 ett belopp av 750,000 kronor. Sedan ammunitionsnämnden nu med skrivelse den 21 februari 1941 inkommit med ytterligare utredning rörande nämndens medelsbehov, anhåller jag att få återkomma till denna anslagsfråga.

Det för innevarande budgetår för nämndens verksamhet anvisade förslagsanslaget å 765,000 kronor fördelades enligt en den 18 oktober 1940 fastställd stat på följande sätt:

1. Avlöningar och arvoden m. m.	kronor 525,000
2. Resor och inspektioner m. m.	» 60,000
3. Expenser:	
a) telefon- och telegramkostnader	kronor 38,000
b) skrivmateriel, blanketter, papper, tryck-	
ningskostnader m. m.	» 34,000
c) elektriskt ljus, städning, nattvakt	» 17,000
d) bokföringskostnader	» 15,000
e) hyra av kontorslokal	» 60,000
f) möbler och kontorsmaskiner	» 5,000
g) kopiering och ritningar	» 3,000
h) bokinköp, bindning av böcker och hand-	
lingar m. m.	» 3,000
i) övriga expenser	» 5,000 » 180,000
Summa förslagsanslag kronor 765,000	

Ammunitionsnämnden har i nyssnämnda skrivelse den 21 februari 1941 meddelat, att, enligt nämndens beräkningar, det för innevarande budgetår beviljade anslaget icke komme att förslå för bestridande av de med nämndens verksamhet förenade kostnaderna. De sannolika utgifterna för budgetåret 1940/41 beräknades nämligen komma att uppgå till 878,000 kronor, därav 575,000 kronor till löner och arvoden m. m., 63,000 kronor till resor och inspektioner samt 240,000 kronor till expenser m. m. På grundval av denna

beräkning hade nämnden uppskattat medelsbehovet för nästkommande budgetår sålunda:

Avlöningar och arvoden m. m.	kronor 595,000
Resor och inspektioner m. m.	» 66,000
Expenser	» 214,000
Summa kronor 875,000	

Såsom skäl till den föreslagna förhöjningen av posten till *avlöningar och arvoden* har ammunitionsnämnden anført, dels att vissa smärre lönejusteringar vidtagits dels ock att vissa tidigare icke förutsedda arbetsuppgifter — standardisering av konstruktioner och inventering av verkstadsindustriens maskinbestånd — medfört en ökning av nämndens personal. Vidare hade räknats med att befattningshavare inom nämnden skulle komma i åtnjutande av lönetillägg, motsvarande det för närvarande inom statsförvaltningarna utgående kristillägget. Kostnaderna för dylikt tillägg hade nämnden för nästa budgetår beräknat till 20,000 kronor.

I fråga om posten för *resor och inspektioner* har ammunitionsnämnden framhållit, att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 januari 1941 arvode och ersättning för vissa resor till nämndens ordförande från och med den 1 januari 1941 skola utgå av ammunitionsnämndens medel. Vid sina beräkningar av kostnaderna för resor och inspektioner m. m. hade nämnden tagit hänsyn till den belastning av ifrågakvarande delpost som blivit en följd av detta beslut.

Posten för *expenser* har beräknats i enlighet med följande uppställning:

Skrivmateriel, blanketter, papper, tryckningskostnader	kronor 41,100
Underhåll och reparation samt diverse nyinköp av möbler ...	» 3,600
Kontorsmaskiner och underhåll därav enligt kontrakt samt reparationer	» 3,600
Telefonavgifter, telegram och interurbansamtal	» 48,000
Elektriskt ljus och kraft	» 3,600
Städning	» 9,000
Vakttjänst	» 9,000
Bokföringskostnader	» 16,700
Hyra av kontorslokal	» 60,000
Värmetillägg	» 5,000
Hyra för arkivlokal	» 600
Ljuskopiering	» 2,400
Fotografering och ritning	» 2,400
Bokinköp, bindning av handlingar m. m.	» 3,000
Övriga expenser	» 6,000
Summa kronor 214,000	

I fråga om dessa beräkningar har nämnden bland annat anført, att ökade kostnader för skrivmateriel, blanketter och papper kunde förväntas med hänsyn till omsättningsskatt och inträffad prisstegring å materiel. Dessutom

syntes det bliva nödvändigt att anskaffa en mängd nya trycksaker, för vilket ändamål medel tidigare icke tagits i beräkning.

Av det anförda framgår att kostnaderna för ammunitionsnämndens verksamhet under nästa budgetår kunna förväntas komma att väsentligt överstiga det belopp, som vid framläggandet av statsverkspropositionen på grundval av nämndens preliminära uppskattning av medelsbehovet beräknades erforderligt. De nu framlagda beräkningarna, vilka grunda sig på anslagsbelastningen under innevarande budgetår, finner jag i huvudsak kunna läggas till grund för anslagsberäkningen för det kommande budgetåret. Jag är emellertid icke beredd att i detta sammanhang fatta ståndpunkt till frågan om en mot de stegrade levnadskostnaderna svarande höjning av arvoden till befattningshavarna inom nämnden. Med hänsyn härtill torde det av ammunitionsnämnden äskade beloppet, 875,000 kronor, böra minskas med det belopp, vartill nämnden beräknat kostnaderna för dylikt lönetillägg, eller 20,000 kronor. Medelsbehovet kan sålunda uppskattas till, i runt tal, 850,000 kronor. Skulle lönetillägg av nyss nämnt slag komma att medgivas, kan sådant tillägg med hänsyn till anslagets karaktär av förslagsanslag ändock utgå från anslaget.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela bestämmelser angående dispositionen av anslaget.

I enlighet med det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens ammunitionsnämnd* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 850,000 kronor.

27. Försvarsväsendets verkstadsnämnd, *förslagsanslag*.

[10.] Vid framläggandet i statsverkspropositionen av medelsäskandena för budgetåret 1941/42 föreslog jag i fråga om försvarsväsendets verkstadsnämnd (punkten 155), att med hänsyn till vad nämnden i skrivelse den 9 november 1940 anfört i fråga om svårigheten att vid tiden för skrivelsens avlämnande avgiva definitivt förslag rörande nämndens medelsbehov för budgetåret 1941/42 det för nämnden avsedda anslaget i förslaget till riksstat måtte uppföras med allenast beräknat belopp, i överensstämmelse med nämndens preliminära beräkningar satt till 400,000 kronor. Sedan verkstadsnämnden nu i skrivelse den 4 mars 1941 gjort slutgiltig framställning i fråga om nämndens medelsbehov för nästa budgetår, anhåller jag att åter få till behandling upptaga nämndens anslagsäskanden.

På framställning av försvarsväsendets verkstadsnämnd fastställde Kungl. Maj:t den 7 februari 1941 stat för det av riksdagen för innevarande budgetår anvisade anslaget för nämnden, enligt vilken anslagsbeloppet, 260,000 kronor, fördelades på följande sätt:

1. Avlöningar och arvoden m. m.	kronor 146,000
2. Resor och inspektioner m. m.	» 40,000

3. **Expenser**

a) telefon- och telegramkostnader	kronor 10,000
b) skrivmateriel, blanketter, papper, tryckningskostnader m. m.	» 20,000
c) vakthållning	» 2,000
d) möbler och kontorsmaskiner	» 40,000
e) övriga expenser	» 2,000 kronor 74,000
Summa förslagsanslag kronor 260,000	

I sin förenämnda skrivelse den 4 mars 1941 har verkstadsnämnden anfört i huvudsak följande:

Förutom en viss administrativ uppgift hade nämndens arbete hittills i stor utsträckning kommit att bestå i utredningar rörande verksamheten vid nämnden underställda verkstäder samt vidtagandet av därav föranledda nödvändiga organisationsåtgärder vid verkstäderna. Nämndens behov av personal komme därför med nödvändighet att vara variabelt. Som exempel kunde anföras att under utrednings- och planläggningsarbetena för centrala torpedverkstaden en särskild, tämligen omfattande avdelning inrättats inom nämnden, vilken fungerat under cirka ett halvt år. Detta utredningsarbete vore nu i det närmaste slutfört och avdelningen inom nämnden kunde inskränkas. På samma sätt hade under utredningsarbetena rörande organisationen vid tygverkstäderna särskild personal och speciellt sakkunniga anlitas. I den mån detta arbete slutfördes komme även personalkostnaderna för denna avdelning att minska. Å andra sidan komme under budgetåret att erfordras ytterligare personal för andra nämndens verksamhetsområden, vilket givetvis komme att medföra ökning av nämndens personalkostnader. Inom närmaste tiden komme sålunda inom nämnden en särskild avdelning att inrättas för handhavande av utredningar beträffande dels marinens anläggningar på Gotland, dels verkstadsförhållandena vid Bodens fästning och dels ammunitionsfabrikerna. Det kunde även förutses att extra, sakkunnig personal behövde anlitas för vissa undersökningar beträffande Carl Gustafs stads gevärsfaktori. Med hänsyn till att det på förhand vore synnerligen svårt att bedöma dels erforderlig tid för dylika utredningar och dels den personal som kunde behöva anlitas för desamma genomförande hade det för nämnden förelegat avsevärda svårigheter att beräkna lönekostnaderna för kommande budgetår. — — — Nämnden ville även framhålla, att avsikten vore att i den mån omorganisationen av de enskilda verkstäderna genomförts överföra de till verkstadsdriften hänförliga lönekostnader till de enskilda verkstädernas omkostnadskonto. Tidpunkten när en dylik överföring kunde ske vore dock svår att förutse, varför nämnden vid beräkning av lönekostnaderna för budgetåret 1941/42 icke ansett sig kunna taga hänsyn därtill. I den mån sådan överföring kunde ske komme givetvis motsvarande besparingar på nämndens anslag att vinnas.

Till ledning vid bedömandet av anslagsbehovet har nämnden uppgivit, att de totala personalkostnader, som nämndens verksamhet hittills under tiden juni 1940—februari 1941 medfört, uppgått till 149,354 kronor. På grundval härav och med hänsyn jämväl till de av nämnden anmärkta förhållandena hade nämnden funnit, att dess kostnader för löner och arvoden icke komme att överstiga det i nämndens skrivelse den 9 november 1940 i sådant hänseende angivna beloppet, 265,000 kronor. Nämnden hade därvid tagit i beräkning smärre lönejusteringar. Nämnden hade emellertid även räknat med

att befattningshavare inom nämnden skulle komma i åtnjutande av lönetillägg, motsvarande det för närvarande inom statsförvaltningarna utgående kristillägget. Jämväl i fråga om omkostnader hade nämnden funnit, att dessa kunde beräknas till det i skrivelsen den 9 november 1940 angivna beloppet, tillhoppa 135,000 kronor.

Verkstadsnämnden har med ledning av vad nämnden sålunda anfört beräknat, att utgifterna för nämnden för nästkommande budgetår komme att fördela sig på följande sätt:

Löner	kronor 265,000
Omkostnader:	
Hyror	kronor 45,000
Lyse, städning m. m.	» 5,000
Inventarier, kontorsmaskiner, expenser m. m. ...	» 30,000
Resor och inspektioner	» 50,000
Diverse	» 5,000 » 135,000
Summa kronor 400,000	

Mot de av försvarsväsendets verkstadsnämnd sålunda gjorda beräkningarna har jag i stort sett icke funnit anledning till erinran. Vid behandlingen av anslaget till statens ammunitionsnämnd har jag ansett mig förhindrad att nu fatta ståndpunkt till frågan om en mot de stegrade levnadskostnaderna svarande höjning av de löneförmåner, som utgå till befattningshavare inom ammunitionsnämnden. Vad sålunda anförts har avseende jämväl å verkstadsnämnden. Då emellertid vad som av de för verkstadsnämnden beräknade kostnaderna kan anses belöpa på dylika tillägg icke är av den storleksordning att det i nämnvärd grad påverkar kostnadsberäkningarna förordar jag, att för nämndens verksamhet för nästkommande budgetår beräknas det begärda beloppet av 400,000 kronor.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående dispositionen av anslagsbeloppet i fråga.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsväsendets verkstadsnämnd* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 400,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

S. Högsell.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>Propositionen</i>	1
B. Centrala förvaltningsmyndigheter.	
<i>Arméförvaltningen.</i>	
Arméförvaltningen: Avlöningar	3
C. Försvarskrafterna.	
<i>Armén.</i>	
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	16
Avlöningar till personal å reservstat	67
Inventarier för nytillkomna truppförband	69
<i>Marinen.</i>	
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	70
<i>Flygvapnet.</i>	
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	105
Anskaffning av flygmateriel	124
Vapen och ammunition	127
D. Vissa försvarsväsendet tillhörande institutioner.	
<i>Ammunitions- och verkstadsnämnderna.</i>	
Statens ammunitionsnämnd	130
Försvarsväsendets verkstadsnämnd	132